

CEM SULTAN'IN TÜRKÇE DİVAN'I

CİLD II
SÖZLÜK 1

Tercüman 1001 TEMEL ESER

TERCÜMAN GAZETESİ'nin
bir kültür hizmeti olarak
yayınladığı
"1001 TEMEL ESER"
Serisinin
158. Kitabı
"CEM SULTAN'IN TÜRKÇE DİVANI" nın
II. Cildi (Sözlük)
KERVAN KİTAPÇILIK
BASIN SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Ofset Tesisleri'nde
dizilmiş ve basılmıştır.

Tercüman 1001 TEMEL ESER
158

CEM SULTAN'IN TÜRKÇE DİVAN'I

II

II.
SÖZLÜK

Hazırlayan:
Dr. Halil ERSOYLU

İSTANBUL
1981

1001 Temel Eser'i iftiharla sunuyoruz

Tarihimize mânâ, millî benliğimize güç katan kütüphaneler dolusu birbirinden seçme eserlere sahip bulunuyoruz. Edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi millî ruhu geliştiren, ona yön veren konularda "**Gerçek eserler**" elimizin altındadır. Ne var ki, elimizin altındaki bu eserlerden çoğunlukla istifade edemeyiz. Çünkü devirler değişmelere yol açmış, dil değişmiş, yazı değişmiştir.

Gözden ve gönülden uzak kalmış unutulmaya yüz tutmuş -**Ama değerinden hiçbir şey kaybetmemiş, çoğunluğu daha da önem kazanmış**- binlerce cilt eser, bir süre daha el atılmazsa, tarihin derinliklerinde kaybolup gideceklerdir. Çünkü onları derleyip-toparlayacak ve günümüzün Türkçesi ile baskıya hazırlayacak değerdeki kalemler, gün geçtikçe azalmaktadır.

Bin yıllık tarihimizin içinden süzülüp gelen ve bizi biz yapan, kültürümüzde "**Köşetaşı**" vazifesi gören bu eserleri, tozlu raflardan kurtarıp, nesillere ulaştırmayı plânladık.

Sevinçle karşılayıp, ümitle alkışladığımız **"1000 Temel Eser"** serisi, Millî Etiğim Bakanlığınca durdurulunca, bugüne kadar yayınlanan 66 esere yüzlerce ek yapmayı düşündük ve **"Tercüman 1001 Temel Eser"** dizisini yayınlamaya karar verdik. **"1000 Temel Eser"** serisini hazırlayan çok değerli bilginler heyetini, yeni üyelerle genişlettik. Ayrıca 200 ilim adamımızdan yardım vaadi aldık. Tercüman'ın yayın hayatındaki geniş imkânlarını 1001 Temel Eser için daha da güçlendirdik. Artık karşınıza gururla, cesaretle çıkmamız, eserlerimizi gözlere ve gönüllere sergilememiz zamanı gelmiş bulunuyor. Millî değer ve mânâca her kitap ve her yazar bu serimizde yerini bulacak, hiç bir art düşünce ile değerli değersiz, değersiz de değerli gibi ortaya konmayacaktır. Çünkü esas gaye bin yıllık tarihimizin temelini, mayasını gözler önüne sermek, onları lâyık oldukları yere oturtmaktır.

Bu bakımdan 1001 Temel Eser'den maddî hiç bir kâr beklemiyoruz. Kârımız sadece gurur, iftihar, hizmet zevki olacaktır.

KEMAL ILICAK

Tercüman
Gazetesi Sahibi

A

â (a)	: Kelimenin sonuna gelen ve ey! mânâsını veren bir nidâ edatıdır. Uz VII–36, Uz VII–47, Uz IX–14, Uz IX–33, III–1
âb (f)	: su. Uz IV–68, Uz VI–93, Uz VII–28, Uz VII–47, VIII–4 âb–ı dehân (f): ağız suyu, salya, CLXI–7 âb–ı revân (f): akar su. Uz X–10, XCIX–3, CXIII–1, CLXXXVI–1, CLXXXVII–1. âb–ı zülâl (f): berrak su. Uz I–4
abâ (a)	: yünden yapılmış kaba kumaş, aba. Uz IV–3, Uz X–21
âbâd (f)	: mâmur, şen, bayındır. Uz VIII–3
abbâs (a)	: arslan LXXXVIII–3
âb–dâr (f)	: 1. zarif, güzel. XXXII–5, CLV–2 2. parlak. CVIII–6, CCXXI–5 3. sulu, taze. CLV–7
âbid (a)	: tapan, ibadet eden, zâhid Uz VI–82, CCLII–3
âb–gîne (f)	: şişe, sırça CCLI–5
Âb–ı Hayât (f)	: (hayat suyu) içene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su. XXIII–2, LXIII–4, CXV–19, CXL–3

Âb–ı Hayvân (f) : nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın, içen kimseye ebedî hayat veren efsanevî suyu, bengi su.
CLX–2, CCCXLV–8

Âb–ı Kevser (f) : Kevser suyu.
Uz XI–4, CCLXXVI–6

abîr (a) : bir ilaç terkibi (bu terkip; beyaz sandal, sünbül kökü, kırmızı gül, turunç ve iğde çiçekleri ile bazı güzel kokulu otlarla bir miktar döğülmüş miskten meydana gelir.)
Uz IV–101

aceb (a) : acaba, şaşılacak şey.
Uz IV–63, Uz VI–31, Uz VI–54, Uz VI–62, Uz X–19

acebâ (a) : şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba.
LXXXI–5, CIX–1, CXXI–8, CCLXXIII–3

Acem (a) : 1. İranlı.
UzV–5, CVI–1
2. İran, Acemistan.
CCC–6

acı– : keder ve teessüf etmek, merhamete gelmek.
UZ VI–42, Uz X–13, CLXII–7

acz (a) : beceriksizlik.
Uz IV–11, Uz VI–70, Uz VI–83, Uz VI–81

aç– : 1. bir şeyi kapalı halden çıkarmak.
Uz IV–33, Uz IV–100
2. yapraklanmak.
Uz IV–99
3. örtülü şeyden örtüyü kaldırmak.
Uz VI–11, Uz VIII–31, CXXXVI–4

açıl– : açmak işine konu olmak veya bu işe kendiliğinden uğramak. V–4, IX–1, XXX–3, CXLV–4, CLXI–21

ad : 1. isim. Uz VI–40, Uz VI–85, Mu–17
2. şöhret, şan. Uz IX–34

a'dâ (a) : en zalim, pek gaddar. Uz VI–55

âdem (a) : adam. Uz IV–39, Uz IX–34, LII–3, LXXIX–3, CXXXIV–1

adem (a) : yokluk, bulunmama. Uz IV–39, Uz V–3, Uz X–38

adem–âbâd (f) : yokluk diyarı, ölüm. Müf. 3

Aden (a) : Yemen'de bir şehir. LXXIV–1,LXXXIV–9,CCLVIII–1

ades (a) : mercimek. CXXXV–4

âdet (a) : görenek, usul, tabiat, alışkanlık Uz X–46, XXXIV–4, XLIV–3, LXXXV–6, CXXXV–2

adl (a) : adalet. LXXXVIII–7

âfâk (a) : ufk'un c. ufuklar, gök kenarları, göğün yerle birleşir gibi göründüğü yerler. Uz VII–8, Uz XI–3

âferîn (f) : beğenme, alkış, yaşa, varol, bravo. CCXXVIII–1

âferîniş (f) : yaratma. Uz VII–26

âfet (a) : büyük felâket, belâ. XXII–4

âf–tâb (f) : 1. güneş.

		Uz X–28, Uz XI–37, XI–1
		2. güneşin ışığı LXXVI–5
		3. pek parlak ve güzel yüz. LXXV–1, LXXVI–1
âf–tâbe (f)	:	1. su kabı. CXLVIII–2
		2. güneş biçiminde yapılan mücevher. CXLVIII–3
âf–tâb–perest (f)	:	güneşe tapan. XXXVI–3
afv (a)	:	suçunu bağışlama. Uz IV–92, Uz VI–95, CLXXXIX–5
âgâh, âgeh (f)	:	bilgili, haberli. Uz XI–29, Uz XI–35, LXXXVII–3
ağ	:	kafes şeklinde seyrek örgü. CCLXV–1
ağaç	:	ağaç, dal. Uz III–4, Uz IX–6
âğâz (f)	:	başlama. Uz IX–15, CXXVIII–2
ağla–	:	1. yakınmak, şikâyet etmek. Uz VII–42
		2. gülmenin zıddı olan fiili icrâ etmek (göz yaşı dökerek; sesli veya sessiz olabilir) Uz VIII–9, Uz VIII–14, Uz X–11, XIV–3
ağız	:	insan ve hayvanların yüzlerinin alt kısmında olup, yemeğe ve ses çıkarmaya yarayan delik. LXI–3, XCV–2, CV–4, CLXXXII–6, CCXV–5
		–a sögmek. CLXXXV–2, CXCV–5, CCLXXXVII–2

—ınun suyı akmak CCCXXVIII—5
—unı tutmak
LXXXIX—6

ağlat— : birini, canını acıtarak ağlamaya mecbur etmek, ağlamasına sebep olmak.
CCLXII—6

ağsân (a) : gusn'un c. dallar, budaklar.
Uz VII—50

ağyâr (a) : gayr'ın c. gayrılar, başkalar, yabancılar.
Uz VI—55, XLVII—3, CL—6, CLXVIII—4, CXCIII—3

âh : ah, yazık.
Uz VI—40, Uz VI—64, Uz VIII—7, Uz X — 11
— almak CCII—1
—itmek CLXV—4, CCLXXV—3, CCCXLII—5

ahbâb (a) : dost, bildik, tanıdık.
Uz VI—41

ahcâr (a) : hacer'in c. taşlar.
CXCVII—4, CCXXI—2, CCLXVI—2

ahd (a) : 1. and, yemin.
Uz IV—85, IV—4, XLII—3
2. söz verme.
CXLVII—5, CLXXVI—9

âhen (f) : demir.
CXXXV—2, CCV—4, CCXCV—10

âheng (f) : düzen, sesler arasında uygunluk, makam.
CCIX—1

âhenîn (f) : demirden.
CXXXVI—6

âheste (f) : yavaş, ağır, yavaş yavaş.

	CCLXIII–1
ahfâ (a)	: çok gizli, en gizli. Uz VI–52
âhir (a. sıf.)	: son, sonraki, en sonra Uz IX–33, Uz IX–43, VIII–1, XVII–5, LXXVI–4
âhir (a. zf)	: nihayet, son olarak. Uz VIII–3, Uz VIII–22, CVI–2, CXVI–6, CLXXXIV–7
âhir–zemân (f)	: son zaman. LXXXV–2, XCI–5, CXL–2
âhla–	: ah etmek. Mu 29
Ahmed (a)	: (en çok medhetilmiş olan) Hz. Muhammed'in isimlerinden biridir. Uz VI–85
Ahmed–i Muhtâr (f)	: Hz. Muhammed. Uz V–27
ahmer (a)	: kırmızı, kızıl. Uz VIII–19, Uz IX–18
ahsen (a)	: en güzel. ahsen–i takvîm (f): en güzel nizam, tertip, şekil ve suret; mec. insan CCXLVII–2 ahsenü'l–kısas (a): hikâyelerin en güzeli. CLII–2
ahsente (a)	: ne güzel, ne hoş, bravo, âferin. Uz XI–2, CCXCIII–4
ahter (f)	: yıldız. Müf 8
âhû (f)	: ceylan, karaca. CXIII–3, CXV–6, CLXXVI–7, CLXXXVII–5, CCXXVIII–4
âhû–çeşm (f)	: ceylan gözü. CII–3
ahvâl (a)	: hâl'in c. oluşlar, bulunuşlar, durumlar. Uz I–8, Uz VII–67, CCLXXXI–2
ahvel (a)	: bir şeyi iki gören, şaşı. Müf 7

ahzân (a)	: hazen ve hüzn'ün c. kederler, sıkıntılar CCCXLI–3
ak	: beyaz. Uz VIII–31
ak–	: (sıvı bir madde) bulunduğu yerden aşağıya doğru hareket etmek, cereyan etmek. Uz VI–42, Uz VII–30, Uz IX–45, LXXXIV–2, CCCXLII–1
akd (a)	: 1. bağlama, düğümleme. Uz IV–43 2. sözleşme, kararlaştırma. CCX–7 3. bağ. CCXXXIX–4
akdâh (a)	: kadeh'in c. kadehler, bardaklar, kupalar XXVIII–3
akdem (a)	: ilk, önce. CXXXIV–3
âkıbet (a)	: nihayet, son. CXXVIII–5, CCCX–2, CCCXLIV–3
âkıl (a)	: akıllı kimse. Uz VIII–30, XIV–2
akıt–	: akmasına sebep olmak, cereyan ettirmek. Uz XI–38, VIII–4, IX–6, XI–4, CCXI–1
akîk (a)	: çok defa kırmızı renkte olan bir cins değerli taş. CCXCIV–4 akîk–i Yemen (f): Yemen akiki. Uz VII–23, CLXXIV–3
âkîle–bâl (f)	: büyük kanatlı. Uz IV–11
akl (a)	: akıl, us. Uz IV–49, Uz X–40, XLVI–3,

CLXXXIV–1, CXCII–3
–ı irmek.
Uz II–14
akl–ı kül (f): her şeyi kavrayan akıl.
Uz I–10

aks (a) : ışık ve şeklin bir yere vurup geri dönmesi veya orada görünmesi.
Uz IV–95, XIV–1, LXXII–4, CX–5, CXLVIII–6

aksâ (a) : son, en son, uzak.
Uz VI–77, CCCXXIX–4

al : koyu ve parlak pembe.
LXI–4, XCVII–1

âl (a) : hile, düzen, dek.
CCXCIX–3, CCXXXII–4

al– : 1. çevirmek, ihata etmek.Uz IV–5
2. tahsil etmek, hâiz olmak, sahip olmak.
Uz IV–88
3. el ile tutup götürmek, alıp yakalamak.
Uz V–23, Uz VI–9
4. kabul etmek, verilen şeyi almak.
Uz X–14

al– : basmak, istila etmek, kaplamak.
XCVIII–3, CCLXXXII–3

ala : açık gök, açık mavi, kahverengi yeşil karışımı. XIV–5

a'lâ (a) : pek yüksek, en yüksek.
Uz VI–92, CXLVI–1, CCLII–1

Alâ (a) : has isim. Mu 33

alâmet (a) : işaret, iz, nişan, belge.
CLXX–4, CCCVIII–4

alda– : aldatmak, kandırmak, oyun etmek.
CCXLIV–5

aldan–	: hileye kapılmak, yanılmak. LXI–4, XCVII–3
alem (a)	: bayrak, sancak. Uz V–11, LXXXVI–3, LXXXVIII–3, CCXXVII–6
âlem (a)	: 1. dünya, cihan. Uz I–2, Uz 1–9, Uz IV–43, Uz V–11, Uz VII–61 2. insanlar, halk. Uz II–12, Uz IV–46, CCLXV–5, Mu 9
âlem–tâb (f)	: dünyayı parlatan, aydınlatan. XCVIII–1
alın	: başın ön tarafının üst kısmı, göz ve kaşların üstüne gelen taraf. LXVII–2
âlî (a)	: yüce, ulu. Uz VI–90, Mu 9
alîm (a)	: çok bilen (Allah'ın sıfatlarındandır, "bilgisi ezelî ve ebedî olan" demektir.) Uz I–1, Uz VII–27
Allâh (a)	: Tanrı. Uz IX–3, Uz IX–14, LXXXVII–5, CI–1, CXLIX–7
alma	: elma. Uz IX–28
alt	: üst karşılığı, alt. LXXVI–1, CLXXXIX–2, Mu 25
altun	: altın. Uz VI–8, Uz VI–27, Uz IX–17
a'mâ (a)	: 1. kör, 2. mec. câhil. Uz VI–97
a'mâl (a)	: amel'in c. işler. Uz VII–57, CCXLV–3,

CCLXXXI–3

amel (a) : iş. LXX–1

amîm (a) : umuma ait, umumî, genel, yaygın. Uz IV–83, Uz VII–65

âmîn (a) : öyle olsun, yâ Rab duamızı kabul eyle! XLVIII–6, CCXCII–6

–âmiz (f) : ... lę karışık, ...į içine alan. CXXVIII–5, CCLXVIII–1

âmm (a) : umumî, genel, herkese ait. Uz VII–32, Uz VII–65, CLXXXV–3

ammâ (a) : 1. çokluk bildirir. Uz VI–34
2. ama, fakat. CCXXV–3, CCLXXVII–2

ân (f) : güzellik, alım, cazibe. CXXXVI–8

an– : 1. hatırlamak. Uz IX–45, Uz X–32, Uz XI–31
2. söz açmak, bahsetmek. II–5, V–5

ana : ona. Uz I–13, Uz IV–108, Uz V–19, Uz VII–43, Uz IX–21

anâ (a) : zahmet, meşakkat, güçlük. Uz IV–7

anber (a) : ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde. Uz IX–9, Uz IX–22, Uz XI–3, X–1, XX–7
anber–i sârâ (f): hilesiz, katkısız amber. Uz VI–13, CLXXVI–7

anber–bâr (f) : amber yağdıran, güzel koku saçan. XCIII–3, CXXVIII–5, CXXXV–6,

CCCXVII–3

anber–bû (f) : amber kokulu .CCXLV–2

anber–efşân (f) : amber saçan. CCCXII–4

amberîn (f) : amber kokulu . Uz IX–10, Uz IX–21, XXXI–4, LXXV–6, LXXXVI–3

anber–sâ (f) : amber gibi. CXVI–5

ancak : 1. tek, yalnız, sadece. CLXX–1, CLXXIII–7
2. sırf, bilhassa, hususî olarak . CLXX–3, CLXX–5
3. lâkin, fakat, ama. CLXX–1
4. o kadar, öyle . CCCXXXIX–4

anda : 1. onda, o hususta, o konuda. Uz IV–2, Uz IV–119
2. orada. XCVII–7, CXXXV–6, CCXCVI–3

andan : 1. ondan.Uz IV–30, Uz VI–49, Uz IX–43, CXXXV–4
2. ondan ötürü. C–2

andelîb (a) : bülbül. CLXXXI–4, CCXXV–5, CCLXXXIV–7

andur– : hatırlatmak . XCIX–7, CCXLVI–3

anı : onu . Uz IV–76, Uz V–26, Uz VI–8, Uz VII–29, Uz VII–57

anıl– : anılmak . CLXXV–2, CCIV–3, Mu 10

anîd (a) : çok inatçı. XXXVII–4

ankâ (a) : ismi olup cismi olmayan bir kuş, zümrüdüanka. Uz VI–87

anla– : 1, anlamak, Uz IV–7, Uz IV–74

2. araştırmak, öğrenmek.
LXI–3

anlar : onlar.
CLXII–1, CCLX–2, CCCVI–4, CCCIX–3

ansuz : onsuz, o olmadan.
CCCXVI–4

ansuz : ansızın, birden bire.
CLXXX–2

anun : onun.
Uz IV–45, Uz IV–47, Uz VI–46, Uz VII–22, Uz IX–38

âr (a) : utanma, mahcubiyet.
CCL–2

ara : 1. iki olay arasında geçen zaman, esna.
XV–1, XLI–1
2. iki şeyin arası, orta.
Uz VI–35, Uz VII–59
3. iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık. Uz IV–64
–ya girmek.
CXIV–5

ara– : bulmaya çalışmak, araştırmak.
Uz VI–62, LXX–6, CXX–5, CLI–4, CCLXII–5

–ârâ (f) : süsleyen, bezeyen.
Uz VI–14, CCXXIX–1

Arab (a) : Irak, Şam, Ceziretü'l–Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır'da ve Afrika'nın kuzeyinde bulunan semitik kavmin umumî ismi.
Uz V–5, Uz IX–2, CVI–1, CCC–6

Arafât (a) : haccın icaplarından olmak üzere Kurban Bayramının arefesinde usû-

lüne göre vakfeye durulan ve Mekke civarında bulunan mukaddes dağ Uz IV–19

arak (a) : ter. LXIII–1

ârâm (f) : yerleşme, istirahat etme, dinlenme. CXXII–5, Mu 31

ârâm–gâh (f) : dinlenilecek yer, dinlenme yeri. CCCXXXV–1

ar'ar (a) : dağ servisi, dikenli ardıç ağacı. LXXXVIII–5, CCXXXIII–1, CCLXIII–3

Aras : Doğu Anadolu'da bulunan ve eskiden Araxes (Araxe) denilen bir nehir. CXXXVII–6, CXXXIX–7, CCXVII–3

arasât (a) : arsa'nın c. ise de "mahşer yeri, haşir ve neşir meydanı" mânâlarına gelir. Uz X–47

ârâyiş (f) : süs, bezek, zinet. Uz VI–18

araz (a) : 1. işaret, alâmet. 2. kendi kendine vücut bulmayıp başka bir cevherle meydana gelen hal ve keyfiyet. CLIV–1
3. ceset, ölü vücut. CLIV–5

ard : önün zıddı, arka, art. CXXXIII–4

ârız (a) : yanak. VIII–4, XV–2, XXXII–5, LV–1, Müf 1

ârif (a) : bilen, bilgili, irfan sahibi. Müf 9

arş (a) : dokuzuncu gök. Uz IV–81, Uz IV–105, Uz IX–32, CCXII–1, CCXX–2

art–	: 1. çoğalmak, 2. şiddetlenmek . CCCXXXVI–1
artuk	: şimdi, öyle ise . CCLVI–6
artur–	: arttırmak. CXVI–4
arûs (a)	: gelin.Uz VI–30, Uz VI–38, LVI–2, CXXXVIII–5, CLXI–16
arz (a)	: bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma. Uz IV–123, Uz VI–16, Uz VI–68, Uz VII–35, Uz VII–50
arz–ı hâl (f)	: "halin bildirilmesi" ne halde bulunduğunu bildirme, dilekçe. CCXXII–9, Müf 4
ârzû (f)	: istek, heves . X–2, CLIII–6, CCXLIX–7,
as–	: 1. yüksek bir yere iliştirip sarkıtmak . XX–4, XXXI–4, XCVII–4. 2. asarak idam etmek . XCV–3, CXXX–5
asâ (a)	: değnek, sopa . Uz VI–17
âsân (f)	: kolay Uz IX–39, XII–3, LVII–4, CXXXIII–7, CCCIX–5
âsâr (a)	: eser'in c. izler, nişaneler, alâmetler Uz VI–86, XXX–3
âsâyiş (f)	: rahat, huzur. Uz VI–18, Uz VI–34
ases (a)	: gece devriye gezen, gece bekçisi . XLI–4
asıl–	: 1. asılarak idam olunmak 2. bir yere iliştirip sarkıtılmak. CLXI–9, CLXXIX–2, CCV–2, CCXLV–4, CCLVIII–5

Âsım (a)	: has isim. Mu 9
âsî (a)	: günahkâr, Uz III–11, Uz V–6, Uz VI–82, Uz IX–42
âsîb (f)	: belâ, âfet, musibet, zarar. X–2, CCLXXXIV–5, CCXCVIII–2
âsitân (f)	: eşik. CXXX–1, CXL–4, CLXXXVI–3, CLXXXVII–3, CCXX–3
âsitâne (f)	: eşik. CCCXXXIX–6
asl (a)	: asıl, esas, temel. CLIX–6
aslâ (a)	: hiç bir vakit. Uz VI–36, Uz VI–62, CCCXXXII–2
âsmân (f)	: 1. gök, sema. Uz I–12, Uz II–9, Uz X–12, CLXXXVI–3, CCX–8 2. Azrail LXXXV–3
assı	: fayda, kâr, kazanç, menfaat. XLIV–3, CXL–5, CLVII–4
âster (f)	: astar. CXLIX–4
âstîn (f)	: elbise kolu, yen. XCIV–2, CXV–5
âsûde (f)	: rahat, gailesiz, dinç (olan) Uz IV–126
aş–	: bir haddi geçmek, aşmak. CCXCI–4
aşağa	: aşağı. Uz VI–53, Uz VIII–29, Uz X–8, LXXXIV–5, CCXLII–2

âşık (a)	: birine aşk duyan, tutkun. XII–6, XXIV–4, XLVII–4, LIX–1, LXXI–4
âşikâr, aşikâre (f)	: belli, açık, meydanda. Uz III–15, LXXXIV–1, CVIII–4, CLXXVI–9, CLXXXV–6 –itmek. XXX–3, CLXXXIV–3 –olmak. CCXX–6
âşinâ (f)	: bildik, tanıdık, dost. Uz XII 7, XVI–8, XLVII–3, LXXIII–3, CXLVII–1
âşiyân (f)	: 1. mesken, ev. LXIX–4 2. kuş yuvası. CXXVIII–3, CLXXV–3, CLXXXIII–4, CCLXXVIII–2
âşûb (f)	: kargaşalık. Uz XI–13, CCXLVIII–1
–âşûb (f)	: karıştıran, karıştırıcı. CVI–1, CXV–7
aşur–	: çok ileri gitmek, sınırı geçmek. CCCXIII–5
âşüfte (f)	: çıldırırcasına seven, bu yüzden perişan bir halde, azgın ve baştan çıkmış deli gibi olan. Uz VIII–23, CCCXIII–4, CCCXXXIV–5
âşüfte –dil (f)	: gönlü perişan olmuş. Mu 26
at–	: 1. bir şeyi elden bırakıp, az çok fırlatmak. Uz IV–109, XXXVI–7, LXIV–4, 2. bırakmak, terketmek. Uz VIII–8, XXVI–2
atâ (a)	: bağışlama, bahşiş, ihsan. Uz VII–23, Uz X–6, Uz X–52,

XVI–15, CLXXXV–3

Atâ (a) : has isim. Mu 35

atdur– : attırmak. Uz VIII–5

âteş (f) : ateş, kızgınlık, hararet. Uz VIII–33, Uz XI–33, Uz XI–38, XLIII–2, XLVIII–4
ateş–i sûzân (f): yakıcı ateş. LXXVI–6, LXXXIII–5, CCXLVII–3

âteşîn (f) : ateşten. XXX–4, XCVIII–4, CCLXI–3

atlas (a) : üstü ipek, altı pamuk kumaş. Uz X–21, CXXXVI–5, CXLIX–4, CCXCV–2

atnâb (a) : tınâb'ın c. çadır ipleri. Uz VI–2

avân (a) : vakit, zaman. Uz VII–25

âvâre (f) : 1. serseri, boş gezen, işsiz güçsüz, aylak. XXXIV–3, L–3, LXV–4, CCI–4
2. mec. dağınık, perişan. CL–1, CXCVIII–1, CCCX–1

âvâz (f) : ses, seda. Uz VI–61, XCVII–6, CXXXVI–7, CXCV–1, CCLXXVIII–5

âvâze (f) : yüksek ses. Uz VII–29, CCLXXXVIII–4

avla– : avlamak, şikâr etmek. CII–3

avn (a) : yardım CCCXXII–2

ay : 1. dünyanın peyki, ay. Uz VIII–28, Uz IX–10, Uz IX–11, I–4, XXI–3
2. bir yılın on ikide biri.

XXI–2, XXI–6, CXIII–4

ayak : insanın yürümesine yarayan uzuv. Uz VI–88, Uz X–26, Uz XI–14, V–6, XI–4
(ğ) a düşmek. Uz V–23, LI–7
– (ğ) a salmak. CCCXXXVII–2
–(ğ) ına düşmek. CCXLI–3
–altı. CXXI–5

ayak : toplanmış olan suyun alttan akıp gittiği yer. CIV–2, CCLXXXVI–7

ayân (a) : belli, açık, meydanda. Uz VI–37, Uz VII–48, XXX–2, XL–3, XLVI–2

a'yân (a) : ayn'ın c. gözler. Uz VII–5

ayâr (a) : 1. altının, gümüşün ve başka kıymetli madenlerin karışma derecesi. 2. mec. derece, mertebe. Uz IV–93, CCXXIX–6

âyât (a) : âyet'in c. işaretler. CLXXVII–3

ayb (a) : utanılacak şey, kusur, ayıp, leke. Uz VII–40, CXXXIX–3, CCXXI–3, CCLVII–2, CCCXLI–5

aydınlık : ışıklı, ışık. Uz VIII–10

âyet (a) : 1. alâmet, nişan, eser. Uz IV–32, XXI–5, XXVIII–5, XLIV–1, LX–2
2. Kur'ân'ın her hangi bir cümlesi. LX–2

ayır– : uzaklaştırmak, ayırmak. XXXVIII–4

âyîn (f) : 1. âdet, kanun, usûl.

CCXLII–6
2. merasim, tören.CCXCII–1

âyîne, âyine (f) : ayna.
Uz IV–6, Uz IV–124, Uz VI–80,
I–4, XXIV–6

âyine–dâr (f) : ayna tutan.I–4

aylak : bedava, parasız, ücretsiz.CLXXIII–3

ayn (a) 1. kaynak, pınar.
Uz IV–91, Uz VII–16, Uz VII–30
2. bir şeyin eşi, tıpkısı.
Uz IV–7
3. aslı, kendisi.
CXV–18

ayru : ayrı, yalnız olarak.
XLVII–2, CXL–4, CCXIV–1,
CCXLIX–5

ayruk : 1. artık, bundan sonra, bir daha.
CXIII–6
2. başka. CXXIV–1

ayrulık : ayrılık, hicran, ayrı olma hali.
LXVI–7, CCCXLIV–5

ayş (a) : yiyip içme, zevk, eğlence.
Uz VI–12, Uz IX–4, Uz IX–7,
VIII–3, CXXXIV–6

ayyâr (a) : hilekâr, dolandırıcı.
LIX–3, LXV–1, CCLVII–2

az : çok karşılığı, az.
Uz VII–32, CXLVI–7,
CLXXXIII–2, CCLXXXVIII–1
–kaldı. Uz X–21

azâb (a) : işkence, keder.XI–3

âzâd (f) : kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi hareket eden.

	Uz VI–29, CCLXXI–5
âzâde (f)	: hür, serbest. Uz IV–103
a'zam (a)	: çok büyük, en büyük. CCXII–1
azgun	: azgın Uz VIII–25
azîm (a)	: büyük, ulu, iri. Uz IV–92
azîz (a)	: 1. sevgili. CCXXIX–5, CCCXXX–4 2. muhterem. Uz III–14
azm (a)	: kemik. azm–i remım.(f): çürümüş kemik. CCCXXXIII–7
azm (a)	: kasıt, niyet, karar. Uz IX–22, CCII–1, CCCXXXIV–2

B

bâ–, be– (f)	: 1. ile, ...li. Uz III–6, Uz V–27
–be (f)	: kelimelere –e halini verir. CCI–4
bâb (a)	: 1. kapı. Uz IV–50, Uz IV–65, XI–2, LXXVI–7 2. bir kitabın bölündüğü kısımların her biri, ki ekseriya her bâb bir kaç fasla ayrılır. CCXIII–1 3. şekil; yol. CCXIII–4
bâc (f)	: vergi. XXVI–2, XXVII–1
bâd (f)	: yel, rüzgâr. Uz VII–43, XXXVIII–2, XLI–6, LXXIX–1, XCII–1 bâd–ı hazân (f): sonbahar rüzgârı.

XLI–2
bâd–ı sabâ (f): doğudan esen hafif, hoş rüzgâr.
II–3, CLXXI–3, CCLXXIV–I, CCLXXIX–6, CCCXXXI–2
bâd–ı subh (f): sabah rüzgârı.
XLV–1, CXVI–5, CCX–3

bâdâm (f) : 1. sevgilinin güzel gözü, 2. badem.
Uz IX–24, LXXVIII–2, XCIX–7, CLXXXV–5, CCCII–1

bâde (f) : şarap, içki.
XXV–2, CLXVII–3, CCXXXIX–3,
bâde–i gül–reng (f): gül renkli (kırmızı)şarap. CXIV–1, CXXXVIII–4, CCLIII–5,

bâdincân (a) : patlıcan. XXII–4

bağ : bağlayacak şey, bent.
CCLXVII–1, CCXCVI–5

bâğ (f) : bağ, büyük bahçe.
Uz I–7, Uz II–3, Uz VI–19, Uz VII–68, XVI–16
bâğ–ı cinân (f): cennet bahçesi.
Uz IV–107

bâğ–bân (f) : bahçıvan, bağcı.
CIX–6, CCCI–7

bâğ–çe (f) : bahçe (bâğ ile küçültme edatı olan –çe'den yapılmıştır) küçük bağ demektir. Uz VI–75, Uz IX–5, LXXX–5, CVI–4

Bağdâd (a) : Irak'ta bir şehir, Bağdat.
Uz IV–80, CLVI–4

Bâğ–ı İrem (f) : Cennet.XCVIII–2

bağır : göğüs, sine, yürek.
Uz VIII–17, XIV–1, LXIII–5, CXV–12, CLXXX–1

—ı kan eylemek .
CLXV–7, CCXXXV–4
—ı kan olmak .
LXXXVIII–6, CLXXXIII–10,
CCXCII–4

bağışla– : karşılıksız vermek, hediye ve ihsan eylemek, bahşetmek .
Uz I–13, XLIX–1, CCLI–2,
CCXCIII–5

bağla– : 1. takmak, asmak, kuşanmak .
XCIV–3, CXIV–4
2. meydana getirmek, elde etmek .
CCXXI–5
3. ip ve ona benzer bir şeyle bir şeyi diğerine veya bir kaç şeyi birlikte rabt ve bendetmek, bir araya getirmek .
CCCXLIII–1
4. kapamak, alıkoymak, men etmek.
CLXXXIV–5
5. yapmak, teşkil etmek.
CCLV–2

bağlan– : 1. kuşanmak .
XVI–14, LVII–2, CCLXXXII–5,
CCCXXXIX–6
2. kapanmak .
XXVIII–2, XXXV–4, CCC–7

bağlu : 1. bağlı, düğümlü.
CCLVII–4
2. kapalı. CCLXIII–6

bahâ (f) : kıymet, bedel, değer.
Uz IV–8, Uz VI–45, XVI–12,
XXIX–3, CXV–8

bahâne (f) : vesile, sebep .
CCXCI–5, CCXCIV–4,
CCCXXXIX–9

bahâr (f) : kışla yaz arasındaki mevsim, ilkyaz.
Uz III–9, Uz IV–24, LVI–1, LVI–4

bahr (a) : deniz.
Uz IV–82, Uz V–22, Uz VI–72, Uz VII–23, Uz VII–46

Bahr–ı Mağrib (f) : Atlantik okyanusu Uz VIII–21

bahs (a) : 1. konuşulan şey, söz.
XXV–1
2. iddialaşma. XXV–2

bahş (f) : bağış, ihsan.
Uz VI–32, Uz VI–33, Uz VIII–1, CCLXXIV–5
–itmek.
CXCII–11

baht (f) : talih, kısmet, kader.
Uz VI–37, Uz VI–40, Uz VI–50, Uz VII–37, CCCXXXV–2
baht–ı siyâh (f): kara talih.
VII–7, LXV–12, LXXV–4, CCXI–3, CCXII–3

bahtiyâr (f) : bahtlı, talihli, kutlu, mutlu, mesut.
Uz III–16

ba'îd (a) : uzak, ırak. XXXVII–1

bâ'is (a) : sebep olan. Uz VII–62

bak– : 1. bakmak, görmek üzere gözleri bir yana çevirmek. Uz VI–61, CXXI–3
2. dikkat ve itina etmek, gözleri açmak.
Uz X–12
3. itibar etmek, dikkate almak.
Uz VII–54, CCLVII–5

bâkî (a) : daimî.
Uz IV–21, Uz IX–4, Uz IX–34, CLVII–3

bal : bal, arının yaptığı tatlı madde.
Uz VI–44

bâl (a) : kalb, yürek, gönül.
CXXIII–1

bal (f) : 1. kol CV–6
2. kanat CCXCVII–4, CCCXXIX–5

bâlâ (f) : 1. yüksek, yukarı, üst, yüce.
XVI–2, LXXXVI–4, CI–4, CXVI–9, CXLVI–1
2. boy. XVI–2

balık : su içinde yaşayıp solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen omurgalıların genel adı.
Uz IX–27

bâlîn (f) : yastık.
XIX–2, CX–8, CXXXIII–7, CXLIX–3, CCXLII–2

balta : odun vesaire kesmeye yarayan saplı kesme âleti. Uz X–26

bân : İsklâvon dilinde bey, hâkim demek olup İsklâvonya ve Macaristan taraflarında sancak beylerine ve küçük prenslerine verilen ünvandı. İsklâvonya, Eflâk, Sırp, Dalmaçya hükümdarlarına da "ban" denilirdi.
Uz IX–14, Uz IX–16

bana : bana.
Uz VI–44, Uz VI–45, Uz VII–35, Uz VIII–22, Uz X–3

Bânî : has isim. Uz IX–8

bâr (f) : 1. yük.
Uz IV–103, Uz VII–51, CXIII–2, CLXVI–3, CXCVII–1
2. meyve, yemiş.
LV–5, CXCIX–4

	bâr–ı kadeh (f): mec. şarap. XXX–5
–bâr (f)	: yağdıran, saçan, serpen, döken. CLIV–1
bârân (f)	: yağmur. Uz IV–67, Uz VI–95, Uz VII–6, Uz VIII–10, LVIII–2
Bârî (a)	: yaratan, yaratıcı, Tanrı. Uz VI–72, Uz VI–98, CCXCII–3
bârî (f)	: hiç olmazsa; hülâsa, hâsılı. Uz IV–117, Uz X–29, Uz XI–14, XIX–5, XXX–1
barmak	: parmak. –kaldurmak. CLXII–5
bas–	: ayakla çiğnemek. CCXXXV–2
basar (a)	: göz. XCIX–3, CXV–15, CXLVIII–3
basîret (a)	: önden görüş, seziş. CCLXIV–4
bast (a)	: yayma, açma, uzun uzadıya anlatma. Uz IV–94, CLXXVI–6
baş	: 1. insandaki en yukarı kısım,ki, beyin, göz, kulak, ağız ve burun gibi duygu organlarını ihtivâ ettiği için, vücudun en önemli kısmıdır. Uz VI–36, Uz VI–47, Uz VII–64, Uz VIII–10, CCXXVIII–2 2. başlangıç, evvel, iptida. CCCXXVI–4 –a gelmek. CLIX–1 –a su koymak.XXIII–4 –a varmak.CCXCVIII–7

	–çekmek.CCCXX–6
	–dan ayağa .Uz IV–31
	–dan başa.Uz X–8, XLVIII–5, CXII–1, CXLIX–2, CCLXVII–4
	–dan çıkarmak. CVI–2, CCCXLIV–7
	–ın aşağa salmak, CCCXXXII–4
	–a su koymak. XXIII–4
	–a toprak dökmek.CCLXXXI–2
	–ına toprak koymak. CLV–3
	–komak. CCLXXVII–3
	–koşmak. XLI–5, LXXXVIII–1, CXXI–2, CLXVIII–5, CLXXVII–4
	– oynamak. XVI–3, CXXXVIII–8, CLXXXIV–9, CCLXVIII–3,
	–virmek.CV–2
baş	: yara. CLXXXIV–3
başla–	: başlamak. Uz VII–67, Uz X–32, CCLXVI–1, CCCXXXII–3
bat–	:1.ufuktan aşağı gitmek,gurup etmek CIX–3, 2. girmek, nüfuz etmek. CCLXXXVII–4
Bathâ (a)	: Mekke–i Mükerreme. Uz VI–59
bayağı	: eskisi, evvelki. XXVII–5, CIV–6
Bâyezîd	: has isim. Mu 7
–bâz (f)	: oynayan, oynatıcı mânâsını vererek birleşik kelimeler yapar.

	CLXX–2, CLXXXII–7
bâzâr (f)	: 1. çarşı, pazar. Uz IV–113, Uz VI–79, Uz VII–55, 2. alışveriş. LXV–9, XCIX–8, CV–5 3. pazarlık, fiyat kararlaştırıp alış–verişte uyuşmak için yapılan konuşma veya çekişme. CCXXXIII–3
bâzû (f)	: kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı Uz VII–21, LXXXIII–1
bed (f)	: fena, yaramaz, çirkin. XXII–4
Bedahşân (f)	: (ismini Afganistan'daki Bedahşân eyaletinden alan) Bedahşân yakutu. Uz VII–13
bed–âyîn (f)	: geleneği, göreneği ve âyini kötü olan XL VIII–1
bedel (a)	: bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey, karşılık. Uz X–41, CXCIII–4
beden (a)	: gövde, vücut, cisim, ten. LXXIV–1
bed–endîş (f)	: kötülük düşünen. Uz VI–58, Uz X–46
bed–hâl (f)	: hâli kötü, düşkün. CCXLV–1
bedî (a)	: eşsiz ve görülüp işitilmemiş. CCLXIV–8, CCXCI–3
bed–mest (f)	: sarhoşluğu kötü, fena sarhoş. CXCII–4
bedr (a)	: ayın ondördüncü gecesi, dolunay. Uz I–5, Uz IV–28, Uz IX–10, LXXVI–1, CCCXXIII–2

beg : bey, amir, ileri gelen, sözü geçen.
CXXXIII–4, CCXIX–1, CCXIX–6, CCXXVIII–1

be–gâyet (a) : pek çok, aşırı, son derece, pek ziyade.
Uz IX–7, LX–1

begen– : beğenmek.
Uz X–21, CLXXXI–3

behey : hey, ey, be (daha çok, hiddet ve gücenme belirtmede kullanılır.)
CLXXIII–7, CXCII–11

behişt (f) : cennet, uçmak.
XXXIX–2, CXVIII–6, CLXXXIII–11, CCXXXIV–2, CCCXXVIII–3

bekâ (a) : devam, sebat, evvelki hal üzere kalma, bakilik.
Uz I–6, Uz IV–21, Uz IX–37

bekle– : 1. beklemek, korumak, muhafaza etmek.
CLXXVII–6

belâ (a) : 1. gam, keder, musibet.
Uz IV–103, Uz VI–35, Uz VI–44, Uz VII–51, CXCV–2
2. ceza, mücazât.
Uz V–13, CXXIII–1
–ya uğramak. CXCVI–1
–ya uğratmak. CCCIII–4

belâ –bâr (f) : belâ meyveli.
LXV–7

belâbil (a) : bülbül'ün c. bülbüller. CXCV–1

belâbil (a) : belbâl'in c. vesveseler, telaşlar, tasalar, kuruntular.
CXCV–1

belâ–keş (f) : bela çeken, eziyet ve sıkıntı çeken.
CXXXIV–6, CCCXXXII–8

belür– : meydana çıkmak, belli olmak.
Uz X–45

belvâ (a) : keder, gam, tasa, felâket, ıztırap.
Uz VI–99

ben : şahıs zamiri.
Uz VI–36, Uz VI–46, Uz VII–34, Uz VII–36, Uz VIII–28

ben : tende ve bilhassa yüzde bulunan tabiî benek.
Uz IX–9, L–2, XCII–3, CLXIV–4, CCXXVI–3

bencileyin : benim gibi.
LXV–2, LXV–12

bend (f) : 1. bağ, yular, bağlama.
Uz VI–69, XX–6, XXIII–1, XLIII–5
2. kendi hükmü altına alma, ayrılamayacak ve her hususta tâbî olacak surette celbetme. 3. başından sonununa kadar aynı vezinde bir çok beyitli parçalardan meydana gelen ve kısım kısım, gazel tarzında kafiyeleri değişen manzumelerin her bir parçası.
Uz X–33
–itmek.
CCXXXIX–4

bende (f) : kul, köle.
Uz III–16, Uz VI–33, Uz VII–4, Uz VII–69, Uz VIII–14

benefşe (f) : menekşe.
L–3, CVII–1, CXIII–8, CII–7, CLXXIV–4

beniz : beniz.
–i sararmak.

CCXXX–5

bennâ (a) : yapı yapan, mimar.
Uz VI–47

benze– : benzemek.
XXIX–6, XXXII–6, XL–2, LXXV–2, LXXVI–5

benzer : öyle görünüyor ki, öyle anlaşılıyor ki.
XXII–3, LIV–5, LXXIII–5, LXXIV–2, LXXXV–7

benzet– : benzetmek.
Uz VI–14, XXXII–4, LXIX–2, CLXXXIX–3, CCCXII–1

berâber (f) : birlikte bulunan.
Uz XI–2, LXXXVIII–7

berât (a) : (eskiden) rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman.
Uz IV–108, CXIII–5, CLXXXIII–8, CXCI–8, CCXLVII–5

berâyâ (a) : beriyye'nin c. halk, mahlukat, yaratıklar, insanlar.
Uz VI–72

Bercîs (a) : Müşteri denilen yıldız.
Uz VI–7

ber–dâr (f) : asılmış, darağacına çekilmiş.
CCXXXVI–2
–itmek.
XCVII–4, CLXXXII–6

berg (f) : yaprak.
Uz VII–6, XCIII–3, CIV–8,
berg–i gül (f): gül yaprağı.
LVIII–2, CCLVIII–4, CCLXIX–4

berîn, berrîn (f) : pek yüksek, en yüce.
Uz IV–42, Uz VI–72

berü : beri

Uz VII–11, Uz VII–23, Uz X–14, LXVI–5, CXXXII–4

bes (f) : yeter, yetişir, tamam, kâfi.
Uz II–17, LXXVI–4, XC–1, CXV–7, CXXXVII–1

beşâret (a) : müjde, muştu.
CCLII–2

beşer (a) : insan.
LXXIX–4, CXV–17

beter (f) : daha fena, çok çirkin.
CXV–20, CCCXIII–5

beyân (a) : anlatma, açık söyleme, bildirme.
Uz IV–13, Uz IV–116, Uz VII–42, CLXXV–1

beyâz (a) : aklık.
CLIII–4

beydak (a) : satranç oyununda piyade denilen taşların her biri, paytak.
XXXIII–3, CCCXXXI–4, CCCXXXVII–4,

beyt (a) : aynı vezinde iki mısradan ibaret söz.
Uz XI–5, Uz XI–12, CLIII–4, CLX–1

Beytü'l–Harâm (a) : Kâ'be.
Uz IV–5, CXC–4

Beytü'l–Mukaddes (a) : Kudüs câmii.
CX–4

Beytü'l–Mutahhar (a) : Kâ'be.
CX–4, CCXXXVI–5

bezm (f) : içkili, eğlenceli meclis, dernek.
Uz VI–6, Uz VI–13, CXXVII–6, CCXL–2, CCLXXXIX–5

bezm–gâh (f) : eğlence yeri.
Uz IX–30

bıçak : kesecek alet, ki, hançerin küçüğü ve

çakının büyüğüdür.
CCLXV–3

bî– (f) : –sız, –maz mânâları ile Farsça kelimelerin başına getirilir.
Uz I–8, Uz VII–61, Uz VIII–1, Uz VIII–15, LXVIII–3

bî–âmân (f) : amansız, aman vermez, acımaz, merhametsiz.
Uz VIII–1, Uz VIII–15, CXL–1

bî–âr (f) : arsız, utanmaz, sıyrık.
CCCXV–3

bî–bahâ (f) : paha biçilemeyecek kadar değerli.
Uz VII–23, CXI–3, CXLVII–6

bî–bâk (f) : korkmayan, çekinmeyen, sakınmayan.
CXCII–9

bî–bekâ (f) : bekasız, sebatsız, eski halinde kalmayan, bâki olmayan.
Uz VIII–16

bî–cân (f) : cansız, ruhsuz.
LXXXIV–6, CXVII–1

biç– : 1. ekin vesaire oraklamak, hasat etmek.
UZ VII –37, VII–2, CXXXVI–3
2. (elbise) ölçüp kesmek.
Uz X–4

bî–çâre (f) : çaresiz, zavallı.
LXV–4, CL–3, CXCVIII–5, CCLII–6, CCLIV–4

bî–çûn (f) : emsalsiz, eşsiz.
Uz VI–84

bîd (f) : söğüt ağacı.
Uz VIII–29; Müf 11

bîdâr (f) : uyanık, uyumayan.
CXCIX–3

bî-dil (f) : 1. gönülsüz, kalbsiz.
CXXIX-7, CCCXIV-3, Mu 23
2. âşık, tutkun.
CCCXIV-3, Mu 15

bî-dîn (f) : 1. dinsiz.
XLVIII-1, CCCIX-3
2. acımaz, merhametsiz.
XLVIII-1

bî-gâne (f) : yabancı.
LIX-2, CCLXX-5

bî-gerân (f) : nihayetsiz, sınırsız, uçsuz bucaksız.
Uz V-22

bigi : gibi
Uz VI-20, Uz VII-12, III-5, IV-3, CCCXXXII-8

bî-gümân (f) : şüphesiz.
Uz IV-17, CXCI-1, CCXCV-6

bî-günâh, bî-güneh (f) : günahsız, suçsuz, zavallı.
Uz X-26, VII-6, LXXIX-4

bih (f) : ayva.
CCLXXXII-2

bîh (f) : kök.
Müf 11

bî-had (f) : hadsiz, sınırsız, pek çok.
Uz IX-41, CIV-7, Mu 3, Mu 4, Mu 6

bî-hâr (f) : dikensiz.
Uz VI-49

bihâr (a) : bahr'ın c. denizler.
Uz III-5, Uz IV-12, Uz IV-14, CXXXVIII-7

bî-hisâb (f) : hesapsız, sayısız.
Uz IX-28, Uz IX-41

bî-ihtiyâr (f) : kendiliğinden, elde olmayarak.

	CLVIII–7
bī–karâr (f)	: 1. kararsız . Uz I–5, Uz III–12, CLXXXIV–1, CCCXIII–4, CCCXL–4 2. rahatsız . CLXVIII–5
bil	: bel . Uz VI–69, XII–5, LXXXIX–5, XCIV–1, XCIX–9
bi'l– (a)	: ile mânâsına gelip,eklendiği kameri-ye harfleriyle başlayan kelimeleri zarf yapar . CLIV–1
bil–	: 1. bir şey hakkında vukuf ve malû-matı olmak, vâkıf olmak . Uz V–25, XXXV–3 2. öğrenmek, malûmat edinmek . LXXXVI–1, LXXXVII–2, CXIX–5
bile	: 1. birlikte, beraber . CXXI–5, Müf 12 2. ile . CI–5
bilek	: kol ile el arasında yani dirsekten aşağı olan oynak yeri . Uz VIII–31
biliş	: bildik, tanıdık, dost, âşina . Uz VI–53
billâh, billâhi (a)	: Allah için . Uz XI–25, XXXIV–7, LXXI–5, C–4, CCXVIII–7
bilmezlen–	: bilmez gibi görünmek, tecâhül et-mek.CLXXXIV–3
bîmâr (f)	: hasta, sayrı . Uz V–14, Uz X–5, Uz XI–25

XXXIX–3, CXXII–1

bî–misâl (f) : eşsiz, eşi bulunmayan.
Uz I–1, Uz I–6

bin : ben (şahıs zamiri).
Uz V–27, CLXVII–5, CCXX–1, CCCIII–4, CCCVII–4

bin : bin.
Uz IX–2, Uz IX–9, XV–1, XVI–12, XLI–1
–bin.
Uz VIII–11

binâ (a) : 1. yapı.
CXVIII–2
2. ev.
CXXXVI–4

bî–nazîr (f) : benzersiz, misalsiz.
Uz I–1, Uz III–2

bî–nevâ (f) : nasipsiz, zavallı, fakir, çaresiz, muhtaç.
Uz IV–86, LXXIII–7, CCXII–5, CCCXVII–3, Mu 20

bînî (f) : burun (insanda).
CCCXXII–3

bî–nihâyet (f) : nihayetsiz, sonsuz, tükenmez.
LX–3

bir : 1. sayının en küçüğü ve ilki.
Uz IV–23, Uz IV–35, Uz VII–5, CII–1, CCXLII–7
2. tek.
LI–4, CII–1
–arada.
CLV–4
–bir.
XVIII–6
–dürlü.

Uz VI–67; CIV–6
–gün .
Uz IX–2, Uz X–30, Uz x–38,
CXXXI–2, CLXI–16
–i biri .
Uz VI–88, CXV–20
–i birisi .
XCII–8, CXV–14, CXXVIII–2
–iki .
XXXIX–9, CCIII–3, CCXIX–2
–lahzada
Uz VI–39
–lokma vü bir hırka beş
CXXXV–8
–yana olmak .
CXVIII–7

bî–rahm (f) : merhametsiz, kalbsiz .
XXI–1, LXV–3, CCXV–1

birlik : bir ve tek olma, vahdâniyyet .
Uz I–9, Uz IX–42

birûn (f) : dışarı .
CLXXIX–3

biryân (f) : tava, tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildiktn sonra kızartılan et kebabı.(Anadolu'da toprak çukurda pişirilir ve adına "pîren" denilir.)
Uz IX–25, CCXIX–2, CCXXIX–7, CCLXXXVI–5, CCCI–2

biryân –ciger (f) : ciğer kebabı .
LXXXIX–4

bisât (a) : kilim, minder, döşeme .
Uz IV–94, Uz VI–3, CCLIV–7

bî–sebeb (f) : sebepsiz, yok yere .
IX–4, CLVIII–1

bisle– : beslemek, yetiştirmek.
CCCXXXVII–2

bismil (f) : Kesilmiş, boğazlanmış.
CCXVIII–1, Mu 22

bister (f) : yatak, döşek.
XIX–2

biş– : pişmek.
Uz VIII–6, Uz IX–27

bişür– : pişirmek.
CCLXXXVI–5

bit– : tohum durumunda iken filizlenip topraktan dışarıya çıkmak.
Uz IV–53, Uz VI–20, Uz VI–49, Uz VII–11, Uz VII–23

bitür– : tohumun filizlenip topraktan dışarı çıkmasına sebep olmak, yeşertmek.
Uz III–4, CXCVII–6, CCLXVII–9

bî–vefâ (f) : vefasız, hayırsız, dönek.
Uz X–24, II–7, IV–4, XVII–4, Mu 32

biz : biz (şahıs zamiri).
Uz VI–62, Uz VI–64, Uz VIII–7

bîzâr (f) : rahatsız, bırkmış, usanmış, küskün.
XCIX–8, CXII–6, CCCXLVI–1

bizen– : bezenmek.
Uz VI–1, CCCXXI–6

bî–zer (f) : 1. altınsız 2. hasis, cimri, pinti.
XCIX–8

bi'zzât (a) : kendi kendisi.
CLIV–1

bostan (f) : bahçe, çiçek bahçesi.
Uz IX–30, CCLVIII–2

boş : boş, içinde bir şey olmayan.
–elle gel–
CLXXXVI–6

boy	: vücudun uzunluğu ve yüksekliği,kad. XXXIV–6, CCXXXIII–1
boya–	: boya sürerek veya boyaya batırarak bir renk vermek. Uz X–13, Uz X–28, CXIV–6
boyan–	: boya vurulmak, boya sürülmek. Uz VI–42
boyın	: boyun. Uz VI–91, Uz VII–64, Uz XI–40, X–1, XX–6 –ına salmak. CCCVIII–3 –tutmak.. Uz IV–10 –una almak. CCXXIX–4
boz–	: geçersiz bir duruma getirmek, kaldırmak, gidermek. XXIX–4, CLXXVIII–1
bozıl–	: düzgünlüğünü kaybetmek, başka hâl almak. Uz X–8
böyle	: bu türlü, bunun gibi, bu tarz ve üslupta. Uz IV–112, Uz VI–64, XXXII–3, CLXVII–4
bu	: yakına işaret içindir, uzak için kullanılan o'nun karşılığıdır. Uz II–15, Uz IV–24, Uz IV–30, Uz V–3, Uz V–25 –gün. XVIII–3, CXVI–8, CLIV–4 CLXIX–3, CLXXV–6 –resme. XL–4, XLII–5, XCIX–5, CXXIII–

	4, CXXVII–4 –sana kalmak. CCXLIV–3
bû (f)	: koku. CXV–2, CXXI–2, CLXVI–4, CXCIX–5, CCLI–2
Bû Cehl (a)	: Ebû Cehil. Asıl adı Ömer olup, Hz. Muhammed'e düşmanlığı ile ünlüdür. Bedr Gazası'nda öldürülmüştür. Uz IV–90
budak	: dal. CIV–1, CIV–8, CCLXXXVI–1
bugün	: içinde bulunulan zaman. XVIII–7
buhûr (f)	: tütsü. Uz VI–13, Uz IX–23, CXII–2, CLV–5, CCLXVI–3
bul–	: 1. nâil olmak, ele geçirmek, hâsıl etmek. Uz I–7, Uz XI–6, XLIX–2 2. arayarak veya tesâdüfen bir şey elde etmek. Uz VI–14 3. varmak, erişmek. Uz VII–27
Bû Leheb (a)	: Ebû Leheb, "alev babası" Hz. Muhammed'in amcası ve Abdülmuttalib'in oğludur. İslâm dinini kabul etmemiş ve halkı da bu dini kabulden uzaklaştırmayı kendisine iş edinmiştir. Uz IV–90
bulın–	: bulunmak. CXX–1, CXXVIII–4, CCLXIV–7, CCLXXX–4, Mu 31

bulış–	: buluşmak . CCCXLVIII–6
bulıt	: bulut . Uz VIII–10, XL–1
buñ	: sıkıntı, gam, kasavet . XIII–4
bunca	: bu kadar . Uz VI–57, LXXIII–7, CCXII–3, CCXXXII–5, CCLXXVI–5
bur–	: bükmek, sarmak . CLXXXII–4
bura	: bu yer, bu mahal . CCLXXXIII–7
Burâk (a)	: Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek . Uz IV–40, Uz IV–77
burc (a)	: kale hisar çıkıntısı, kule. CXLVII–3, CCXL–2, CCLXXII–6, CCLXXVI–2
bûs, bûse (f)	: öpme, öpücük, öpüş . II–5, V–5, XVI–12, XXIII–3, XXIII–3, LXXXIV–3
bûse–gâh, bûse–geh (f)	: öpülecek yer . XXIX–6, CLXXXIX–3
bûse–lik	: Türk müziğinin iki numaralı basit makamı; lâ (dügâh) perdesinde kalır. CCLXXVIII–4
busu	: pusu . LV–2
bûy (f)	: koku . Uz IV–101, Uz VII–8, Uz VII–11, LIX–6, LXXIX–1
buyur–	: emretmek. LXXXV–4, CVI–5

bük–	: bir kaç tel ipliği bir araya getirerek, tek bir iplik durumuna gelecek biçimde, uçlarını birbirine ters yönde çevirmek. V–7
bükil–	: bükülmek. Uz VI–21, Uz XI–10
bülbül (a)	: güzel öten maruf kuş. Uz I–7, Uz IV–99, Uz VI–24, Uz XI–8, XXIV–4 bülbül–i zar (f): inleyen bülbül. CCXV–7
bünyâd (f)	: asıl, esas, temel. Uz IX–19, XXXVIII–3
bürhân (a)	: delil, isbat. Uz VII–15
bürkâ' (a)	: kadınların örtündükleri peçe, tül, yaşmak, yüzörtüsü. I–1, CLX–5, Mu 9
büstân (a)	: bostan, bağ, bahçe ("büstân" Farsça "bûstân" kelimesinin Arapçalaştırılmışıdır.) Uz VII–51, LXV–7, C–5, CLVII–7, CXCII–3
büt (f)	: dilber, güzel. CCLXIII–1, CCLXXXII–1, CCCXXXVIII–2
büt–hâne (f)	: puthane. CCCXXXI–5
bütün	: sağlam, mükemmel, tamam. XXVII–5

C

câ (f)	: yer.

Uz VI–69,IV–1,LXVI–4, CXCVI–4, Mu 14

Ca'fer (a) : has isim .
Mu 37

câdû (f) : cadı, büyücü .
Uz IX–20, LXVI–3, CX–7, CLXV–2, CLXVII–5

cahîm (a) : cehennem, tamu .
Uz X–41

câh (a) : itibar, makam, orun, mevki .
Uz IV–125, LXXXVII–4, CCXX–3

câm (f) : sırça, cam; bardak, kadeh, şişe ve toprak cinsinden şarap kadehi .
VI–1, XXV–2, XXX–5, LVI–5, LXX–2, CCXC–3
câm–ı Cem (f): Şark mitolojisinde, şarabın icatçısı sayılan Cem'in sihirli kadehi; şarap .
Uz VIII–33, Uz IX–1, CLXXXV–1, CCXI–6, CCXXVII–7

câme (f) : elbise .
Uz X–4, Uz X–13, LXXVIII–5, CXXXVI–5, CCCXXIX–3

câmi' (a) : içinde namaz kılınan ibadet yeri .
Uz IV–56, XX–4, XXXI–4, XCIV–5, CCXLIX–3

cân (f) : 1. can, ruh .
Uz II–3, Uz IV–48, Uz VIII–12, Uz XI–15, III–4
2. gönül
Uz IV–33, Uz IV–114, Uz XI–20 CXXXIII–3, CCX–9
3. ruh gibi sevgili ve aziz, dost .
CLXVII–7

	–uma minnet . CCLXX–4
	–unı almak . CCLXX–4
	–ü dilden . XVI–3, XXVII–1, CXVII–5
	–üstine . CCCI–3
	–teslîm eylemek . CCLVIII–4
	–tudağa gelmek . CCLXV–4, CCCII–7
	–virmek . Uz VII–60, Uz IX–38, Uz XI–6, Uz XI–12, III–4, IX–3, XXXI–3, LIII–8, CCLVIII–5
cân (a)	: cin tâifesi . Uz II–7, Uz IX–36
cânâ (f)	: ey can, ey sevgili! Uz XI–5, Uz XI–23, XLIX–4, LIX–1, LXVIII–2 ·
cânân, cânâne (f)	: sevgili. gönül verilmiş, maşuka. Uz IX–13, LIX–1, C–1, CXVII–1, CCXXIV–1
cân–bahş (f)	: can veren, hayat bağışlayan, cana can katan, sevgili. XLVI–2, CXVI–2, CXVII–4, CXXXIII–2, CXLV–2
cân–güdâz (f)	: can eritici, acıma uyandıran . CXXIV–3
cârî (a)	: cereyan eden, akan, geçen, yürüyen . Uz II–11, Uz VI–93
cârû, cârûb (f)	: süpürge . Uz VII–28, Uz XI–14, XCII–2,

XCV-6, CCLXI-5

câvîdân, câvidân (f) : daimî kalacak olan, sonrasız, ebedî, bengi.
Uz IX-40, Uz XI-6, XLIX-2, LXXXV-7, XCI-7

cây (f) : yer.
Uz VII-49, LXXVIII-3, XC-2, CCCIII-2

cây-gâh (f) : yer.
Uz III-5

cebîn (a) : alın.
Uz IV-37

cebr (a) : zor, zorlama.
Uz X-15

Cebre'il (a) : Cibrîl.
Uz IV-77

cedbe (a) : kuraklık.
Uz IV-53

cedel (a) : kavga.
CXCIII-6, CCIV-3

cedvel (a) : 1. düzgün çizgi çizmeye yarayan ağaçtan veya madenden yapılmış âlet, cetvel.
CLV-2
2. fildişi, oyma ve kakmalarda bir kaçı birbirine paralel olarak yerleştirilen çubuk halindeki motif.
CCLXXX-6

cefâ (a) : eziyet, incitme.
Uz VI-57, Uz VII-33, Uz VII-43, Uz X-2, Uz X-17

cefâ-berg (f) : cefa yaprağı.
LXV-7

cefâ-dîde (f) : cefa görmüş, cefa çekmiş.
LXV-2

cefâ–kâr (f)	: cefa eden, eziyet eden. CCCXV–4
cefâ–keş (f)	: cefa çeken, eziyete dayanan, katlanan. CCLXIX–5
cefa–pîşe (f)	: zalim, gaddar. LXXI–3
cehd (a)	: çalışma, çabalama. Uz I–10, LXIX–6
cehennem (a)	: âhirette, günahkâr kulların gideceği azap yeri, tamu. CXXII–4, CXXXIV–4
celâl (a)	: büyüklük, ululuk. Uz IV–30, Uz IV–87, Uz VI–78
cem (a)	: hükümdar, şah. CCXXX–3
Cem (a)	: Cem Sultan'ın, mahlas olarak da kullandığı ismi. Uz I–15, Uz III–17, XX–6, CXLVIII–7, CLXXXIV–9
cem' (a)	: toplama, yığma. XXXIV–3, CLVIII–5, CCVI–2, Mu 41
cemâl (a)	: yüz güzelliği, güzellik. Uz IV–25, Uz IV–87, Uz XI–2, XII–1, XXXI–4
Cemâl (a)	: has isim. Mu 25
Cem–gârîb (f)	: kimsesiz, zavallı Cem. CXVII–5
Cem–haste (f)	: hasta Cem. CCCIII–5
cem'iyyet (a)	: 1. topluluk. Uz VI–41 2. düğün, dernek.

Mu 25

Cem Sultan : Sultan Cem.
Uz IX–46

cenâb (a) : şeref ve büyüklük terimi olarak kullanılır, hazret.
Uz IV–70, Uz IV–75

ceng (f) : savaş, vuruşma.
CXIV–5, CCCXLIV–6

cennet (a) : 1. uçmak, âhirette müminlere, Tanrı tarafından vâadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.
Uz IV–99, Uz IV–123, Uz IX–23, II–6, XI–3,
2. pek süslü ve ferah verici.
LVIII–3

Cennet–i Firdevs (f) : sekiz cennetden biri.
CLIII–5, CCXXIII–4

Cennet–i Me'vâ (f) : sekiz cennetten biri.
Uz VI–18, Uz VI–75, Uz IX–30, CCLXXII–3

cer (a) : çekme.
CX–1

cerâhat (a) : irin, yara.
Uz VI–52, Uz X–45

ceres (a) : çan.
XC–3, CXXXVII–3, CCLXXVIII–3, CCCXXXIV–2

cevâb (a) : sorulan şeye verilen karşılık (söz veya yazı ile).
Uz IV–60, XI–5, CXVI–6

cevâhir (a) : cevher'in c. cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar (bazen elmas mânâsı ile teklik gibi de kullanılır.)
Uz VI–5, CLXXVI–6

cevelân (a) : dolaşma, dolanma, gezinme.

	Uz VII–12
cevher (a)	: 1. elmas, değerli taş. CLIV–1, CLXXXIX–4, CCXVIII–5, 2. maya, öz. Uz X–54, CLIV–5, CCXXVIII–7
cevherî (a)	: cevhere, değerli taş veya inciye ait olan, bunlarla yapılmış veya işlenmiş bulunan. CCVI–6
cevr (a)	: haksızlık, ezâ, cefa, eziyet, gadir, zulüm; sitem. Uz X–17, XIII–2, XVI–15, XLIII–3, LXXI–3
cevşen (f)	: örme zırh, vaktiyle giyilen savaş elbisesi. CCXLVI–6, CCXCV–6
Ceyhûn (a)	: Amuderya nehrine Arap ve Farslar tarafından verilen isim. XIV–3, LXII–2, CLXXX–3, CCCXLI–4
ceyş (a)	: asker. LV–2, CCLI–8, CCLV–2
cezâ (a)	: ceza, azap. II–5
cezbe (a)	: ruhun, hayret ve sevince kapılarak sanki cesetten hariç bulunuyormuş gibi olması, heyecana gelmesi. Uz IV–101, Uz VI–22
cezm (a)	: kesin karar, niyet. Uz IV–17
Cibril (a)	: Cebrâil, Cebreil. Uz IV–41, Uz VI–90, XLVIII–6, CCXLIX–4, CCXC–1
cidâl (a)	: karşılıklı kavga, savaş. CCXXXII–5

cidâr (a) : duvar.
Uz IV–105, Uz VII–18

ciger (f) : 1. ciğer, bağır.
Uz VIII–6, XXXIX–9, XLV–5,
LIX–2, LXII–1
2. yürek, cesaret. XCII–6

ciğer–gûşe (f) : evlat.
Uz VIII–9

ciger–hûn (f) : ciğeri kanlı, çok acıklı.
CXVI–7

ciger–sûz (f) : bağır yakan, acıklı.
CCXI–5

cihân (f) : dünya, âlem.
Uz III–9, Uz IV–68, Uz V–5,
Uz VIII–10, Uz IX–35

cihân–ârâ (f) : cihanı, dünyayı süsleyen, bezeyen.
CCCIII–1

cihân–tâb (f) : dünyaya sıcaklık ve ışık veren.
Uz VI–12, CCLXXII–1

cihet (a) : sebep, vesile, bahâne, ilgi.
Uz VIII–26

cilâ (a) : parlatma, parlaklık.
Uz IV–6, Uz IV–22, Uz X–55,
CXXIII–2

cild (a) : kitap kabı, cilt.
Müf 13

cilve (a) : tecelli, görünme.
Uz VII–12

cîm (a) : Osmanlı alfabesinin altıncı harfi olup ebced hesabında üç sayısının karşılığıdır.
Uz IV–87, CCXLVII–6

cin (a) : gözle görülmez, lâtif cisimlerden ibâret bir mahluk.
Uz VII–17

cinân (a) : cennet'in c. cennetler, uçmaklar; bahçeler.
Uz IV–112, Uz VI–19, Uz VI–26, LXV–7, CXXXIV–4

cinn (a) : cin.
Uz IX–40

cirm (a) : cisim.
CXV–3

cism (a) : vücut, gövde, ten, beden.
XLIX–1, LIV–8, LXXX–7, CLXXXIII–14, CCXLVIII–2

cû (f) : akarsu ırmak, çay.
CCCXVI–3, CCCXLII–1

cûd (a) : cömertlik, elaçıklığı.
Uz VII–1, Uz VII–7, Uz IX–46

cûş (f) : coşma, kaynama.
VII–3, LXI–1, CXXXVIII–7
–a gelmek.
Uz VIII–21

cûy (f) : nehir, ırmak.
CLVI–4, CLXV–3, CLXXXVI–1

cûy–bâr (f) : akarsu, ırmak.
LVI–3, CCXXXI–4

cübbe (a) : (evvelce) sarıklı din adamları ile bazı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük.
Uz VII–22, Uz X–27, XCVIII–5

cüdâ (f) : ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
CCCXXI–5

cüllâb (f) : gülsuyu.
XXXIX–6, CXV–9, CCLIV–3

cümle (a) : bütün, hep.
Uz I–3, Uz II–9, Uz IV–4, Uz V–5, V–4

cünbiş (f) : kımıldanma, hareket.

	Uz III–8
cünd (a)	: asker. Uz V–11
Cüneyd (a)	: has isim. Mu 36
cür'a (a)	: yudum, içim. LXX–2, CLXXXV–7 cür'a–i câm–ı leb (f): dudak kadehinin yudumu, bir damlası. LXIII–2
cürm (a)	: suç. Uz III–18, Uz IV–92, Uz V–14, Uz V–25, Uz VII–54

Ç

çağır–	: çağırmak, haykırmak, yüksek sesle seslenmek. Uz VI–65, CCII–2, CCLIV–3, CCLXXXIII–4, CCCXXXIII–7
çağla–	: (su) kaynayarak ve köpürerek, taşlara ve kayalara çarparak düşmek veya köpürerek taşmak. Uz VIII–21
çâh, çeh (f)	: çukur, kuyu. XX–2, LXXXVII–4, C–7, CL–3, CCXXIX–5 çâh –ı gabgâb (f): çenealtı çukuru. CXCII–2 çâh–ı Pijen (f): Bijen'in Efrâsiyab tarafından hapsolunduğu kuyu. CCXCV–12 çâh–ı zekân (f): çene çukuru. LXXIV–2 çâh–ı zenahdân (f): çene çukuru.

LVIII–4, LXXXIII–4

çâk (f) : yarık, yırtık.
Uz VI–15, Uz VIII–12, Uz X–12, II–4, XCVIII–5
–itmek.
Uz X–27, LIV–8, XCIV–7, CCXXIII–6, CCXXXIII–4

çal– : vurmak.
Uz VII–19

çâlâk (f) : adam öldüren, hırsız, yol kesici.
LXXXI–3

çâr–bâliş (f) : (evvelce) padişahların ve büyüklerin üzerine oturdukları dört katlı şilte.
Uz IV–58

çâr–deh (f) : on dört.
CLXXXIX–1

çâre (f) : 1. ilaç, çare, tedbir.
Uz VI–67, Uz VI–101, Uz X–49, XXXIX–7,
2. yol.
XXX–5, XLV–3

çarh (f) : felek, gök.
Uz I–12, Uz III–8, Uz IV–25, Uz VI–41, Uz VIII–6
çarh–ı felek (f): talih.
Uz VI–76

çâr–sû (f) : dört taraf, dört tarafı olan şey; pazar, çarşı.
Uz VII–55

çehre (f) : yüz, surat.
CLXV–3, CCCXXXIV–1

çek– 1. sürmek, koymak.
Uz IV–65, XLV–2, CCVIII–5
2. çizmek, çizerek uzatmak.
Uz VI–27, CLV–2

3. asmak.
Uz V–11, LXXXVI–3
4. germek.
Uz VI–51
5. kendine doğru celp ve cezbetmek.
Uz IV–93
6. terazi ve kantarla tartmak.
XX–7
7. zahmet ve meşakkate, dert ve kedere uğramak.
Uz VIII–20, LXXXVII–5
8. sürükleyerek götürmek.
CIX–2
9. nefesle çekip yutmak.
LXXVI–1

çekdür– : eziyet etmek, tahammül ettirmek, yüklemek.
CCCVII–3

çelîpa (f) : haç.
CCCXXIV–5

çemen (f) : ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Uz I–7, Uz IV–99, Uz VII–29, XXXIV–6, LXXIV–3

çenâr (f) : çınar, çınar ağacı.
CCIX–4

çenber (f) : tahtadan veya demirden yapılan daire veya halka, kasnak.
Uz X–8

çeng (f) : 1. kanuna benzer, dik tutularak çalınan bir çeşit saz.
CXIV–1, CLI–7, CLXVII–3, CCLXXXVIII–4
2. eğri, eğri büğürü.

CLI–7, CCLXXXVIII–4

çengâl (f)	: çengel. XCVII–4, CCXLV–4
çeng–misâl (f)	: çeng gibi, çenge benzer. CCCV–2
çerâğ (f)	: mum. LXXXII–3, CVII–2, CLXI–3, CLXI–21, CLXXIV–1
çeşm (f)	; göz. Uz V–26, Uz VII–28, Uz X–56, Uz XI–13, IV–7 çeşm–i giryân (f): ağlayan göz. LXIII–3 çeşm–i mest (f): sarhoş göz. CCCXXXI–1
çeşme (f)	: pınar, su kaynağı. Uz VI–16, CIV–2, CLVII–1
Çeşme–i Hayvân (f)	: Ab–ı Hayat denilen suyun, bengi suyun çeşmesi. Uz VII–16, Uz IX–9, XLII–1, XLIX–2, LVIII–3
çeşme–sâr (f)	: çeşmesi bol olan yer. CCXXXI–3
çetr (f)	: çadır. Uz IV–69
çevgân (f)	: ucu eğri değnek, baston, çevgen. Uz VII–19, Uz XI–21, LXXI–2, CLXXXIV–9, CCXLVIII–4
çevür–	: çevirmek. CCCXXXII–7
çık–	: VII–1, CXXXVI–8, CXLIV–2, CCXCVIII–3
çıkar–	: LXXIV–1, CCXLIII–3, CCLXXXV–3, CCCXL–3

çınrat–	: çınlatmak, ses çıkartmak, şıngırdatmak . CXXXVI–7, CCLXXVIII–5
çiçek	: bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan göz alıcı renklerle bezenmiş ve çoğu güzel kokulu kısmı . Uz IX–6
çîn (f)	: kıvrım, büklüm . Uz IV–43, Uz IV–87, XLVIII–2, CXC–3, CXCII–8
Çîn (f)	: Çin. Uz IX–12, Uz IX–19, XXVI–5, XXXV–1, LXXXVIII–2
çînî (f)	: çini, sırlı kap. Uz IV–15, Uz IX–25, Uz IX–27
çizgin–	: dönmek, dolaşmak. CXXXVI–6
çoğ, çok	: Uz XI–34, XXXV–5, CXXXV–7, CCXV–3, CCCXXXII–6 –dan . Uz VI–63, CVI–6 –görmek . Uz VII–48, LXXIII–1, CXXXVIII–9, CCLXXXII–3, CCCXL–1
çök–	: inmek, konmak . Uz VI–28
çöz–	: düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak. XCIV–6, CL–5, CLXVIII–3, CXC–3, CCXLVI–1
çû (f)	: mademki, çünkü . CCXXIII–3
çul	: kıldan yapılmış bir çeşit kaba dokuma.

	LXXX–6
çul	: kıldan yapılmış bir çeşit kaba dokuma.LXXX–6
çü (f)	: gibi, mademki, çünkü, nasıl, niçin. Uz III–17, Uz IV–13, Uz IV–16, Uz VII–21, Uz VII–48
çün (f)	: 1. çünkü, mademki. Uz I–15, Uz IV–102, Uz VI–83, XIII–4, LXXVIII–3 2. nasıl, nice. LIII–5
çünki (f)	: şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira. Uz IV–104, Uz VI–51, Uz VII–36, Uz VII–19, XXV–2
çün–kim	: çünkü. VIII–1, XXVI–3, LXIII–2, LXXXIX–4, CXXXIX–4

D

da, de	: dahi, keza. Uz IV–51, XLVI–1, CXX–5, CXLIII–2, CLIX–5
dâd (f)	: eyvah, feryat, figan. XXXV–3, CCXL–4
dâğ (f)	: yanık yarası. III–5, LXXIX–6, LXXXIX–1, CXV–12, CXXX–4
dağıt–	: bölüştürmek, ayrı ayrı vermek. CCLXXIII–4
dahı	: 1. dahi, da, de. Uz IV–35, Uz IV–124, Uz V–4, Uz VI–11 2. henüz, hâlâ.

V–4, CII–2, CCXIX–6
3. bundan sonra, artık, bir daha.
XXXIV–3, CCLI–7
4. başka, diğer.
CCXXVIII–2

da'im (a)	: devamlı, sürekli. Uz IV–22, Uz IV–78, Uz VII–30, Uz IX–37, Uz IX–42
dâ'imâ (a)	: her vakit, bir düziye. Uz I–8, Uz X–25, Uz X–27, XXIV–5, XCIV–7
dâ'ire (a)	: çember. Uz IV–5, Uz VI–11, Uz VI–78, XLIV–1, LXVII–4
dak–	: takmak. XXXV–4, CLXXX–4, CCCXLV–6
dakîk (a)	: ince. Uz VI–7
dâl (a)	: Osmanlı alfabesinin onuncu harfi olup ebced hesabında dört sayısının karşılığıdır. XCVII–8, CCXXXII–9
dalâlet (a)	: doğru yoldan sapma. Uz IV–46, Uz IV–71
dâll (a)	: delâlet eden, gösteren, işaret eden. Uz I–9, Uz IV–121, XCVII–8, CCXLV–2
ḍâll (a)	: sapıtmış, doğru yoldan ayrılmış. Uz IV–4
dam	: zindan. II–1
dâm (f)	: tuzak, ağ. Uz VI–35, Uz X–18, Uz X–42, II–1, LXV–4

–a düşürmek.CCLX–3
dâm–ı belâ (f) : belâ tuzağı.
CXCVIII–7
dâm–ı zülf (f): zülfün tuzağı.
CXC–7

dâmân, dâmen (f) : etek.
Uz VII–22, Uz VII–43, XIII–3, LXXXIV–4
dâmen–i sahrâ (f): kırın eteği, ovanın bir yanı.
CXVI–8, CCLXXII–7

dânâ (f) : bilen, bilici.
Uz VI–81

dâne (f) : tâne, tohum.
CIX–2, CLXIV–4, CCLX–3, CCXCV–2

dâr (a) : 1. ev.
Uz IV–105, LXX–6, CCXXIX–3, CCLXXXV–3, CCCXV–5
2. yurt.
Üz VII–18, Uz VII–74
dâr–ı şifâ (f) : şifa yurdu, sağlık yurdu.
Uz VII–53, V–4
darü'ş–şifâ (a): şifa yurdu, hastahane.
CCLIV–3, CCLXXXV–5

dâr (f) : dar ağacı.
CCL–2, CCXXXVI–2, CCCXXVI–5,
–itmek
CCCXXVI–5
–olmak.
CL–2, CCCXV–5

Dârâ (f) : Keyâniyân denilen eski Fars hü-

	kümdarlarından dokuzuncusu, Keykûbâd. CLXXVI–6
Dârâ–râ (f)	: Dârâ düşünceli. Uz VII–15
dârû–hâne (f)	: eczahane. LXX–7
Dârü's–selâm (a)	: cennet. Uz IV–78
dâs (f)	: orak. Uz VII–37, VII–2, CXXXVI–3
dâstân (f)	: destan, hikâye. CLII–2, CLXXV–1
da'va (a)	: iddia. CXX–2
dâver (f)	: doğru, insaflı, olan hükümdar. Uz VII–2
da'vet (a)	: çağırma, çağrı. CV–2
Dâvud (a)	: has isim. Mu 16
def (f)	: tef. CLXVII–3
def' (a)	: giderme. CLXIV–5, CLXXX–3, CCC–1
deffâf (a)	: tef çalan. Uz VI–11
defter (a)	: dikilmiş kağıt mecmuası, defter (Farsçası da defter'dir) Uz VII–54, Uz VII–72, Uz VIII–23, LXXXVIII–4, CXXXI–4
deg–	: 1. ulaşmak, varmak, vasıl olmak. Uz VI–45

2. yetişmek .
Uz XI–14
3. eşit olmak, karşılık olabilmek, denk olmak .
CXV–8
4. bir paha ve kıymette olmak .
CCXXX–4
5. dokunmak .
CCXLII–2

degin : dek, kadar.
CCLVI–1

degmede : 1. her yerde, gelişigüzel yerde.
CXXXIII–7
2. kolay kolay, her zaman .
CCC–2

degül : değil .
Uz IV–9, Uz IV–46, Uz V–6, Uz V–17, Uz VII–7

degür– : eriştirmek, yetiştirmek, ulaştırmak, duyurmak .
CCX–7

dehân (f) : ağız .
I–5, XI–5, XII–5, XXXIX–3, XXXIX–6

dehen (f) : ağız .
XIV–1, XXX–4, XLII–4, XCV–2, CXIV–5
dehen–i teng (f): küçük ağız .
Müf 3

dehr (a) : 1. dünya .
Uz VII–44, Uz X–30, CCXXX–7, CCLVI–5
2. zaman, devir .
Uz VII–60
dehr–i dûn (f): aşağılık dünya .

Uz X–20, Uz X–35, CXXXIV–6

dek : kadar, değin .
Uz VII–9, Uz IX–35, CXXXIII–5, CLXI–4, CLXII–2
–turmak .
LII–5

del– : delmek, bir şeyin içine delik açmak.
Uz VIII–17, XV–6, CXLIX–1, CCXXVIII–1, CCLXIV–7

delîl (a) : 1. yol gösteren, kılavuz.
Uz II–15, LXXXII–3, CLXXXIII–9, CCCXXV–2
2. şahit, tanık.
CLXI–10

delin– : delik meydana gelmek, delikli olmak .
LXIX–5

dellâl (a) : tellal, satılacak şeyi satan .
XCVII–6, CLXXXVIII–5, CCCXVII–4

delü : deli .
XCIX–5, CCLXIV–1, CCXCIV–8

delür– : delirmek .
CII–4

dem (f) : 1. an, vakit, zaman.
Uz IV–41, Uz VI–58, Uz X–27, Uz X–32
2. soluk, nefes .
UZ VII–9, CCCXLIV–1

dem (a) : kan .
XLVII–1, LXXXVI–1, CXIII–1, CCXVI–1

dem–âlûd (f) : kana bulaşmış.
Uz VIII–17

dem–be–dem (f) : daima, vakit vakit, zaman zaman .

XI–4, LXIII–7, LXXII–1, XCVI–2, CCXII–3

dem–beste (f) : nefesi bağlanmış, susmuş, soluğu kesilmiş .
CLXXI–1, Mu 4

demür : demir .
XL–2

dendân (f) : diş .
Uz VII–68, CCLVIII–1, CCCII–6 CCCXLVIII–5

dendâne (f) : tarak, çark, testere gibişeylerin dişi .
CCCXXXVII–1

dene– : dikkatle bakmak, gözetmek, intizar etmek .
Mu 32

deniz : deniz .
Müf 5

denlü : kadar .
Uz IV–24, Uz VIII–20, Uz VIII–21, Uz XI–35, XXXI–3

der (f) : kapı .
Uz IV–50, XXVIII–2, XLV–2, LXVIII–7, CL–8

der–âgûş (f) : kucaklama, sarma .
XVIII–3

der–bân (f) : kapıcı, kapıya bakan .
Uz VII–41

derc (a) : toplama, biriktirme .
Uz VI–1, Uz VI–48

derd (f) : dert, gam, keder, kasavet, tasa, kāygı .
Uz V–19, Uz VI–35, Uz VI–63, Uz VII–53, Uz VIII–2

derdâ (f) : yazık, vah vah!
Uz X–44, CCXXXIII–1

derd-mend (f) : dert sahibi, tasalı, kaygılı.
CCLXXIV-4

derd-nâk (f) : dertli, tasalı, kaygılı.
Uz VIII-12

derecât (a) : derece'nin c. rütbe, kerte.
Uz IV-23

der-gâh, der-geh (f) : kapı önü, kapı yeri.
Uz VII-41, LXXXIX-7,
CXLI-3, CCXIII-4, CCXX-1

derle- : toplamak, devşirmek, dermek.
IX-5

dermân (f) : ilâç.
Uz VII-53, Uz XI-20, XV-5,
XXI-7, XLIX-1

dermânde (f) : biçare, aciz, zavallı, beceriksiz.
CCLXXIV-4, Mu 28

der-miyân (f) : ortada, arada.
-itmek.
CLXXXVII-6

ders (a) : 1. bir şeyi öğrenmek için öğretmenden azar azar alınan vazife.
CLXXIX-5
2. tenbih, telkin; talimat, direktif.
CCCXXII-1

derûn (f) : gönül, kalb, yürek.
CCVII-6

dervîş (f) : Allah için alçak gönüllülüğü ve fıkaralığı kabul eden veya bir tarikata bağlı bulunan kimse.
CXXXI-3, CLXX-2, CCXIX-2

deryâ (f) : deniz.
Uz III-17, Uz VI-42, Uz VIII-18,
Uz X-13, LXVI-1

dest (f) : 1. el.
Uz V-23, Uz VII-19, Uz VII-31,

LXXXIII–1, CCXXXIII–4
2. güç, kuvvet.
CLXXVII–7

destân (f) : hikâye, kıssa, destan.
Uz VII–4, Uz VII–54

deste (f) : 1. demet, tutam.
LV–1, XCVII–2, CCXLVIII–5, CCLXVII–1
2. kabza, tutacak yer.
Uz VII–21

dest–gîr (f) : elinden tutan, yardımcı.
Uz I–15, Uz V–19, LI–7, CCLVII–3, CCLXX–VIII–2

dest–keş (f) : el çeken.
CCVIII–2

dest–mâl (f) : elbezi, mendil.
CCCXIX–1, CCCXIX–7

dest–res (f) : eli yetişen, nâil olan, isteğine kavuşan.
CI–6, CXXXV–1, CXXXVII–1, CXXXIX–1, CLXXI–5

devâ (a) : 1. ilaç.
Uz VII–53, Uz X–5, Uz X–20, Uz XI–20, III–6
2. çare, tedbir.
CI–3

devât (a) : divit, kalem koymak için uzun madenî sapı ve ucunda bir de hokkası bulunan alet.
Uz IV–15, XXXV–2

devha (a) : büyük, ulu ağaç.
Uz IV–53, Uz IV–107

devlet (a) : 1. baht, talih, kut.
Uz IV–9, Uz IV–47, Uz VI–34
3. bir hükumet idaresinde teşkilat-

landırılmış olan siyasî topluluk.
Uz VII–18, Uz VII–74

devlet-âşiyân (f) : saadet evi, baht yeri.
CCXXI–4

devr (a) : 1. dönme.
Uz I–11, XXVIII–3, XXXVII–4, LXXIV–5, CCLXXXVI–7
2. zaman, çağ.
VIII–1, XXXII–4, LX–3, LXXXV–2, CLXXXII–4
3. aktarma, nakil XXV–1
devr-i felek (f): zaman, talih, kader.
LXXIV–5
devr-i gül (f): gül mevsimi.
CCLIII–4, CCLIV–8
devr ü teselsül (f): dâvânın delîle ve delîlin dâvâya ilgisiyle dâvânın dönüp dolaşıp yine eski hâline gelerek hallolunamaması.
XXV–1, CXCIII–6, CCIV–3

devrân (a) : dünya, felek, zaman, talih, kader; devir.
Uz VII–2, Uz VIII—23,, Uz IX–1
Uz X–44, CXXXIII–1

deycûr (a) : çok karanlık.
LXVII–3

Deylem (f) : İran'ın kuzeyinde, büyük bir kısmı bugünkü Gilân (Geylân) ilinin sınırları içinde bulunan, dağlık bölgede yaşayan halkın adı. Deylem (Deylâm veya Deylîm) halkı, özellikle IX ve X. yüzyıllar İslâm dünyasında çok önemli rol oynamıştır.
Uz V–5

deyr (a) : 1. manastır, kilise 2. mec. meyhâne

Uz X–37, CCLXII–5, CCCXXXI–5

di– : söylemek, demek.
Uz IV–84, Uz V–8, Uz VI–36,
Uz VII–17, CXLII–5

dîbâ (f) : renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.
Uz IV–96, Uz VI–3, Uz X–4,
LVI–3, CCLIV–7

dibâce (a) : başlangıç, önsöz. Uz VII–72

dîdâr (f) : yüz, çehre.
Uz IV–71, CXCIX–1, CCLXXX–7
CCLXXXI–1

dîde (f) : göz.
Uz III–15, VII–3, XIV–3, C–2,
CLXXXIV–6
dîde–i giryân (f): ağlayan göz.
XXXV–2, CXXXIII–5, CCCIII–3

dih (f) : köy, karye.
CCLXXXII–3

dihkân (f) : çiftçi, köylü.
Uz VII–37

dik– : kumaşı biçip, parçaları iplikle tutturarak bir şey meydana getirmek.
V–7

diken : bitkilerde bulunan sivri ve batan iğne.
Uz IV–96, LXV–5, CCXCIV–5

dikkat (a) : 1. inceden inceye düşünme veya bakma.
XCIX–1, CXX–6
2. incelik, dakiklik, doğruluk.
XCVII–7, CXL–6

dil : 1. ağızdaki dil.
XXXIX–4, CCLXXIII–7
2. lugat, lisan, zeban.

Uz IV–11, Uz IV–24, Uz VII–34,
Uz IX–15, CCLXXIII–7
–almak.
XIV–5, XCVII–3
–ini tutmak.
CXIII–6
–lü dilince.
Uz IV–76, Uz VI–25
–urmak.
Uz VI–58
–uzatmak.
VII–2, LII–2, XCV–2
CLII–4, CLXI–1

dil : yazı kaleminin ucu.
CIII–1

dil : terazi ibresi. CIII–3

dil : anahtar.
CIII–4

dil : sözleşme
CIII–5

dil (f) : gönül, kalb, yürek.
Uz II–3, UZ XI–8, III–5, IV–1,
XI–3
dil–i bîmâr (f): hasta gönül.
CXLIV–4, CCXXXIII–2,
CCLXVI–5
dil–i divâne (f): deli gönül.
CCCXLV–1
dil–i sengîn (f): taştan yürek, katı
kalb.
VI–2, CLXIII–7, CLXXXIV–4
CCV–4, CCXLII–7
dil–i pâre pâre (f): parça parça, paramparça olmuş gönül.
CCLXIX–3

-virmek.
LXIII-6

dil- : uzun uzun yarmak, dilim dilim kesmek.
CCXCVIII-1

dil-ârâ (f) : gönül alan, gönül kapan, gönül okşayan, gönlü dinlendiren.
Uz VI-6, I-2

dil-âver (f) : yiğit, yürekli.
CV-1

dil-âvîz (f) : gönül çeken, cazip, güzel.
CCCXXVI-5

dil-âzâr (f) : gönül inciten, hatır kıran, kalb kıran, merhametsiz.
LXV-3

dil-ber (f) : gönlü alıp götüren, güzel.
Uz VI-20, XXI-1, XXVI-4, XXVII-3, XXXV-3

dil-cû (f) : gönül arayan, gönül çeken.
CXXX-3

dil-dâde (f) : gönül vermiş, âşık.
LXV-2

dil-dâr (f) : birinin gönlünü almış, sevgili.
XXIV-1, XLIV-4, XCII-6, CXLVII-5, CL-1

dile- : 1. istemek, arzu etmek.
Uz VI-51, XXII-5
2. aramak, istemek, talep etmek.
Uz XI-23, LI-3, LVIII-4

dil-haste (f) : gönlü hasta, hasta gönüllü.
Uz IV-126, Uz VII-63, CCXXVII-2, CCXLI-1

dilim : uzunluğuna kesilmiş parça; bu şekilde parçalara bölünmüş bir şeyin her parçası, umumiyetle parça.

CCXIV–2

dil–sitân (f) : gönül alan ve zapteden güzel, kendine meftun eden.
CCLXXXIX–1

dil–sûz (f) : gönül yakan, yürek yakıcı.
Uz VI–42, Uz VI–56

dil–teşne (f) : gönül susamış, pek istekli.
CXL–3

dimâğ (a) : akıl, şuur.
Uz V–15, XLV–1, LXIV–2

dîn (a) : din.
Uz IV–27, Uz IV–37, Uz V–10, Uz VII–3, CXLIV–2

dînâr (a) : eski zamanın çeyrek lirası değerinde bulunan bir nevi altın parası.
CCXVIII–4, CCC–6

dinle– : dinlemek.
Uz VII–36, CXIV–2

dinlen– : sönmek.
CLXI–15

dir– : toplamak, dermek, biriktirmek.
CCCXIX–4, CCCXLII–3, CCCXLIII–3

dirâz (f) : uzun.
CXXIV–2, CLXXXII–1, CCLXXXVIII–5

dirîğ (f) : esirgeme.
Uz VIII–13, II–7, VII–7
LXXIII–4, CCXC–5

dirîğâ (f) : yazık, eyvahlar olsun!
Uz VI–35, XCI–2, CXLVII–7, CLIX–3, Müf 8

diril– : yaşamak, ömür sürmek.
CCLIX–6

dirilt– : hayat vermek, hayata geri getirmek.

XXI–4

diş : ağzın içinde, alt ve üst çene kemikleri üzerinde karşılıklı olarak sıralanmış beyazımsı organların her biri.
LIV–6, LXIX–3, LXXIV–1, LXXV–1, LXXXIV–9
–bilemek.
CLXIII–6, CCXLII–4, CCXCVIII–2

ditre– : titremek.
V–6, CX–5, CXVI–9

ditret– : titretmek.
CCXXIII–8

dîvân (a) : 1. bir şairin, şiirlerini kafiyelerine göre alfabe sırası ile içine alan mecmua.
Uz VII–1, Uz VIII–23, Uz IX–41, CXXXI–4, CXLII–1
2. büyük meclis.
Uz VII–17

dîvâne (f) : deli
Uz III–13, Uz VIII–24, Uz X–40, XX–6, XLVIII–2

dîvâr (f) : duvar.
Uz VII–42, Uz VIII–29, XXXIII–5, CLXXXVIII–4, CXCVII–2

diyâr (a) : dâr'ın c. memleket, ülke
XXVII–1, LXXXIV–9, CI–1, CXI–7, Müf 3

diyü : diye
Uz IV–95, Uz VI–23, Uz VI–30, XVII–3

diz– : sıralamak, sıraya koymak
CLXXXVII–2

dokun–	: el ile veya vücudun diğer bir organıyla ilişmek. Uz XI–3
dol–	: (boş bir yer) içine giren bir şeyle boş olmaktan çıkmak, dolu hale gelmek Uz V–7
dost (f)	: sevilen kimse. Uz VI–55, Uz X–1, Uz X–19, Uz XI–9, I–3
dög–	: dövmek. LIX–5, CCXCVII–5
dögin–	: dövünmek. Uz X–10
dögün	: yakı, dağlamakla açılan yara. –urmak. XVIII–1
dök–	: 1. akıtmak. Uz IV–122, Uz VI–16, Uz VII–6, CCCII–3 2. sıvı veya tane durumunda olan şeyleri bulundukları yerden veya kaptan başka bir yere boşaltmak. Uz IV–54
dökil–	: dökülmek, akmak. CCXIII–7
dön–	: 1. caymak, vazgeçmek, sözünü tutmamak. CLXXXII–2, CCXXXIII–3, CCXCVIII–5 2. benzemek, bir hal almak. CLXXXVII–2, Müf 18
döndür–	: çevirmek. CLXXVII–5
döş	: kaburga altı. X–3

döşe–	: yaymak, sermek. Uz VI–76, Uz VII–71, LVI–3
döşen–	: serilmek, yayılmak. Uz X–13, CXCVIII–2, CCLXVI–2 CCCXVIII–5
döyeme–, döyime–	: katlanamamak, dayanamamak, tahammül edememek. CLXIX–3, CCVI–5
döyme–	: dayanamamak, katlanamamak. XXVI–7, CXV–6, CCXXX–3
drahmi (Yunanca)	: Eskiden Yunanistan'da kullanılan gümüş para. CCC–6
du'â (a)	: Allah'a yalvarma, niyaz. Uz VII–67, Uz X–23, Uz X–51 IV–6, V–2 du'â–yı Kadeh (f): Kadeh duası. XXIX–5 du'a–yı Seyf (f): Kılıç duası XXIX–5
dûd (f)	: duman, tütün. VII–1, XXXVI–4 dûd–ı âh (f): beddua, ilenç. CLXV–4, CCXII–1
dudak	: ağzın üst ve alt kenarı. Uz IX–31
duhân (a)	: duman CLXI–8, CLXV–4, CLXXXIII–9
dûlâb (f)	: kuyudan su çıkarmaya yarayan ağaçtan veya demirden yapılmış çark. Uz VI–16, Uz VII–14, XIX–1, CCLIV–4
dûn (a)	: aşağıda, altta. CCLV–7

dur– : bulunmak, kalmak, mevcut ve baki olmak.
LIV–4

dûr (f) : uzak.
Uz IV–50, LXVII–7, LXVIII–7, XCVIII–1, CXXII–3

durak : yurt, oturulan yer.
Uz X–2

dut– : kaplamak, zaptetmk, işgal etmek.
Uz XI–3, Mu 16

dutıl– : tutulmak.
Uz X–42

dutış– : tutuşmak, yanmak.
Uz X–48

duy– : işitmek.
CCXLV–5

duzağ : tuzak.
CLXIV–4, CCLXV–1, CCXCVI–3

dûzah (f) : cehennem, tamu.
Uz VI–75

dücâ (a) : karanlık.
IV–1, LXXVI–1

dü–cihân (f) : iki cihan (dünya ile âhiret).
Uz VII–59, Uz XI–13, Uz XI–32

düğün : düğün.
XVIII–2

dükkân (a) : içinde öteberi satılan oda, yer (Farsçası dükân'dır).
Uz IV–113, Uz VI–28, Uz VII–55, CLXI–21, CCLXXX–1

dükel : hep, bütün, herkes, hepsi.
CCLXVII–2

düken– : tükenmek.
CLXXXII–1

dün : gece.

Uz VI -1, Uz VII -37, VI -1, XVIII
6,

u gün.
CCCVI -5, CCCXXIX -2

dün : bir önceki gün, bir gün önce, dün.
XVIII -3, XVIII -5, CXVI -3,
CCXIX -4, CCXXIX -1

dünyâ (a) : içinde yaşadığımız âlem, yer yuvarlağı.
Uz IV -45, Uz V -7, Uz V -11, Uz VI -82, Uz IX -4
dünyâ-yı dûn (f): alçak, sefil dünya
Uz IX -33

dürc (a) : 1. hokka.
Uz VI -1, Uz VI -48
2. mücevher kutusu, hokka şeklindeki küçük kutu.
CLXXIV -4

dür-dâne (f) : inci tanesi.
CCCXXXVII -2

dür-efşân (f) : inci serpen.
Uz VII -9

dürer (a) : dürre'nin c. büyük inci taneleri.
Uz VI -1

dürer-bâr (f) : inciler yağdıran, inci gibi söz söyleyen.
XXXI -1, CCXXVI -5, CCLXIV -2

düriş- : çalışmak, sebat etmek, gayret etmek.
CXXIV -5, CCXXVI -4

dürlü : nevi, cins, çeşit
Uz VI -33, CLIX -1

dürr (a) : inci (Farsçası dür şeklindedir).
Uz VI -66, Uz VII -9, Uz VIII -17,
LIV -6, CCXXIII -3

dürr-i Aden (f): Aden incisi.
LXIX-3, CCXXXVI-1, CCXCIV-2

dürr-i hoş-âb (f), iyi inci.
XI-4, CLXVII-6, CCXIII-7

dürr-i meknûn (f): mahfazalı parlak inci. CCXXXVII-3

dürr-i şeh-vâr (f): (padişaha lâyık) iri inci. CCCXV-6

dürr-i yetîm (f): sedefinde tek olarak çıkan iri, büyük inci; mec. Hz. Muhammed. Uz IV-8

dürüst (f) : bütün, tam.
CXXXII-2

düş : rüya, mânâ aâlemi.
XVII-3, XVIII-3, CXVI-3, CXXXV-6, CXLIX-3

düş- : 1. uymak, yakışmak, âit olmak, münasip olmak.
LXXXI-2, CXXIX-1, CCXLVII-6
2. yukarıdan aşağıya birden bire, ansızın ve elde olmayarak inmek.
Uz IV-31, V-6
3. uğramak, tutulmak, musâb olmak.
Uz VI-35, XXXIV-3
4. tesadüf etmek, vaki olmak.
Uz IV-26, Uz IV-124

düşmen (f) : düşman, yağı.
Uz X-16, Uz X-19

düşnâm (f) : sövme, sövüp sayma.
XVI-6, LXXVIII-4, C-4, CLXXXV-2, CCXCII-6

düşün- : düşünmek, fikir ve mülâhaza eylemek.
LXIII-4

düşür– : aşağıya bırakmak, indirmek.
LVI–5, CCIX–3, CCCIV–2

düşvâr (f) : güç, zor.
LVII–4, LXIX–6, CCCIX–5

dü–tâ, dü–tâh (f) : iki kat, bükülmüş, eğrilmiş.
XLVI–4, CCCIII–4, CCCXXIV–5, CCCXXVI–5

düz– : 1. yapmak, meydana getirmek, tertip ve tanzim etmek
XCIV–5, CXXXVII–4, CCVII–3, CCXLV–4 Müf 2
2. hazırlamak.
CLXI–17

düzd (f) : hırsız, uğru.
XCVII–4, CCX–4, CCXLV–4

düzd–âne (f) : hırsız gibi, hırsızca, hırsıza yakışır şekilde.
CXCII–4

düzel– : tertip ve tanzim olunmak, yoluna konmak.
Uz VIII–25

düzet– : yapmak, inşa etmek.
Uz VI–28

E

ebed (a) : sonu olmayan gelecek zaman.
Uz II–2, Uz IV–48, Uz V–8, Uz IX–44, CLXXXV–1

ebedî (a) : ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan.
Uz VII–11, XLVI–5, CXLV–6, Mu 6, Mu 8

ebr (f) : bulut.
Uz VII–6, Uz X–11, CCVIII–1,

	CCXIX –3, Mu 29
ebrû (f)	: kaş.
	XIX –3, XLIX –5, LVIII –5, XCI –6
	CXV –14
ebter (a)	: faydasız şey.
	CLVI –3
ebyât (a)	: beyt'in c. iki mısradan meydana gelen manzum sözler.
	XX –5, Mu 10
ecel (a)	: muayyen olan vâde, ömrün sonu, hayatın son demi.
	IV –5, LXX –3, CXXXVI –3, CLXX –3, CCIV –2
	–irmek.
	CCCVIII –5
edeb (a)	: 1. iyi terbiye, naziklik, usluluk, zariflik.
	IX –1, CXCII –10
	2. hayâ, utanma.
	CVI –5
Edhem (a)	: has isim.
	Mu 28
ednâ (a)	: az, pek az.
	Uz VI –92
efgende (f)	: düşkün, biçare.
	Uz VII –4
efgân (f)	: ıztırap ile haykırma, bağırıp çağırma; inleme, bağrışma.
	Uz VIII –2, Uz X –32, Uz XI –8, Uz XI –26, CXVI –13
efkâr (a)	: düşünme, endişe, vesvese, kuruntu.
	Uz VI –66
eflâk (a)	: felekler, semâlar, gökler.
	Uz III –12, Uz VI –16, Uz VI –44, VII –1

Efrencî (a)	Frenklere yani Avrupalılara mensup ve ona ait. CCLXXXII–1
Efreng (f)	Avrupalı. Uz IX–7
Efrengân (f)	: Efreng'in c. Avrupalılar. Uz IX–11, Uz IX–19
efser (f)	: taç. Uz IV–88, CLXXVI–6
efsûn (f)	: büyü, sihir, gözbağıcılık. XIV–5, CCLV–3
–efşân (f)	: saçan, serpen, dağıtan, silken. Uz IX–27, CXV–17
eger (f)	: eğer, şâyet. Uz III–14, Uz IV–20, Uz VI–67 Uz VII–10, VII–4
egerçi (f)	: her ne kadar, olsa da, ise de. Uz V–9, CIII–1, CLI–5, CCI–1, Mu 5
egin	: sırt, arka. Uz X–4, XXXVII–4
egle–·	: geciktirmek, vakit geçirtmek. CLXXII–5, CCVIII–4, CCCVIII–2
eglen–	: vakit geçirmek, beklemek, oyalanmak. CXLV–3, CCCIII–2, CCCXVI–2, CCCXXXIII–6
egri	: 1. bir tarafa meyleden, doğru olmayan, eğri. CCCXXIII–1, CCCXXIV–1 2. kemerli, bükülmüş, yay şeklinde CCCXXIII–2 3. doğru olmayan, yalan. CCLXXVII–4

4. mec. söz ve işinde doğruluk olmayan, yalancı.
CCCXXIV–3
–çekmek
LXXXIII–2

egri : çevgân, ucu baston gibi eğri ağaç.
CCXXXII–7

ehl (a) : sahip, malik, mutasarrıf olan.
Uz VIII–26, Uz X–7, Uz X–52, XLIX–1, CXIX–2
ehl–i safâ (f): safâ adamı, keyif adamı.
III–4

Ehrimen (f) : Zerdüştlerin inandıkları kötülük ve karanlık tanrısı; şeytan, dev.
CCXI–2

ejder, ejdehâ, ejderhâ (f) : büyük yılan.
XVI–5, XVII–3, LXVI–3, CXCVI–4, CCXCIII–4

ek– : tohum atmak, tohum serpmek.
Uz VII–38

ekin : ekilmiş tahılların sürmüşü, tarlada bitmişi, hububat. VII–2

eknâf (a) : kenef'in c. yanlar, taraflar, cânipler.
XLI–6

ekrem (a) : çok kerim, en kerim, çok şeref sahibi, pek cömert, çok eliaçık.
Uz VII–24

ekser (a) : en çok, daha ziyade.
CCXCV–7

eksük : eksik.
Uz VI–80, LXXVIII–7, CCIX–1
–itmek.
XVI–15, CCCXIII–3, CCCXLV–4

–olmak .
CCLXXV–3, CCCX–4, CCCXII–3, CCCXLIV–6, Mu 30
: insanın tutmak, işlemek, asılmak gibi işlerde kullandığı iki organın her biri.
Uz VI–88, Uz VII–64, Uz IX–18, CXV–5
–açmak .
XLVIII–6
–almak .
CCCIV–2
–bağlamak .
Uz IX–30
–bir itmek .
CLXXVII–5
–den çıkmak .
LXX–4
–den düşürmemek .
LVI–5, CXXXVIII–4
–den gelmek .
XIII–4
–den gitmek .
CCCXVII–1
–den komak .
Uz VI–46
–den ne gelir .
LIII–1, LIII–9
–e almak .
CXCVI–2
–e girmek .
LII–4, LIII–3, LXXVI–4
C–6, CL–6
–i irmek .
CCXXVI–4

—ı kanda.
CCLVII–5
–inden, –ünden.
Uz VIII–8, Uz VIII–15, Uz IX–29, XXIV–1, CLXI–13
–inden hiç nesne gelmemek.
LXXXVI–5
–in tutmak.
XCVII–9, CCLVII–3
–öpmek
CCXLI–3, CCLVII–1, CCLXXXIX–3
–sunmak.
XII–7, CCV–2, CCXLI–4, CCLVII–2, CCXCVIII–2
–urmak.
CCXCV–4, CCC–1
–uzatmak.
CCIV–1, CCXVIII–5, CCXCIII–1, CCCXXXVII–1
–virmek
Mu 36
–yumak.
CCXXXI–4

el (a) : harf–i tarif olup kelimelerin başında bulunur; ismin mânâsını tarif ve tayin etmeye yarar.
Uz IV–121, XXIV–1, XXIV–5

elâ : (aslı ala) açık gök, açık mavi, kahverengi yeşil karışımı.
Uz VIII–31, XCVII–3, CCXXXII–4, CCXCIX–2

elbette (a) : kat'î olarak, mutlaka, behemehal.
CXIX–2

	tırıp Uz V–13
el–hak (a)	: hakikaten, doğrusu, doğrusu ya . LXV–11, CLXXIII–1
elif (a)	: 1. Osmanlı alfabesinin ilk harfinin ismi 2. mec. güzel ve düzgün boy bos . XCVII–5, CXLVII–2, CCXXIII–2, CCXXXII–9
el–kıssa (a)	: hulâsa, hâsılı, sözün kısası . Uz X–48
elvân (a)	: levn'in c. rengârenk, alacaklı, bir kaç renkli . Uz IX–28
el–vedâ (a)	: Allah'a ısmarladık. Allah'a emanet olun, esen kalın! CLVIII–7
em, emsem	: ilaç, deva, çare . Uz V–14, V–4, CCCXVIII–3
em–	: içine çekmek; dudak ve dilin yardımıyla boşluk olmasına yol açarak bir şeyi içine çekmek . V–4, XXXIX–7, LXXXIV–7, CXXXIV–2, CCCXXVIII–1
emânet (a)	: emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya . Uz IV–41
emdür–	: emdirmek . CCCXVIII–3
emel (a)	: ümit, umma, arzu . Uz VII–31, Uz VII–37, LXX–1, LXX–7
emîn (a)	: 1. emniyet sahibi, korkusuz . Uz IV–41 2. kendisine güvenilen .
elem (a)	: acı, keder, dert, maddi ve manevi ız-

emîr (a) : bir kavmin, bir şehrin başı, beyi.
Uz I–1, Uz X–46

emn (a) : eminlik, korkusuzluk, rahatlık.
Uz VIII–1, Uz VIII–15

emr (a) : iş buyurma, buyruk.
Uz I–3, Uz III–6, Uz VII–64, Uz IX–39, LIX–5

emrâz (a) : maraz'ın c. illetler, hastalıklar.
CLIII–3

emrûd (f) : armut.
UZ IX–28

enâr (f) : nar (meyve).
Uz IX–28

enbâz (f) : ortak, eş.
CXXVIII–4

enbiyâ (a) : nebî'nin c. müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar.
Uz IV–51, Uz IV–55, Uz X–57

encâm (a) : nihayet, son.
CXXVIII–2

encîr (f) : incir.
Uz IX–28

encüm (a) : necm'in c. yıldızlar.
Uz I–13, Uz VI–89, CLXI–15

encümen (f) : meclis, cemiyet.
CLXI–15

enek : çene
C–7

enfâs (a) : nefes'in c. nefesler, soluklar.
CLXXXIII–13, CCLII–2

–engîz (f) : koparan, karıştıran.
LXVI–3

enîs (a) : dost, arkadaş; yar, sevgili.
Uz ⅠⅠ9, XLVII–5, CXCVI–4

envâr (a) : nur'un c. ziyalar, aydınlıklar,

ışıklar, parlaklıklar
Uz VI–80, Uz VII–2, Uz XI–28, LXXVI–5, CLXII–1

enver (a) : çok nurlu, en nurlu, pek parlak, çok güzel.
Uz XI–1, CCLXXIII–1

epsem : sessiz, ses çıkarmayan.
CXIII–6, CCXVI–2
–olmak.
CXVIII–5, CXXXIV–2, CCKLV–5

erbâb (a) : rabb'ın c. sahipler, mâlikler.
Uz VII–24

erba'în (a) : dervişlerin çile çıkarmak için hücreye kapandıkları kırk günlük müddet.
Uz IV–39, CLIII–7

erḳâm (a) : rakam'ın c. yazılar, resimler, sayılar.
Uz V–4

erkân (a) : rükn'ün c. 1. reisler.
Uz VII–74
2. esaslar, destekler.
Uz IX–24

ermağān (f) : armağan, hediye.
Uz X–14, CLXI–11, CLXXV–4, CLXXXVI–6, CCX–6

ervah (a) : ruh'un c. canlar, ruhlar, hayatın cevherleri.
Uz IV–29, Uz IV–36, Uz V–17, Uz VI–34, Uz VII–26

erzân (f) : 1. lâyık, uygun, yerinde.
Uz VII–24
2. ucuz.
CLXXV–6

es– : (yel) hareket etmek.
CXXVII–1, CCLVIII–3

esâs (a) : asıl, temel, dip, kök.
CXXXVI –4

eshâb (a) : sebeb'in c. sebepler
CCLXXII –4

esen : sağ, salim, rahat.
CCLVIII –3

eser (a) : 1. nişan, iz, alâmet.
Uz VI–100, XLV–1
2. tesir, etki.
Uz X–30, XXXVII–3, XLI–3

esır (a) : 1. savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak. Uz VI–58, Uz X –7, Uz X–26, LI–1,
2. düşkün, vurgun.
Uz IV–103

eski : 1. kıdemli, kıdem kazanmış.
Uz VI–53
2. ortaya çıkmasından beri çok zaman geçmiş olan. XCIII–5, CCXXI–3

esmâ (a) : ism'in c. adlar.
Uz VI–85

esrâr (a) : sırr'ın c. gizlenilen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği işler.
Uz IV–111, Uz IX–40, Uz X–56, XXX –2, LI–2

esved (a) : siyah, kara; mec. ârlı, utançlı.
XXXIV–2

eşcâr (a) : şecer'in c. ağaçlar.
Uz VI–49, Uz VII–50, Uz VII–51

eşek : binek ve hizmet için kullanılan bilinen hayvan.
CXXX –2
–dibâ çul ile âdem olmaz.
CXVIII–3

eşk (f) : gözyaşı.
Uz VI 43, Uz VIII 17, VII-3, VIII-3, LXVI-1

Eşref (a) : has isim.
Mu 22 .

eşya (a) : şey'in c. nesneler, mevcut olan şeyler, levâzım .
Uz I-9, Uz IX-38, Uz IX-40

et : insanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ile yağdan meydana gelen tabaka .
Uz IX-27

etek : elbisenin belden aşağıda kalan kısmı.
CXVIII-5

etrâf (a) : taraf'ın c. yanlar, uçlar, kıyılar.
Uz VI-3, XLVIIII-5, LVI-3

ev : her ailenin oturabileceğ ibiçimde yapılmış yapı .
Uz VI-53, LXVIII-3

evc (a) : yüce, yüksek, bir şeyin en yüksek noktası, doruk .
Uz VII-20, CLXXXII-4

evfâ (a) : en çok .
Uz VI-95

evhâm (a) : vehm'in c. zanlar, kuşkular, esassız şeyler,kuruntulra .
CLXXXV-6, CXC-5

evlâ (a) : daha uygun, daha lâyık, daha iyi, üstün .
Uz VI-90

evrâk (a) : varak'ın c. yapraklar, kâğıtlar.
Uz XI-17, XXI-5, CLXXVII-3, CCLII-6, Müf 13

evtâd (a) : veted'in c. ağaç veya demir kazıklar, direkler.

Uz VI–1

evvel (a) : önce, ilk, birinci.
Uz VI–53, Uz IX–43, LIV–7, Mu 23, Mu 27

evzâ' (a) : vaz'ın c. haller, vaziyetler, tavırlar, duruşlar.
Uz IV–30

eyâ (a ve f) : "ey, hey!" mânâsına gelen bir edat.
Uz V–21, Uz X–24, Uz X–30. LXVII–7, CCCXLVII–5

eyle : öyle.
Uz X–36, CCXV–3

eyle– : demek, söylemek.
XXII–2

eylik, eylük : iyilik.
CLXXXII–1
–eyle suya at.
XXIII–3

–eyn (a) : Arapça'da tesniye (ikili çokluk)yapmak için kullanılan bir ektir.
II–1, XIV–2, XCIII–2, CX–3, CXXXI–5

eyt– : söylemek, demek.
Uz VI–9, Uz VII–24, II–1, CCLXXXVI–7, CCCXXI–4

eyvân (f) : çardak.
Uz VII–71, Uz VIII–29

eyvây (f) : eyvah.
CCCXLVIII–5

eyyâm (a) : yevm'in c. 1. zaman.
Uz VI–46, Uz VI–63, CCCXLVI–2.
2. günler.
Uz VI–63, Uz VII–25

Eyyûb (a) : Kur'an'da adı geçen ve kendisinden

"kulumuz" diye bahsedilen ve sabırlı insan örneği olarak gösterilen İsrail oğulları peygamberlerinden biri.
Uz VIII-4, CCXXXIX-5

eyzân (a) : yine öyle, kezâ, bu dahi, öteki gibi.
CCLXXXIX-2

ez-ân (f) : ondan CCLXIII-1

ez-ber (f) : 1. zihinde tutma, unutmamaya çaalışma.
Uz XI-5
2. kitaba bakmadan okuma ve buna alışma.
CX-6

ezberle- : CLXII-2

ezel (a) : başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.
Uz III-9, Uz IV-119, Uz VII-74, LXX-2, LXXX-3
ezel bezmi.
CCXXXI-2

ezelî (a) : ezele mensup, ezel ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız.
LIII-9

F

fağfûr (f) : Çin'de porselenden yapılan kapkacak. Uz IX-25

fahr (a) : 1. öğünme, büyüklenme, şeref, kıvanç.
Uz IV-3, Uz IV-7, Uz VII-59
2. fazilet, erdem.
Uz IV-3

fâ'ide (a) : kâr, kazanç, fayda.
CXLVII-3, CCLXXVI-1

fakîr (a) : 1. zengin olmayan, yoksul, züğürt.
Uz IV–104, XXIII–5, LI–6
2. zavallı, biçare, aciz.
XXIV–7, CCXXIV–2
3. dilenci.
XXVI–4

fakr (a) : fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük.
Uz IV–7, CCL–1

fâl (a) : 1. talih deneme; kahve fincanına, iskambile bakmak gibi bir takım garip usûllerle insanın talihine ait şeyler söyleme.
Uz IV–26, XCVII–5, CCLXXXI–4
2. uğur, iyi talih.
CCXXXII–6

fân (a) : 1. fâni, ölümlü, 2. geçici.
Uz IX–43

fânî (a) : geçici, muvakkat.
Uz IX–4

fânûs (a) : içinde mum yakılan büyük fener, camlı mahfaza.
CLXI–14

fâriğ (a) : 1. vaz geçmiş, çekilmiş, 2. rahat, âsude.
CXXXIV–7, CLXXVI–10,
CLXXXII–5

fark (a) : 1. ayrılık, başkalık; iki veya daha çok şey arasındaki ayrılık.
XCIX–4, CLXXXVI–3
2. başın tepesi; baştaki saçın ikiye ayrıldığı yer.
VII–4, CCL–1
3. baş. XXVII–4

farz (a) : 1. Allah'ın işlenmesi katî olarak lü-

zumu, terki günah olan emirleri (namaz, oruç, hac, zekât gibi).
Uz IV-85
2. zarurî, lüzumlu, gerekli.
CCCXX-5

fasl (a) : bir kitabın başlıca bölümlerinden her biri.
CCXIII-1
fasl-ı bahâr (f) : bahar mevsimi
CXXI-4, CCXXX-5

fâş (f) : meydana çıkma, açığa vurma, duyulma, dile verme.
CLVIII-2
-itmek.
XXX-2, CXXXVI-7, CLXXXII-6

fazl (a) : iyilik, fazilet, erdem, lutuf.
Uz IV-10, Uz IV-18, Uz IV-67

fehm (a) : anlama, anlayış.
Uz I-14, Uz VI-92

felek (a) : 1. gökyüzü, sema.
Uz I-6, Uz VI-8, Uz VII-14, CXLVIII-2, CLXI-16
2. talih, baht, kader.
Uz VIII-1, Uz VIII-33, Uz X-59

fem (a) : ağız.
Uz V-8

fen (a) : hüner, mârifet, sanat, ilim.
CXXVIII-4, CCCXI-5

fenâ (a) : yok olma, yokluk, geçip gitme, geçici dünya.
Uz IV-21

fer (f) : parlaklık, aydınlık.
XXXIV-5

fer' (a) : kısım, bölüm, şube.
Uz IV-60

ferah (a)	, gönül açıklığı, sevinç, sevinme. Uz V–7
ferah–nâk (f)	: sevinçli. XCV–5
ferd (a)	: tek bevit; altı üstü olmayan, başka bir yere bağlı bulunmayan beyit. Müf 1, Müf 19
ferdâ (f)	: yarın, yarınki gün, günün ertesi. CXVI–6, CLXIX–3
Ferhâd (f)	: Husrev ile Şirin hikâyesinin erkek kahramanı, XXXVIII–6, CCV–6, CCXLII–3 CCCXI–4, CCCXXXVIII–4
Ferîdûn–fer (f)	: Ferîdûn (gibi) kuvvetli. Ferîdûn, Pişdâdîlerin altıncı padişahı olup Cemşîd sülalesinden demirci Gâve'-nin yardımıyla Dahhâk–i Mârî'yi öldürmüştür. Lâkabı Ferrûh'tur.) Uz VII–15
ferişte (f)	: melek. CCXIX–6, Müf 18
fermân (f)	: emir, buyruk; (evvelce) padişah tarafından verilen yazılı emir, berat. Uz VII–64, Uz IX–21, CCXCIII–4
ferrâş (a)	: döşeyen, döşemeci. Uz VI–2
ferseng (f)	: fersah, üç millik mesafe. CXIV–4
ferş (a)	: yeryüzü.Uz IV–40
feryâd (f)	: yardım istemek içinn çıkarılan yüksek ses; bağrışma, çağrışma. XXXVIII–1, CXVII–2, CXXXIX–4, CLVII–5, CLXV–1
feryâd–res (f)	: feryât edenin imdadına yetişen. CXXXIX–4, Mu 37

ferzâne (f) : hakîm, feylesof; bilgili (kimse).
CCCXXXI–4, CCCXXXVII–4

ferzîn (f) : satranç oyununda şahın müşâviri, veziri suretinde kullanılan bir taş.
XXXIII–3

fesâne (f) : asılsız hikâye, masal.
CCCXXXIX–7

feth (a) : açma, açılma.
Uz IV–17, CL–8
feth–i bâb (f): kapının açılması.
CIII–4, CCXIII–4

Fettâh (a) : kullarının kapalı işlerini açan, Cenâbıhak.
XXVIII–2

fettân (a) : fitne ve fesâda teşvik eden, fenalık yapan, ayartan.
CXXXIII–1,CLXIX–4,CCXXXII–2, CCLXI–3, CCLXXXIII–5

fetvâ (a) : müftü tarafından verilen şer'î hüküm veya karar.
CCCXXII–1

fevâkih (a) : fakihe'nin c. meyveler,yemişler,
XXXIX–6

fevt (a) : bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma.
Uz VIII–30, Uz IX–4, CXXIII–5

feyz (a) : 1. ilim, irfan.
Uz IV–83
2. bolluk, çokluk, fazlalık, gürlük.
Uz VII–25, Uz VII–30
3. nimet, ihsan, kerem.
CLIII–1

Feyyâz (a) : feyiz, bereket ve bolluk veren; Allah.
CLIII–1

fidâ (a)	: 1. birinin uğruna verilen veya sarfedilen şey, kurban. Uz XI–29, XI–7, XXXIV–7, CCXL VII–1 2. uğruna verme, gözden çıkarma. Uz XI–29, XI–7, CCLXX–1
–figen (f)	: atıcı. CXV–10
figân (f)	: ıztırap ile bağırıp çağırma, inleme. Uz X–11, XC–3, CXXI–1, CXXXVII–3, CLI–5
fikr (a)	: düşünce, fikir. Uz IV–23, Uz VI–65, XVII–1, LII–5, LXIV–2 –itmek. CXLIX–5, CLXXX–2
fi'l–cümle (a)	: nihayette, sonunda. LXXX–4
fi'l–hâl (a)	: bu anda, hemen, şimdi. Uz VI–8, Mu 25
fi'l–mesel (a)	: bu anda, hemen, şimdi. Uz VI–8, Mu 25
fi'l–mesel (a)	: meselâ, misâldeki gibi. Uz IV–5
firâk (a)	: 1. ayrılık, ayrılma, 2. hüzün, keder. Uz VII–60, Uz VIII–9, XV–6, LVI–1, LVII–4
Fir'avn (a) (a)	: Allah'lık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı. CCLII–7, CCCXXII–2
firâz (f)	: yüksek, yukarı. CCXII–1
firdevs (a)	: cennet, uçmak.

CCLII–1, CCLXXXVI–1

fitne (a) : 1. karışıklık, fesat, ara bozma. XLI–5, LXXXV–2, XCI–5, CXL–2
2. ara bozan, karıştırıcı. CVI–1

fitne–ger (f) : fitneci. CCCIX–1

fitrâk (f) : terki kayışı. LXXXI–4, XCV–3

Franca (Fran.) : Fransa. Uz IX–5

Freng–istân (f) : Frenklerin memleketi, Frenklerle meskûn yer, Avrupa. Eskiden Fransa için kullanılırdı. Uz VIII–7, Uz VIII–18, Uz IX–1, Uz IX–3

Frenk (a) : Fransızca Franc'ın Arapçalaştırılmışı; Avrupalı. Uz VIII–31

funduk (a) : fındık. Uz IX–28

fursat (a) : uygun zaman, elverişli durum, faydalanma sırası, elden kaçırılmayacak faydalı vakit, hâl ve münâsebet. Uz VIII–30, Uz IX–4, CXXVI–7

fülfül (a) : kara biber. Uz IX–21, CCLXIII–4

fünûn (a) : fenn'in c. hüner, marifet, sanat, ilim. CLXXIX–5

Fürât (a) : Fırat (nehri). Uz IV–14

fürkat (a) : dostlardan vesaireden ayrılık, ayrılış. Uz VI–42, Uz VI–50, Uz X–20, III–3, XV–3

fütûh (a) : 1. açma; açılma, ferahlanma, gönül ferahlığı.
CL–8, CCXXXIX–1
2. zafer, galibiyet, üstünlük
CCXXXIX–4

G

gâh, geh (f) : arasıra, bazı, kimi.
Uz I–5, Uz VIII–5, Uz VIII–19, XLVI–1

gâh gâh (f) : zaman zaman, vakit vakit.
Uz VI–63, Uz X–29, LXXXVII–2, CCCXXV–4

geç– 1. geçinmek, yaşamak, ömür sürmek.
CXXV–5, CCIX–4, CCLXXVI–6
2. bitmek, sona ermek.
Uz X–59
3. tesirli ve itibarlı olmak, tesir etmek, sözü dinlenmek, makbul olmak.
Uz VII–70
4. girmek, dahil olmak.
CCXCIV–7
5. vaz geçmek.
CCXCIV–7, CCXCV–12

gedâ (f) : 1. dilenci, yoksul, fakir.
LII–5, LXVIII–8, CI–1, CXXV–4, CCXXIV–5

gehî (f) : bazan, arasıra.
Uz III–4

gel– : 1. uymak.
Uz IV–13, Uz IV–34
2. olmak.

Uz IV -81
3. girmek.
CCLI-4
4. gelmek.
Uz IV-35, Uz IV-56, Uz V-25, Uz VI-12
-gör.
Uz IV-84

genc (f) : hazine, define.
Uz VIII-11, LXXVI-3, CIX-5, CXXXI-2, CLI-6
genc-i nihân (f): gizli hazine.
LXXVI-3, CCX-2

gene : yine.
LXXIV-2, CCCXVI-4

gendüm-gûn (f) : buğday renkli
CCLV-1

ger (f) : "eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.
Uz I-11, Uz IV-2, Uz V-18, Uz VI-12, CL-1

gerçi (f) : her ne kadar; ise de (eğerçi'nin kısaltılmışıdır).
Uz III-15, Uz V-10, Uz VI-52
Uz VII-57, Uz VII-66

gerd)f) : toz, toprak.
Uz IV-33, CLXXXIX-3, CCCXXXV-3

gerdân (f) : dönücü, dönen.
Uz VII-14

gerdiş (f) : dönüş, dönme.
Uz I-11, Uz III-8, CCCXLVI-2

gerdûn (f) : felek.
VII-4, CCLV-7
gerdûn-ı dûn (f): alçak felek; sefil

dünya.
CCCXLVI–5

gerdûne (f) : araba.
Uz IV–58

gerek : lâzım, gerek.
CI–6, CCVII–4, CCXXV–4, CCLXX–1,

gerek– : 1. lâzım ve gereği olmak.
XXVI–4, CXXV–5, CLXXXI–1, CCLIII–1, CCLIX–3
2. yakışmak, lâyık olmak.
CXXV–2, CXXV–3

germ (f) : kızgın.
Uz IV–113, LXV–9, CLII–4, CLXII–8, CXCVIII–6

germâ (f) : sıcak.
Uz VI–96

getür– : getirmek.
XLV–1, LIII–6, CLXXV–4, CCLXX–5, CCXCI–4

gevher (f) : elmas, cevher.
Uz IV–12, Uz IV–98, LXIII–1, CXXV–1

gevher–bâr (f) : cevher yağdıran.
XCVI–3

gev–şeb (f) : gecenin kahramanı.
CCL–3

gevşek : gergin olmayan, koyuverilmiş.
CLXXXII–4

gey : çok, pek, gayet, pek çok.
XLVIII–2, CLIV–2, CCXXVIII–4, CCXLIV–4, CCCXXVII–4

gey– : giymek.
UZ VII–22, CCXLIV–4, CCCXXVII–4

gez– : 1. yürümek, devir ve hareket etmek.
Uz X–11, LV–2
2. dolaşmak, gezip seyahat etmek, dolanmak.
CXV–1, CXCII–3, CCLXIX–5

gezdür– : gezdirmek.
CLXXVII–1

gibi : benzetme ve örnek edatıdır.
Uz III–14, Uz IV–5, Uz IV–28
Uz VI–17, Uz VII–26

gice : gece.
Uz IV–34, Uz VI–11, Uz VI–38, Uz IX–32,
–gündüz.
LXXI–4

gider– : uzaklaştırmak, kaldırmak çıkarmak, yok etmek.
XCIII–4, C–7, CIV–5
CXLVI–4, CLXXXIII–2

gil (f) : balçık, su ile ıslanmış toprak, lüleci çamuru, kil.
CCXIV–5, CCXXVIII–8, CCXLVIII–2

–gir (f) : tutan, tutucu
Uz VII–43, CII–8, CCCXXXII–2

gir– : 1. geçmek.
Uz IV–65, Uz VI–88
2. içeriye varmak, sokulmak, dahil olmak.
CII–6, CXLVIII–1

girân (f) : ağır.
CLXXXVII–4

girçek : doğru, hakiki CXXXIII–1

gird (f) : yuvarlak, değirmi.
LXIII–4, CVIII–3, CLVI–3,

CCXLVIII 6, CCLXXXVI -7

girdâb (f) : suların döküldüğü ve çukurlaştığı yer, anafor, burgaç.
Uz VIII-18

giribân (f) : elbise yakası.
Uz VI-15, Uz VII-22

giriftâr (f) : tutulmuş, yakalanmış, esir.
Uz VII -56, LXV-4, XC-1, XCII-7, CLXXXVIII-3

girih (f) : düğüm, bağ.
CCLI-2, CCLXXXII-1

girih -gîr (f) "düğüm tutmuş", düğümlü, dolaşık.
CXLI-1, CCXXXVII-5, CCLXX-6

girü : yine, tekrar, bir daha, sonra.
CCXXXVII-4

giryân (f) : ağlayan, ağlayıcı.
Uz XI-19, LVII-5, CXXXIX-6

gîsû (f) : omuza dökülen saç, uzun saç, saç örgüsü, kâhkül.
CCLXIII-4

git- 1. bir yerden ayrılıp uzaklaşmak, hareket.
V-3, C-1, C-5, CLIX-6
2. geçmek, bitmek.
XLVI-1, CCXVII-5
3. sarfolunmak, tüketilmek.
C-3
4 yok olmak.
C-4

gîtî (f) : dünya.
LXX-7

gîtî-nümâ (f) : cihanı gösteren.
CXVI-12

gîtî-serây (f) : dünya sarayı.

Uz IV–74

giy– : (elbise vesaireyi) vücuda geçirmek.
Uz IX–17, CXVIII–3, CCXLIV–4, CCCXXIII–5, CCCXXIV–1

giyâh (f) : nebat, bitki, ot.
Uz IV–123, VII–2, CXXIX–7, CCII–3, CCLXXV–5

giydür– : giydirmek.
Uz X–9

giyeh (f) : giyâh'ın hafifletilmişi.
CCCXII–5

giyür– : giydirmek.
CCCXXV–1

gizle– : saklamak, örtmek, belli etmemek.
CCLXXXVI–6

gizlen– : saklanmak.
CIX–3

gizlü : gizli, saklı.
CCLXXXIV–3

gök : 1. gökyüzü, sema.
Uz IV–20, Uz IV–117, Uz VI–4, Uz VI–85
2. mavi, açık lacivert.
Uz VI–42, Uz X–13

gölge : bir cismin ışığa engel olmasıyla karanlıkta bıraktığı yer ki, o cismin şekil ve suretini gösterir.
Uz IV–95

gönder– : yollamak, salmak.
LX–5, LXVI–2, CLXXX–2, CC–4 CCLXXXIII–5

gönil– : yönelmek, istikamet almak, yüzünü döndürmek.
Uz VI–83

gönül : gönül.

Uz II–16, Uz IV–19, Uz IV–117, Uz VII–45, Uz VIII–12
–akmak
CIX–7
–düşürmek.
CCCIV–4
–evi.
CCCXXXI–3
–Varmak.
CXCVIII–1
–virmek.
CCX–9

gör– : 1. görmek
Uz I–8, Uz X–8, Uz X–25, Uz XI–4, I–2
2. anlamak, muhakeme eylemek.
Uz IV–57, Uz IV–84
3. uğramak, çekmek.
Uz V–13
4. denemek, tecrübe etmek.
XCII–6
5. mütalaa ve mülahaza etmek, düşünerek muhakeme eylemek.
Uz IV–32, Uz IV–57, Uz X–7, VII–6, LXXXII–7
6. lüzum kipine eklenerek meşguliyet ve devamlılık gösterir.
Uz X–7
ki.
LXXXV–5, LXXXVIII–7, XCIX–4, CXII–5

göre : nazaran, nisbeten, uygun olarak.
Uz III–8, LXXXII–2

görin– : görünmek
Uz VIII–19, Uz XI–4, X–3,

XVII–3, XIX–4

göster– : 1. gördürmek .
Uz VI–10, Uz X–9
2. çıkarmak, gözüktürmek .
XII–1
3. saklamamak, meydana koymak .
XXXV–1
4. hasıl etmek .
LXXV–5

götür– : 1. tahammül etmek, kaldırmak, yüklenmek, taşımak .
Uz X–15, CCLXVII–3
2. ortadan kaldırmak, bertaraf etmek .
Uz VI–23, Mu 9

göz : uz IV–65, Uz VI–59, Uz VII–39, Uz VIII–5, Uz VIII–18
–bunarı .
CCXI–1, CCXXXI–4
–de uçmak .
Uz VI–61
–e göz .
XLIV–2
–e kan görinmek
CCVI–4
–e turmak .
Uz VII–39
–e yasağ olmaz .
CCLXXXVI–4
–göre .
Uz VI–56, Uz VI–97, LXXXVIII–1, CL–4
–ine toprak girmek .
CLXXIII–8
–nurı .

CCVII–5
–ucı
CCCXXIV–1
–üm
CXCVI–4, CCVI–6
–üzre
Mu 35
–yaşı.
XXIII–3, XCV–6, CXI–3,
CXVI–3, CXXXIX–7
–yaşı dökmek.
CCCXLII–5
–yumup açınca.
CXXXI–3, CXLIX–6

gözet– : dikkatle bakmak, dikkat etmek.
Uz IV–63, Uz IV–121

gözgi : ayna.
Uz IV–22

gözle– : 1. gözetlemek, bakmak.
LXXV–5, CXXXIII–1,
CCLXXXVI–6
2. arzu ile beklemek, intizar etmek.
XXXVII–2, CXXXII–5
3. gözetmek, riayet etmek.
CL–5

gûş (f) : kulak.
Uz VI–61, CCL–2
–itmek. Uz XI–23, LXI–1

gûşe (f) : köşe, bucak.
Uz VI–24, Uz VI–77, Uz X–37,
XIV–5, CX–4

gûy (f) : Acemlere mahsus bir çeşit oyun topu.
CLXXXVI–4

gûyâ (f) : 1. söyleyen, söyleyici.

	Uz VI–24, LXVI–7, CXVI–13, CLXIX–5
	2. sanki.
	Uz VI–46
guyiyâ (f)	: sanki, diyelim ki.
	LXIII–4, CXVII–1
güc	: zor, müşkül, güç.
	CCCXXIV–3
güftâr (f)	: söz.
	CCIII–3, CCLVIII–2, CCLXXXVII–5
gügercin	: güvercin.
	Uz IX–25
güher (f)	: elmas, cevher (gevher'in hafifletilmişi).
	Uz III–4, Uz IV–13, Uz IV–88, Uz VI–4, Uz VII–13
gül (f)	: gül, gülağacı.
	Uz I–7, Uz IV–99, Uz VI–23, Uz VII–8, CL–6
	gül–i ra'nâ (f): Güzel gül; dışı sarı içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül.
	Uz VI–20, Uz VI–30
	gül–i ruhsâr (f): güle benzeyen yanak, gül yanak.
	LXXX–2
	gül–i ter (f): taze gül.
	CCXXXVI–4
gül–	: insana ait olan bir duygu ile "kah kah" diyerek veya sessiz ve ekseriya ağzı açarak ve dişleri göstererek duygusunu açığa vurmak.
	Uz VII–58, Uz X–16, V–5, XLV–3, CCLXXIX–3
gül–âb (f)	: gülsuyu.

Uz IX–27, IX–5, XCV–2, CVII–3, CXXIX–2

gül-berg (f) : gül yaprağı.
XX–5, CCLIV–1

gül–bûy (f) : gül kokulu, gul gibi güzel kokan.
Müf 19

gül–gûn (f) : gül renkli, pembe.
XIV–1, LXII–3, LXXII–4, LXXX–6, XCV–3

gül–istân (f) : gül bahçesi.
Uz VII–8, CXVII–2, CXIX–4
CCCX–5, CCCXLVI–4

gül–izâr (f) : gül yanaklı, al yanaklı.
CXVI–8, CCIX–5

gül–pîrehen (f) : gül gömlekli, gömleğikırmızı gül renginde olan.
CCCXXXVIII–3

gül–sitân (f) : güllük, gül bahçesi, gül ağaçları çok olan bahçe.
LVI–4, LXI–3, CLXXXVII–1, CCCVI–1, CCCXXXII–7

gül–şeker (f) : gül tatlısı.
XXXIX–3, XLV–4, CCCXXVIII–2

gül–şen (f) : gül bahçesi.
Uz VII–6, Uz X–2, XXXIII–4, LXV6, LXVI–7

gül–zâr (f) : gül bahçesi, gül tarlası.
Uz I–7, Uz VI–26, XCIII–1, XCVIII–2, CLXVI–7

gümân (f) : şüphe.
Uz IV–97, XLIV–2, CCCVI–4

güm–râh (f) : yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.
Uz VII–45

gümüş : 1. değerli beyaz maden ki, altından

sonra gelir.
CCCXXII -7
2. gümüş gibi beyaz.
CCCXXV-1

gün : 1. güneş.
Uz IV-71, Uz VI-37, Uz VIII-28,
Uz IX-11, XVIII-4
2. gün, yirmi dört saatlik zaman.
Uz I-15, Uz IV-10, Uz V-23
3. vakit, zaman.
Uz X-20
—toğmak.
CXLVII-4

günâh (f) : Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dinî suç.
Uz IV-15, Uz VII-65, VII-6,
XLIII-4, LII-7

gündüz : günün aydınlık olan, yani güneşle aydınlanan kısmı, gece karşılığı.
XLVI-4, XCIX-6

güneh (f) : günah.
Uz VII-62, CCXII-3

güneh-kâr (f) : günah işleyen, günahlı.
Uz I-15, CLXXXVIII-2, CCLVII-5, CCLXXXV-4

güneş : güneş, mec. parlak.
Uz VI-11, Uz IX-15, XVIII-7,
XXXVI-3, LXVII-2
—dokunduğu, yirde nem olmaz.
CXVIII-4

günile— : kıskanmak, çekememek, haset etmek.
XCIX-1, XCIX-9

gürûh (f) : cemaat, bölük, takım.
Uz V-11

güşâd (f) : açılma, açılış .
XXXV–4

güvâh (f) : şahit, delil.
Uz IV–119, VII–5, LXXXII–6, CCCXXIV–3

güzel : 1. sevgili, dilber
CXXXIV–5, CXXXVI–1
2. göze iyi görünen şekil ve sureti takdir ve sevgi uyandıran.
Uz IX–16, LXX–4
3. iyi, hoş.LXX–4

güzer (f) : geçme, geçiş .
XLI–3, CXV–1, CCII–3, CCLXXXIII–6, CCCXI–6

G

gabgab (a) : çenealtı, çifte gerdan .
CCXXV–4, CCLXXXII–2, CCXCVIII–2, CCCXX–1
gabgab–ı sîmîn (f): gümüş (gibi) gerdan .
CLXIII–6, CCXLII–4

gâfil (a) : gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini iyi düşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız, dalgın .
IV–5, LV–2, LXXXIV–3, CLXXXIV–2, CCI–3

gaflet (a) : gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik, ihtiyatsızlık .
CXCII–5

galat (a) : yanlış, yanılma .
XXXI–2, LXIII–2, LXXXVI–2, CLVI–5, Mu 27

gâlib (a) : üstün gelen, yenen .

CCXLVIII–1, CCCXXIV–2

gam (a) : keder, tasa, kaygı, dert
UzV–6, Uz V–19, Uz VI–27,
Uz VII–44, Uz VII–58
-çekmek .
CXVIII–6, CCXIV–5, CCCXIII–2,
Mu 5
–degül .
CLXVIII–4
gam–ı ışk (f): aşk gamı .
CIV–6, CLVII–5, CXCVIII–4,
CCXL–4, CCCXXXIV–5
–yimek
LXXIX–2, CXLIII–5, CL–4,
CCXLVII–7, CCLV–7

gam–âbâd (f) : hüzün ve kederi bol .
XCVII–6

gam–dîde (f) : gam görmüş, kederli, tasalı .
LXVI–1, CCL–5

gam–gîn (f) : kederli, tasalı, hüzünlü .
LXV–2, CLXVII–7, CCV–1,
CCCVII–2

gam–güsâr (f) : gam ve kederi def eden, teselli veren, gam ortağı; arkadaş .
CXXI–6

gam–h͏ᵂâr (f) : kederlenen, taslanan, üzülen .
Uz XI–27, LXV–2

gammâz (a) : birine, iftira ederek zarar veren, münâfık, fitneci, koğucu .
CXXVIII–1, CCLXXVIII–1,
CCLXXXVIII–1

gam–nâk (f) : gamlı, tasalı, kaygılı .
LXXXI–1

gam–perver (f) : gam arttıran, tasa veren .
CCCXVI–1

gamz (a) : göz ucu ile.
LXIV-4

gamze (a) : naz ve şive ile kirpik süzerek bakma, süzgün bakış.
VI-1, XXVII-2, XXIX-5, XXXIX-3, XLII-4
gamze-i hun-h^{w}âr (f): kan içen yan bakış.
CCCXVII-1

ganî (a) : zengin, varlıklı, bol, doygun.
XXIII-5, LI-6, XCII-2

garâmet (a) : borç, diyet gibi şeyleri ödeme.
CCCVIII-3

garaz (a) : hedef, gaye, maksat.
CLIV-4

garb (a) : güneşin battığı taraf, günbatısı, batı.
CLXX-4

gâret (a) : çapul, yağma; akın(eski zamanlarda düşman toprağına yağma için yapılan saldırış).
XV-2

gâret-ger (f) : yağmacı, çapulcu.
LXXVIII-1

garîb (a) : 1. kimsesiz, zavallı.
Uz VII-44, X-5, CLXV-6, CCIII-3, CCCXV-3
2. yabancı, kendi memleketinin dışında bulunan.
Uz IV-58, Uz IV-59

garîk (a) : garkolmuş, suya batmış; suda boğulmuş. CCCXXI-5

gark (a) : 1. batma, batırma.
Uz IV-122, Uz V-22, Uz VII-46, Uz VIII-23
2. boğulma.

CXVI – 3

ğarka (a) : suya batmış.
XXI – 3

ğâşiye–dâr (f) : at uşağı, seyis.
Uz IV – 77

ğavğa (f) : kavğa, döğüşme, vuruşma.
Uz VI – 9, I – 5, CCCIV – 1

ğâyet (a) : 1. çok, fazla, son derece.
CXCV – 4, CCCXLVI – 1
2. son, bitim, nihayet.
CLXX – 3

ğayb (a) : gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp.
LI – 2, CLXXXV – 6, CCXVI – 4

ğayr (a) : 1. başka, özge.
CLIII – 1, CLXIV – 3
2. yabancı, tanıdık olmayan.
IV – 3

ğayret (a) : 1. kıskanma, çekememe.
CLXIV – 2, CCCXXXIX – 3
2. çalışma, çabalama.
Uz VI – 62

ğayrı (a) : 1. ayrı, başka, özge, diğer.
Uz IV – 9, VII – 6, XXXV – 5, CXIX – 1
2. artık, hele.
CXLVIII – 2

ğazab (a) : kızgınlık, hiddet, öfke.
Uz VI – 60, Uz VI – 75

ğazâl (a) : geyik
CLXXVI – 7, CCLXVII – 6

ğazel (a) : klasik şark şiirinin en önemli ve en çok kullanılmış olan nazım şeklidir. Araplardan Acemlere ve onlardan da Türklere geçmiştir.
LXX – 6, CXLII – 1, CLX – 1

gazel-hân (f) : gazel okuyan.
CCLXXXIV–7

gılâf (a) : kılıf, kın, mahfaza.
Uz VI–11, CLXI–6

gılmân (a) : gulâm'ın c. tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlılar, gençler.
Uz IX–23

gınâ (a) : zenginlik, bolluk.
Uz IV–7, Uz IV–104

gıyâs (a) : yardım, imdat.
XXIV–1, XXIV–5

gonce (f) : konca, tomurcuk, açılmamış çiçek (bilhassa gülün açılmamışı); şiirde sevgilinin ağzına benzetilir.
Uz VI–23, Uz VII–58, LXI–3, LXXXVIII–6, CL–6
gonce–i handân (f): gülen konca.
CVI–3

gonce–dehen (f) : konca ağızlı, ağzı konca gibi küçük ve güzel olan.
CCXLIV–2

gonce–leb (f) : dudakları konca gibi, konca dudaklı
IX–5, CLXXXVI–2, CXCIX–3, CCXXVII–3

gubâr (a) . 1. toz, toprak.
XVIII–4, C–2, CXXI–5, CXLI–3
2. bir yazı stili.
XXXII–2

gulâm (a) : köle.
Uz IV–74

gulgule (f) : bülbül ve kuşların feryatları, nağmeleri.
CCLXXI–3

gurbet (a) : 1. yabancı bir memleket, yabancı

habîr (a)	: haberli, bilgili. LI–2
Habîr (a)	: Cenâbıhak. Uz I–1
habl (a)	: ip, urgan, halat. hablü'l–metîn (a): sağlam ip (İslam dini). Uz IV–69
habs (a)	: tutma, zaptetme. CCLI–8
hacâlet (Osm.)	: utanma, utangaçlıkla şaşırma. CXLVII–6
hâcât (a)	: hâcet'in c. istekler, dilekler.
hacc (a)	: İslam'ın beş şartından biri olan ve muayyen zamanda Mekke'deki Kâ'be–i Şerîfe'yi ziyaret etmek üzere yola çıkma farîzası. Uz X–53, XXVI–6, XLI–7, LXXVIII–5
hᵛâce (f)	: hoca, efendi, ağa, çelebi. CCXLIII–2
hacer (a)	: taş. XLI–3
Hacerü'l–Esved (a)	: Kâ'be'nin kapısı yanında, duvarda bulunan siyah göktaşı, hac töreninde ziyaret edilir. VI–2, CCXXVI–3
hâcet (a)	: ihtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık. Uz X–49, XII–4, LIII–5, CC–1
hâcı (a)	: hacca giden, Kâ'be'yi ziyaret eden, hacı. XVI–13, CCCI–8
hacîl (a)	: utanmış, utancından yüzü kızarmış. C–6, CCXIII–3, CCLXII–1, CCLXVI–1, CCCXI–4

hacle (a) : utanma, şaşırma.
Uz III–10, Uz VII–40

hadd (a) : sınır.
CCXXX–7, CCXCI–4, CCXCIV–3, Mu 31
–ini bilmek.
CL–5

hadd (a) : yanak.
LXIII–1. CVIII–1, CCXXII–5, CCXCVIII–2, CCCIII–3

hadeng (f) : 1. kayın ağacından yapılmış ok.
LII–1, LXXXII–6, LXXXIV–6, XCI–6
2. kyın ağacı
CXL–7

hâdî (a) : 1. hidayet eden, doğru yolu gösteren.
Uz IV–4
2. kılavuz, rehber.
Uz VI–84

hadîd (a) : demir.
XXXVII–3

hadîs (a) : haber, kıssa, söz.
XXV–4, CLXXXIII–13, CCCXXXIX–7
hadîs–i Leylâ vü Mecnûn (f): Leyla ile Mecnun hikâyesi.
CCCXXXIX–7

hâ'il (a) : iki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mâni olan, arayı kapayan, engel.
Müf 17

hâ'in (a) : hıyanet eden, nankörlük eden, hayın.
Uz VIII–1, Uz VIII–16

hak (a) : bir insana ait olan şey.
Uz VI–85
–kı (içün).
Uz VI–84, Uz X–57, Uz X–58, LXVIII–4

hâk (f) : toprak
Uz III–12, Uz IV–81, Uz VII–5, Uz VII–28, Uz VIII–12
–e berâber itmek.CCCVIII–2
–ile yek–sân olmak.Uz VIII–12
hâk–i pâ; hâk–i pây (f): ayak toprağı, tozu.
CCXXIV–2, CI–6, CXXXI–4, CLXXIII–8, CCVI–6, CCIX–2

hak (a) : kazıma, oyma.
CCXCV–5

hâkân : Türk imparatorlarına verilen isim.
Uz VII–4, Uz IX–46

hakem (a) : iki hasım tarafın, aralarındaki anlaşmazlığı halletmek üzere, hâkim olarak seçtikleri kimse.
Uz V–20

hakîkat (a) : gerçek, doğru, gerçekten, doğrusu.
Uz IX–38, CCCXIII–4

hakîkî (a) : hakikate mensup, gerçek.
CXXIV–5

hâkîm (a) : hükümdar.
CCXLI–2

hakim (a) : âlim, bilgin
CCXXIII–5, CCXLVII–2

Hakîm (a) : âlim, her şeyi bilen (Allah adlarındandır).

Uz I–2

hakîr (a) : itibarsız, değersiz, aşağı, adi, bayağı.
Uz V–18

hâkister (f) : kül, ateş külü.
CCXXVIII–7

hâkî–veş (f) : toprak rengi gibi.
Uz IV–109

Hakk (a) : Allah, Tanrı.
Uz II–15, Uz IV–50, Uz V–3, Uz VI–68, Uz VII–19

hâk–râh (f) : yol toprağı.
CXV–15, CXX–7

hâk–sâr (f0 : toz ve toprağa bulaşmış.
CCXXXI–5

hâl (a) : keyfiyet, durum, suret.
Uz IV–34, Uz VI–53, Uz VII–33, Uz VII–36, Uz VIII–24
–sormak.
CCXXXVII–4

hâl (a ve f) : vücutta meydana gelen ben, nokta.
V–4, VI–2, X–5, XVIII–1, XIX–4
hâl–i siyâh; hâl–i siyeh (f): kara ben.
LXXXVI–3, CLXXXIX–2, CCXLVII–6, CCLX–3

hal (a) : çözme.
CCXIV–3

halâ (a) : boş.
CXLVII–1

halâs (a) : kurtulma, kurtuluş.
Uz IV–93, Uz VI–99, Uz VII–56, Uz X–23, IV–7
–bulmak.
CLI–1

halâvet (a)	: 1. tatlılık, şirinlik. LXIV–1, CXX–1, CLXXVI–8 2. zevk. LXIV–1
Haleb (a)	: Suriye'nin Şam'dan sonra en önemli şehri. IX–7
halef (a)	: sonradan gelen, birinin yerine geçen kimse, selef karşılığı. Uz X–57
halel (a)	: bozma, bozukluk, eksiklik. LXX–6, CXCIII–5
hâlet (a)	: hâl, suret, keyfiyet, nitelik (kelime, hâl kelimesinin eşiti ve müennesi olmakla beraber "dikkate değer hâl" mânâsına gelir). Uz VI–65, Uz X–10, XCVI–4, CXVI–13, CLXXIV–2 hâlet–i nez (f): can çekişme. XCVI–5
hâlî (a)	: boş, tenha. Uz X–35, CCCXXII–6
hâlik (a)	: yaratan, yoktan var'eden, yaratıcı. Uz IX–44
halîl (a)	: dost, yâr. CXXXV–4
Halîl (a)	: has isim. Mu 26
hâlis (a)	: hilesiz, katkısız. Uz VII–5
halk (a)	: 1. insanlar. Uz I–2, Uz IV–89, Uz V–14, Uz VII–12, CLXVIII–4 2. yaratılma. Uz IV–29

halka (a) : ortası boş, yuvarlak şekil, daire biçiminde olan şey.
Uz VI–74, XLIV–1, LXXVI–7, CIX–4, CXIII–2

Hallâc (a) : Hallâc–ı Mansur; 922 yılında asılmak suretiyle öldürülen ünlü sofî, adı Hüseyin'dir.
CCL–2

hallâḳ (a) : hâlık, yaratıcı, yaratan.
Uz IX–36, Uz IX–43

halvet (a) : tenha yer.
CCCXXXVII–3, CCCXLI–3

ham (f) : eğri, bükülmüş.
CXLIII–1, CCLXXIX–1

hamâ'il (a) : kılıç bağı, kılıç kayışı.
CCCXLVII–2

hamâme (a) : güvercin.
CCCXXIX–4

hamd (a) : Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.
Uz IX–41

hâme (f) : kalem.
Uz VII–33, CLXXIII–2, CCXXII–10, CCCXXIX–1, CCCXLI–1

hamîd (a) : övülmeye değer.
Uz IV–31

hamle (a) : atılış, atılma, saldırış, saldırma.
Uz IV–100, CXV–6

hamr (a) : şarap.
CCXXXI–2

hamrâ (a) : çok kırmızı, en kırmızı.
Uz VI–29, LXVI–4, CLXXVI–1

hâmûş (f) : susmuş, sessiz.
LXI–3

Hamza (a) : Has isim.

	Mu 27
hân (t)	: hükümdar, hakan Uz VII –30, Uz VII –67, XLIV –4, CLXV –1 hân (f) : 1. yemek sofrası üstüne konulan tepsi, sini. Uz VII –32, CXXXV –4, CLXXXV –3 2. nimet, yemek. XVII –5, CCX –8
hancer (a)	: ucu sivri, iki yanı keskin bıçak, hançer. Uz VI –9, VI –1, LXXXVIII –1, CV –1, CX –1
handân (f)	: gülen, gülücü, güler; sevinçli. Uz VII –58, CXXXIX –6
handek (a)	: kale etrafında açılan uzun çukur, hendek. Uz VI –75
hâne (f)	: ev. Uz IV –105, XXXIII –5, XXXIX –9, LXXXIX –4, XCII –4 hâne–i hammâr (f): şaraphane. CL –8
hânedân (f)	: kökten asil ve büyük aile, ocak. CLXI –13
hâne–ḳâh (f)	: dervişlerin yeri, tekke. CCXII –2
hân–ü mân (f)	: ev bark, ocak. CXXX –7
har (f)	: eşek. CV –8, CXVIII –3
hâr (f)	: diken. Uz III –4, Uz VII –58, Uz X –2, LIV –2, CXXII –5

h^ir (f) : hor, hakir, aşağı, bayağı.
CXL–4

hârâ (f) : üzeri menevişli kumaş
CXVIII–3

harâb (a) : yıkık, viran.
VIII–2, XI–6, LIX–7, LXVII–6, LXVIII–3

harâbe (a) : virane, eski yapı yıkıntısı, bozulmuş bina kalıntısı.
CCXXXII–5

harâc (a) : vergi.
XXVI–2

harâm (a) : şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.
XXV–5, CXXXIII–9

harâmî (a) : hırsız, haydut, yolkesen.
XCVIII–3, CCXXXII–2

harâret (a) : sıcaklık.
CVII–3

harc (a) : sarf, gider, bir iş için kullanılan madde.
XL–5, LXV–10, CCX–8
CCCXVII–5

harekât (a) : hareket'in c. tavır, tarz, muamele.
Uz IV–17, Mu 27

harem (a) : 1. herkesin girmesine müsaade edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer.
Uz VI–77, VI–1, CCXXXII–2
2. hac zamanında ihrâma girilen yerden itibaren Kâ'be'ye doğru olan kısım.
Uz V–21, CCCXXXIX–6

harem (a) : (evvelce) büyük İslâm konaklarında bulunan kadınlar dairesi.
Uz XI–26

harf (a) : 1. alfabeyi meydana getiren işaret-

lerden her biri.
Uz IV–36, Uz VII–31, Mu 23
2. söz, lâkırdı.
Mu 27

hâric (a) : suçlu, günah işlemiş.
Uz IX–42

harîdâr (f) : satın alıcı.
LXV–10, CLXXXVIII–5,
CCLXXXV–3, CCCXVII–4

harîm (a) : 1. herkesin girmesi yasak olan kutsal yer.
LXXX–5, CIV–5, CLII–5, CLV–5
CLXI–4
2. hacıların, hac zamanında büründükleri örtü.
CCXXIII–1

harîr (a) : ipek.
Uz IV–96

has (f) : ot kırıntısı, çerçöp.
hâr ü has (f): çalı çırpı.
XIX–2

hâs (a) : saf, halis.
CLI–4

hâsâ (a) : hasseten, hususiyle.
LVI–6

Hasan (a) : has isim.
Mu 21

hased (a) : kıskançlık, çekemezlik.
II–3

hâsıl (a) : husule gelen, peyda olan, beliren, olan.
Uz IV–41, Uz VII–38, XXXV–1
XXXVIII–1, LXVIII–3

hâsılı : hülâsa, sözün kısası.
XXII–3, CCXXI–1, CCXLIV–2

hasîr (a) : hasır.
CLXI–13

hasret (a) : ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzülüp yanma, iç çekme, inleme; üzüntü, iç sıkıntısı, keder, zahmet, eseflenme, göreceği gelme, özleyiş.
Uz VIII–13, Uz VIII–24, II–4, III–5, XIII–1

haste (f) : hasta, rahatsız, sayru.
Uz VII–44, III–6, XVI–10, XXXIX–3, Mu 31
–yatmak.
CCLXXI–1

haste–dil (f) : gönlü hasta, hasta gönüllü.
Uz VI–36, XV–5, XVIII–1

hâşâ (a) : asla, kat'iyen, hiç bir vakit. Allah göstermesin, uzak olsun.
Uz VI–83

Hâşim (a) : has isim.
Mu 39

haşr (a) : 1. ölüleri diriltip mahşere çıkarma; kıyamet.
Uz VII–9, Uz VII–18, LXXXII–2, CCCXXI–7, CCCXXXVIII–6
2. toplama, cemetme.
CCLXII–7
–e dek.
LIV–3, CLXI–18, CCCVIII–4, CCCXXXI–7

hatt (a) : 1. (sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.
Uz VI–20, IV–5, XXIV–6, XXV–3, XXVI–5
2. yazı.

Uz IV–38, XXXII–5, XXV–1, LXX–3
3. ferman, buyruk.
XXXII–1, CLXXVII–7

hatt–ı gubâr; hatt–ı gubârî (f): bir yazı stili.
XXXII–3, CCXLVII–4

hatt–ı reyhân (f): bkn. reyhân hat.CII–7

hatt–ı sebz (f): delikanlılarda sakal ve bıyıktan önce çıkan ince tüy.
VI–3, XL–2, LXXVI–2, CCXLIII–2

hatâ (a) : 1. kabahat, kusur.
Uz VII–66, Uz VIII–1, Uz X–22
2. yanlış; yanlışlık; yanılma.
Uz VIII–1, II–6
3. günah.
Uz VII–38

Hatâ (a) : Kuzey Çin.
II–6, LXVIII–5, LXXIV–4, CXV–11, CXVI–5

hâtem (a) : mühür, üstü mühürlü yüzük.
Uz II–7, LXVII–4, CIX–4, CXIII–2, CCXI–2

hâtem (a) : çok cömert (adam).
Uz IV–38

hat–gubâr (f) :bkn. hatt–ı gubârî.
CLV–1

hâtır (a) ; 1. gönül.
Uz VI–63, Uz IX–13
2. zihin, fikir.
CXII–5

hatîb (a) : camide hutbe okuyan.
Uz IV–56

hâtif (a) : gayipten haber veren melek .
Uz VI–65, Uz VI–69

hatm (a) : hitama erdirme, bitirme .
Uz IV–38, Uz V–24, Uz VI–27

hattât (a) : yazı yazan .
hattât–ı ezel (f): ezel hattatı (mec. Allah) .
CCCXXXIII–2

havâs (a) : bazı manevî tesirler için okunan dualar .
CLI–6

havâle (a) : bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne brakma, ısmarlama .
CCXXVII–2, CCCXXII–2, Müf 1

havâşî (a) : haşiye'nin c. haşiyeler, derkenarlar.
XXV–3, CCXLIX–1, CCXC–2, CCCXXI–4

havf (a) : korku; korkma .
CXXXIII–6, CCXCVI–3

havrâ (a) : ahu gözlü (kız, kadın) .
Uz IV–65, Uz VI–88

havz (a) : havuz .
Uz VI–16, Uz VI–59, Uz VII–14

hây (f) : vay! eyvah!
CLIV–2, Müf 5

hayâ (a) : utanma, sıkılma .
IX–5

hayâl (a) : insanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey
Uz I–14, Uz IV–35, XVI–5, XVIII–1, XXI–2

hayâsuz : utanmaz, arsız . LI–3

hayât (a) , dirilik, canlılık, yaşayış, ömür.
Uz IV–21, Uz VII–43, Uz XI–6, Uz XI–12, XLIX–2

hayf (a)	: haksızlık, zulüm, cevir. Müf 12
hayfâ (a)	: yazık ki, heyhat, vah! Uz VI–64, Uz X–39, CLVII–2, CCXCII–5
hayl (a)	: 1. zümre, takım, gürûh. LXXX–1 2. at sürüsü. CCCXXXV–2
hayli (f)	: epeyice, çokca. LXXX–1, CCCXXXIV–5
hayme (a)	: çadır. Uz VI–2, Uz VII–71, CCCXXX–2
hayr (a)	, iyilik, faydalı iş, fayda. CLXXII–3, CCXLIII–4
hayr (a)	: iyi, faydalı, hayırlı, yarar. CXLI–5, CCXIX–4, CCLXXXVII–2, CXCII–6 –ola. CLVI–2
hayrân (a)	1. şaşmış, şaşakalmış, şaşırmış. Uz VII–12, Uz IX–14, CXV–1, CLXXI–1 2. çok tutkun. Uz VII–12, Uz IX–14, CCLXIII–6 –olmak. Uz XI–19, CCCI–7
hayr–makdem (f)	: hayırla gelme, faydalı geliş. CXXXIV–3, CCXVI–3
hayy (a)	: diri, canlı. Uz IX–36
Hayy (a)	: Allah'ın adlarındandır. Uz III–17, Uz VI–68, Uz VI–100, Uz VII–27

hayyât (a)	: dikici, terzi . hayyât-ı ezel (f): ezel terzisi (Allah) . CCCXXVII–4
hazân (f)	: sonbahar, güz . CXXI–4, CCXXX–5
hazâne (a)	: hazine, hazne . CCXCI–1, CCCXXXIX–1
hazer (a)	: sakınma, kaçınma, korunma, çekinme . XLI–2, XLI–4, LXXVII–5, CCXX–5, CCCXXV–5
hâzır (a)	: huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan . VII–5, CCLXIV–2
hâzırla–	: hazır etmek . CCXXXVI–2
hazîn (a)	: hüzünlü, kederli, gamlı . CCCXXXVIII–3
hazîne (a)	: içinde para, mücevher ve diğer değerli şeylerinbulunduğu muhafazalı yer. Uz IV–32, Uz IV–89, CCLI–7
hazret (a)	: 1. ön, huzur . Uz IV–9, Uz X–48 2. saygı belirtisi olarak büyüklere verilen ünvan . Uz VII–3, CXCII–10
hebâ (a)	: israf, telef, boş, nafile, yok yere . II–7, CXLVII–7
hedef (a)	: nişan, nişan alınacak yer, amaç, nişangâh . CLXIII–2, CLXVII–7
helâk (a)	: 1. mahvolma, ölme . CLII–1, CCCXXII–2

2. çok yorma.
CCCI–1

helâl (a) : kullanılması şer'an câiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen, haram olmayan şey.
XXV–5, CXX–4
–itmek.
CCXXXII–2

hele : hiç olmazsa, bari.
LIII–7, CCXVII–4

helvâ (a) : unlu, yağlı ve şekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
Uz VI–28, Uz VI–45, XXXVI–4, CXVI–11, CCCXXXVI–3

hem (f) : 1. iki veya daha fazla şeyin ve bilhassa zıt şeylerin birlikte bulunduğunu gösterir, çok defa ardarda kullanılır.
Uz I–2, Uz III–6, Uz III–7, Uz IX–40, CCLVI–5
2. zaten, şurası da var ki.
XLVII–1, CXIII–1
–de.
CCXCIV–8

hemân (f) : 1. hemen, derhal, o anda, çarçabuk.
Uz II–17, Uz VII–24, XXXVIII–6, LXXVII–2
2. yalnız, tek.
XVII–5, CCCXXXIX–4

hem–çünân (f) : böylece.
Uz I–6

hem–dem (f) : sıkı fıkı, canciğer arkadaş.
Uz II–4, Uz X–31, III–3, VII–7, XLVII–1

heme (f) : cümle, hep, bütün.

CCC–4

hemîn (f) : bu bile, çok .
Uz IV–91, LXXVI–4, CVI–6,
CCXVII–2, CCXLV–2

hem–inân (f) : dizgini bir, atbaşı beraber olan, yan-yana birlikte bulunan, arkadaş .
CCCXXXV–2

hemîşe (f) : daima, her vakit, her zaman.
Uz IV–21, Uz V–26, Uz VI–52,
Uz X–6, XXVII–4

hem–meşreb (f) : meşrepleri bir, huyları uygun, kafadar.
CCCXX–4

hem–nefes (f) : arkadaş .
CXXV–3, CLXXI–3, CCXVII–1

hem–nişîn (f) : beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaş. CLXIV–1

hem–râh (f) : yol arkadaşı, yoldaş .
XLI–7

hem–ser (f) : arkadaş, kafadar.
CCLXXIX–6

hem–tâ (f) : benzer, taydaş, denk, müsâvi .
Uz VI–19, Uz VI–26, CCLXXII–1

henüz (f) : şimdiye kadar, bu ana dek; daha, hâlâ .
Uz X–47, CXXVI–1

hep : Uz IV–30, Uz IV–68, Uz VI–39

her (f) : hep, bütün .
Uz IV–72, Uz IV–75, Uz V–9,
Uz VI–21
–bir .
L–3, CCIX–4, CCXCIV–5,
CCCXL–5,
–biri .
Uz IV–76, Uz IX–5, Uz IX–31,

IV–1, XCIII–2
–gün
LII–7, CXXXVIII–3, CLXXXIX–5, CXCVI–5, CCLXXV–3
–kim.
Uz IV–48, Uz IV–109, Uz V–13, Uz VII–38
–kişi.
CCLXXXIII–3
–ne.
Uz VII–64, Uz IX–43, LII–6, LXI–5, CCCXXX–2
–neyse.
XLII–2
–niçe.
CLXVIII–2
–yirde.
XCI–3

her–bâr (f) : her defa, daima.
LXV–6

hercâyi (f) : derbeder, kararsız, sebatsız, fikir ve zevk değiştiren.
LXIX–2, CCCXXII–4

her–dem (f) : her dakika, her zaman, daima.
Uz IX–14, Uz XI–5, Uz XI–11, VIII–4, IX–3

her–gâh, her–geh (f) : her zaman, her vakit.
Uz VIII–30, XXIX–4, XXXIII–2, CIX–3, CXII–1

hergiz (f) : asla, katiyen, hiç bir vakit, hiç bir suretle.
Uz VIII–14, Uz IX–36, XXIV–7, XXVI–5, XLI–3

hevâ (a) : heves, istek, arzu, sevgi.

Uz III–12, Uz IV–109, Uz VI–22, Uz X–18, VI–3

hevâ–dâr (f) : yâr, dost.
XXX–4, LXV–8, CXIX–2, CLXXXVIII–6, CCLXXXV–2

heves (a) : arzu, istek
XV–5, XL–1, LXV–6, XC–5, CXXXV–1

hey : şikâyet ve hasret gibi sözlere mahsustur.
LXIII–5, LXVI–3, LXXII–3, CXXVI–7, CXXXVII–4
–dimek.
XV–1, XLII–4, XLVIII–1, LXXXIV–8, CXXVIII–5

hey'et (a) : şekil, suret.
CCXXIII–5

hezâr (f) : 1. bülbül.
CCIX–5
2. pek çok.
CCIX–5, CCLXXXIV–7

hezârân (f) : hezâr'ın c. binler, binlerce.
CCXIII–1

hıfz (a) : 1. saklama.
Uz IV–47, CCXCVIII–4, CCCIX–6
2. hatırda tutma, unutmama.
CLXII–2
3. ezberleme.
Uz IV–44

hınna (a) : kına.
Uz VI–30
–yakmak.
Uz VI–38

hırâm (f) : nazlı, edâlı, salına salına gidiş

I–6

hırâmân (f)	: 1. salına salına, naz ve edâ ile yürüyen. V–7, CCCVI–1 2. salına salına, salınarak. CXCII–5
hıred (f)	: akıl, us. CCCXI–1
hırka (a)	: kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş, ceket uzunluğunda bir giyecek. XXXVII–4, CXXXVI–2
hırka–pûş (f)	: hırka giyen, fakîr, derviş. LXXV–5
hırz (a)	: tılsım. CXXIII–6
hısâl (a)	: haslet'in c. huylar, tabiatlar, ahlâklar. Uz IV–42, Uz IV–112
hışm (f)	: kızgınlık, öfke. Uz VII–64, I–5, IV–7, XLII–4, L–4
Hızr (a)	: içenlere ölmezlik veren Ab–ı Hayat'ı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle ünlü olan peygamber. LXI–2, LXIII–4, CLXXVII–6
hibr (a)	: mürekkep. LII–2
hicâb (a)	: 1. perde, örtü, engel. Uz IV–64, CXLVIII–1, CCXCVII–1, CCCXXVI–2, CCCXIX–6 2. utanma, sıkılma. CXLVIII–1, CCVII–2
hicr (a)	: ayrılık.

Uz X–5, LXXXIV–7, LXXXVI–4, CXI–5, CC–5

hicrân (a) : 1. ayrılık . LXXXIV–4
2. unutulmaz acı, keder, iç acısı . CCLXXV–6

hîç (f) : yok denecek kadar az olan; yok olan . Uz IV–9, Uz IV–34, Uz VIII–30, Uz XI–4, XVI–7

hidâyet (a) : hak yoluna, doğru yola kılavuzlama . Uz II–10, Uz IV–127

hidmet (a) : hizmet, vazife. Uz IV–77, XCIV–3

hikâyet (a) : anlatma . Uz X–44, XXI–6, CCCXXXIX–7

hikmet (a) : 1. gizli sır, ne olduğu anlaşılmaz sebep ve gerçek . Uz I–4, Uz I–12, Uz V–20
2. hakîmlik . Uz X–56

hilâf (a) : yalan . Uz IV–10

hilâl (a) : yay şeklindeki yeni ay . Uz I–5, Uz IV–28, Uz IX–10, XCIV–4, CCXXXII–1 .

hilâl–ebrû (f) : hilâl kaşlı . CCCXXV–5

hil'at (a) : eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan . Uz IV–52, Uz VII–59, CXXXVI–5

hîle (a) : oyun, aldatma, dubârâ .

	CCXCIX–3
himâyet (a)	: koruma. Uz X–44
himem (a)	: himmet'in c. gayretler, emekler, çalışmalar. Uz II–1, Uz V–6
himmet (a)	: 1. lutuf, lutufkâr muamele. Uz VII–10, CCCXLVI–5 2. gayret, emek, çalışma, çabalama. Uz VI–69 3. yüksek irade Uz V–18
Hind (a)	: Hindistan. Uz IX–20, LXXXVI–3
Hindistân (f)	: Hindistan. CXV–11
Hindû (f)	: Hint halkı gibi pek esmer (adam). L–2, CXLVI–6, CLXXVII–4 CCXLIII–2, CCCLIV–3
hindû–beççe (f)	: (Hintli yavru): siyah nokta, ben. XXXIII–4, CCLXXI–2
Hindustân (f)	: Hindistan. Uz IX–22
hirmân (f)	: nasipsizlik, mahrumluk. Uz VII–38, Uz VII–62
hirmen (f)	: harman. Uz VII–38, Uz X–12, CLXXXIX–1, CCXLII–4, CCXCV–9 hirmen–i mâh (f): ay ağılı. LXXXII–4
hisâb (a)	: hesap, sayma. Uz IV–68, LXXV–7, CCXL–5, CCLXII–7, CCXCVIII–6
hisâr (a)	: kale.

	Uz III–5
hisse (a)	: pay, nasip . Uz IV–51, Uz IV–63, Uz VI–57, Uz X–14
hitâb (a)	: bir veya bir çok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme . Uz IV–60, Uz XI–39, LV–3
hod (f)	: kendi, dahi, da, de; bazan da vezin doldurma için kullanılır. XVII–3, CLIII–6, CXX–5, CCXXIV–1, CCCXXIV–3
hod–bîn (f)	: kendini beğenmiş, bencil. CCXLIII–4
hod–rây (f)	: bildiğinden şaşmayan . Uz X–58
hokka (a)	: küçük yuvarlak ve ekseriya tek parça kutu, kap . Uz IX–26, XCV–4
hoş (f)	: güzel, iyi . Uz II–10, Uz IV–33, Uz IV–66, Uz IX–13, CLXI–11
hoş–bû (f)	: güzel kokulu, güzel kokan . XXXIV–2, XLVIII–2
hoş–elhân (f)	: makamı güzel; güzel ve tatlı okuyan . Uz VII–29
hoş–hâl (f)	: Hali vakti yerinde, geçimi yolunda olan . Uz VI–32
hoş–hû (f)	: güzel huylu, iyi tabiatlı . CCLXIII–1
hoş–reftâr (f)	: güzel gidişli; yürüyüşü, gidişi güzel . CCCXVII–2
Hotan (f)	: Doğu Türkistan'da halkı Müslüman olan büyük bir şehir. LIV–1, LXXIV–4, CXV–2,

CLXXXVII–5, CCX–6

hû (f) : tabiat, mizaç, ahlâk; âdet.
CCLXIII–5

hûb (f) : güzel, iyi.
Uz IX–14, Uz IX–15, Uz XI–34, II–4, CXXIII–6

hûbân (f) : hûb'un c. güzeller, iyiler.
Uz IX–7, CLXXXII–7, CCV–6 CCXIX–1

hubb (a) : sevgi.
hubb–ı vatan (f): vatan sevgisi.
Uz IV–59

Hudâ (f) : Tanrı.
Uz II–4, Uz VII–2, Uz X–58, CCXX–3, CCCVIII–7

Hudâvend (f) : Allah, Tanrı.
Uz I–11

Hudây (f) : Allah.
Uz IX–44

Hudâyâ (f) : ey Tanrı!, ey Allah!
Uz I–15, Uz VI–98

huld (a) : sekiz cennetten biri.
Uz IV–42, Uz IX–5, Uz IX–20

hulk (a) : huy, tabiat.
Uz IV–42

hullân (a) : halîl'in c. sadık dostlar.
Uz VII–35

hulle (a) : cennet elbisesi.
LXXX–6, CXLIX–4

humâr (a) : içkiden sonra gelen başağrısı, sersemlik.
CLXVIII–2, CCXXI–2

hum–hâne (f) : meyhane.
LXI–1

hûn (f) : kan.

Uz VI–30, XXXV–5, XXXIX–8
XLVIII–3, LXI–4
hûn-ı sâğar (f): (kadeh kanı); şarap.
CIII–5

hûn-âb (f) : 1. kanlı su 2. gözyaşı.
CCXXVII–3

hûn-h^wâr (f) : kan içen, kan dökücü, zâlim.
Uz VIII–16, XXIV–2

hûnî (f) : kanlı, kan dökmeye meyilli.
LXII–4, LXXII–3, CCCI–1

hûnîn (f) : kanlı, kana bulaşmış.
XI–4, XIV–3, LIV–3,
LXXVIII–5, CCXII–2

hûnîn-kefen (f) : kanlı kefenli, kefeni kana bulanmış.
CCCXXXVIII–6

hûn-rîz (f) : kan döken, kan dökücü.
LXIV–4, LXXII–3, CCLXVIII–1

hûr (a) : ahver ve havrâ'nın c. cennet kızları, huriler. Dilimizde teklik gibi kullanılmış ve nisbet î'sini alarak hûrî şekline girmiştir.
LXVII–1, CXXXIV–1, CCXLVII–5
CCLII–1, CCCXLVII–3

hurde (f) : ufak değersiz şey, kırıntı.
Mu 36

hurde-dârân (f) : hurda toplayanlar.
Mu 36

hurde-bîn (f) : ince, ufak şeyleri gören.
Uz IV–35

hûrî-sıfat (f) : hûri yüzlü.
LXV–11

hurma (a) : bir sıcak iklim meyvesi.
Uz VI–49, XXXIX–1, CCCXX–1,
CCCXXVIII–3

hurrem (f) : şen, sevinçli, güleryüzlü.

	CXXXIV–6, CXXXIX–1, CXLIII–1, CLXVIII–1
Hurrem (f)	: has isim. Mu 30
hurşîd (f)	: güneş. XCI-1, XCII–8, CCLXXII–5
husrev (f)	: padişah, hükümdar, sultan. Uz VII–3, Uz VII–36, Uz VIII–2, Uz IX–7, Uz IX–14
Husrev (f)	: 1. eserlerini Farsça yazmış bir Türk şairi ve edibi olup 651 (1253') de Hindistan'da doğmuştur. (1253–1325) Uz VII–4 2. Husrev ile Şirin hikâyesinin erkek kahramanı. XXXVIII–6
huşk (f)	: kaba, katı. CCLII–3
hûş–mend (f)	: akıl sahibi; akıllı, aklı başında. Uz III–13
hûş–yâr (f)	: aklı kendisine yar olan, akıllı. Uz III–13
hutûr (a)	: hatıra gelme, akla gelme. CXII–5
huzûr (a)	: 1. ön, nezd, yan, kat. CXCII–10, CCLXXXV–4 2. rahat. CXII–4
hüccâc (a)	: hâcc ve hâcı'nın c. hacca gidenler, Kâ'be'yi ziyaret edenler, hacılar. Uz X–53
hüccet (a)	: senet, vesika, delil (eskiden şeriat mahkemesinden verilen bir hak veya sahiplik gösteren resmı vesika). LIII–6, CXLVI–5
hücre (a)	: göz, odacık.

	CCVII–9, CCX–4, CCXCV–8
hükm (a)	: hüküm, emir.
	Uz I–5, Uz III–6, Uz V–19,
	Uz VII–4, CXLI–4
hükûmet (a)	: devlet.
	Uz III–6
hümâ (f)	: devlet kuşu, cennet kuşu.
	II–1, CXXVIII–3, CXLVII–4,
	CLXVI–5, CLXXXIV–5
hüner (f)	: marifet, bilme.
	CXXVIII–5
hüsn (a)	: güzellik, iyilik.
	Uz IX–11, Uz IX–12, Uz XI–5,
	Uz XI–13, X–5
	hüsn–i hatt (f): yazı güzelliği.
	XX–5, CLVI–3
	hüsn–ü letâfet (f): güzellik ve hoşluk.
	CCXIX–1
hüzn (a)	: gam, keder, sıkıntı.
	Uz VII–49

I

ıra–	: uzaklaşmak, ayrılmak.
	CCLII–3
ırağ-ırak	: uzak, ırak.
	LXVIII–4, LXXIV–5, CLXIV–1
	CCLXV–7, XVII–2, CCXCIX–7
ısır–	: dişlemek, dişle tutup sıkmak.
	CXXX–8, CCCXI–2
ısmarla–	: 1. emanet etmek.
	CCX–2, CCX–4
	2. bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini bu işlerle uğraşan birine söy-

lemek.
CCX–3
3. Kendi hesabına başkalarına yedirip içirmek.
CCX–8

ıssı ot : biber.
Uz IX–26

ışk (a) : aşk, sevgi.
Uz IX–11, Uz X–53, Uz XI–15, IX–3, XIII–2
–ına.
CCXXXII–9
ışk–ı hakîkî (f): ilahî aşk, Tanrı aşkı.
CLXXXII–2
ışk–ı mecâz (f): dünyadaki güzelleri ve dolayısıyla Allah'ı sevmek.
CLXXXII–2

ıyâdet (a) : hatır sorma, ziyaretinde bulunma, gidip görme.
CXXXVIII–9

İ

i : ey.
LXXVII–6

i– : olmak, olunmak.
Uz IV–29, Uz IV–119, Uz VI–97
CXXI–4, CLXXVII–1

iblîs (a) : şeytan.
CCC–4

İbrâhîm (a) : 1. Halilullah ve Halilürrahman da denir. Peygamberlerden İshak ve İsmail'in babasıdır. Yirmi sahifelik kitap kendisine nâzil olmuştur. Sürya-

nice konuşurdu. Hz. Muhammed'in ceddi idi. Urfa'da doğduğu da rivayet edilir. Zamanının kralı Nemrud tarafından ateşe atılmak istendi, mucize olarak ateş onu yakmadı. En zor durumlarda dahi Allah'dan başka kimsenin dostluğunu kabul etmediğinden, sadece ondan medet beklediğinden kendisine Halîlullah denilmiştir. Oğlu İsmail ile birlikte Kâ'be–i Muazzama'yı yeniden inşa etti. Kudüs'te medfundur.
CCXLVII–3
2. has isim.
Mu 29

ibrîşim (f) : bükülmüş ipek, ipek ipliği.
XXXV–2

ibtidâ (a) : 1. başlangıç.
Uz I–6, Uz I–11, XXIX–1
2. ilkin, en önce, başta.
CXC–2

icâd (a) : vücuda getirme.
XVI–8

i'câz (a) : aciz bırakma, acze düşürme.
Uz IV–28

icâzet (a) : izin, ruhsat.
Uz VII–41

icrâ (a) : yapma, yerine getirme, bir işi yürütme.
Uz VI–93, Uz VII–14

ictimâ' (a) : bir araya gelme, toplanma.
CLVIII–5

ictinâb (a) : sakınma, çekinme, uzaklaşma.
CCXIII–2

iç : iç, içeri.

Uz I–4, Uz III–14, Uz VI–3, Uz X–15

iç– : (sıvı) bir şeyi ağızdan içeriye çekmek.
Uz V–12, VI–1, CXX–4, CCC–1

içerü : içeri.
CII–6

içün : için.
Uz VI–13, XIX–2, LIII–4
LXXVIII–5, LXXXII–7

içre : iç taraf, dahil, taşra karşılığı; içinde, dahilinde.
Uz I–9, Uz IV–39, Uz IV–55, Uz VII–68, XXXIX–2

îd (a) : bayram.
Uz VI–26, Uz VI–30, XV–7, XXXVII–1, XLII–2

idin– : edinmek.
CCLXXIX–7, CCC–3

idrâk (a) : anlayış, akıl erdirme.
Uz VI–92, LXXXI–2

igen : çok, gayet, ziyade, daha çok.
Uz VI–66, XI–6, XIII–2, XLI–5, XCI–5

igende : çok, pek, daha çok.
LXXXIV–3, CCLXXXVIII–1
CCLXXXVIII–5, CCXCIV–3

ihrâc (a) : dışarı, atma; çıkarma.
CCL–6

ihrâm (a) : 1. hacıların Kâ'be'yi tavâf için Mekke dışında örtünmeğe mecbur oldukları dikişsiz bürgü.
LXXVIII–5, CXXXVI–2, CCCXXXIX–6
2. yün yaygı.

	CXC–4
ihsân (a)	: 1. bağış, bağışlama, 2. iyilik, lutuf. Uz VII–70, Uz IX–37, CCXCIII–5
ihtirâ' (a)	: benzeri görülmemiş bir şey icat etme, vücuda getirme . CLVIII–1
ihtiyâc (a)	: gereklilik . Uz IV–98, XXVI–6
ihtiyâr (a)	: 1. seçme, tercih . Uz V–12, CLXXVI–2, CCCVII–4 2. kendî isteği, arzusu ile hareket etme . XXVIII–7
ihyâ (a)	: diriltme, canlandırma . Uz VI–22, Uz VI–48, CLXXXV–7 CCCXLIV–1
ikbâl (a)	: baht, talih . XCVII–2, CCXLV–7, CCLXXXI–5
iken	: 1...dığı zaman . Uz IV–8, Uz VII–37, LXXXV–5 2. ...dığı halde . Uz IV–3, XXXV–3
iki	: birden sonra gelen sayı . Uz I–2, XXII–5, XXIV–2 XLIII–1, CCLXXI–1 –cihân . Uz V–20, XIII–1, LXXVII–1, LXXXII–1, CCCIV–3 –eli kanda . Uz VII–66
ikinci	: sırada birinciden sonra gelen . Uz VI–8, CCCXXIV–3

iklîl (a) : taç .
Uz IV–120, Uz VI–91

iklîm (a) : ülke, memleket .
LI–4

ikrâr (a) : 1. tasdik, kabul .
XCVI–4, CCLXXIX–2
2. dil ile söyleme, bildirme.
XXIV–3

iksîr (a) : vaktiyle simya (eski kimya) ile uğraşanların harikulade bir kuvvet ve tesir taşıdığını sandıkları, mevcut olmayan bir madde.
XVIII–4, CV–3, CXLI–3, CLXI–4, CCXXVIII–7

iktibâs (a) : ödünç alma .
CXXXVI–1

il : dost, yâr.
XVIII–2

ilâc (a) : derde deva olan şey, ilaç .
Uz XI–9, XXVI–1, XXVII–3

İlâh (a) : Tanrı .
Uz X–33

İlâhî (a) : Allahım, ey Allah!
Uz IV–126

ile : ekleme, birleştirme, bağlama için vasıta ifadesi olarak kullanılır.
Uz I–5, Uz VII–73, VII–2, XII–5, XIII–1

ilen– : beddua etmek, küfretmek, kötü söylemek.
XXII–4

îlerü : önce, evvel .
CLXXI–3

ilet– : bir yere götürmek, nakil etmek, ulaştırmak .

Uz II–15, XXXVIII–2, LXXIV–4, Müf 3

ilin– : alâka göstermek, ilgi göstermek. CLXXIII–4

ilk : en evvel, en başta, birinci olarak. Uz VI–47

ilkâ (a) : bırakma. Uz VI–71

illâ (a) : 1. ille, mutlaka. Uz VI–67, VII–5, X–5, LIII–2
2. ... den başka XCIV–2, CXV–5

illet (a) : hastalık; sakatlık. CXV–12

ilm (a) : bilgi, malumat, biliş. CXXVIII–4, CCCXI–1

ilticâ (a) : sığınma, barınma. IV–7

iltifât (a) : dikkat, itina. CLXIV–3

iltimâs (a) : 1. yapılmasını isteme. CXXXV–5
2. kayırma CCXVII–4

imâme (a) : sarık. CCCXXIX–2

îmân (a) : 1. inanç; inanma. Uz IX–19 XV–2, XLIX–3, LVII–2
2. İslâm dinini kabul. XLIX–3, CV–2
–a gelmek. CCLXI–2

imâret (a) : umran, bayındırlık, mamurluk. VIII–2, LXVII–6

imdi : artık, şimdi, o halde.
CLIII–3

imkân (a) : olabilecek vaziyette bulunma; olabilirlik.
Uz VII–65, Uz VIII–13

imtihân (a) : deneme, sınama.
CCLXXXIX–6

imtisâl (a) : alınan emre boyun eğme.
Uz I–3

imzâ (a) : bir kimsenin, mektup vesair kâğıtların altına, kendi eliyle, her zaman aynı biçimde yazdığı kendi adı.
Uz VI–8

in– : 1. aşağı gelmek.
Uz VI–53, CCLXXXIII–1, CCCXXVI–1
2. düşmek.
CCLI–1
3. misafir olmak.
CCLII–1

in'âm (a) : nimet verme, iyilik etme.
Uz VII–25, LXXVIII–7, LXXXIX–6, CLXXXV–3, CXC–6

inan– : doğru gözüyle bakmak, doğru diye kabul etmek; kabul ve tasdik etmek.
XCIII–5, CXXVI–6

inâyet (a) : lutuf, ihsan, iyilik.
Uz I–15, Uz IV–126, Uz V–3, XXI–1, LX–1

ince : kalın karşılığı.
CXX–6

incin– : çarpma, sıkışma gibi durumlar sonunda görünürde hiçbir değişiklik olmadan, vücut kısımlarından biri

ağrıyarak, bir zaman için zahmet verir duruma gelmek .
CCCXXVII–4

indi : şimdi, imdi .
CCCXVIII–3

indür– : indirmek, inmek işini yaptırmak .
CCXLIII–5, CCXC–1,
CCCXLIII–5

inkâr (a) : 1. yaptığını saklama, gizleme; yapmadım deme .
XCVIII–3, CL–7, CXCIX–5
2. reddetme, tanımama .
Uz VI–97, CCXXXVIII–3

inkırâz (a) : bir kalabalıktan, bir bütünden tek kişi kalmayacak şekilde tükenme, bitme .
Uz IV–45

inkıtâ' (a) : kesilme, tükenme, bitme .
CLX–3

inkisâr (a) : kırılma .
CCIX–3

ins (a) : insan .
Uz II–7, Uz VII–17, Uz IX–36,
Uz IX–40

insân (a) : adam .
Uz VII–69, Uz IX–44,
CXXXIII–4

insâf (a) : merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet .
CCCXXXIX–4

inşâ (a) : 1. kaleme alma .
Uz VI–70, Uz XI–11
2. meydana getirme .
Uz VI–7

intihâ (a)	: 1. nihayet bulma, sona erme. Uz I–6, XXIX–1 2. nihayet, son. Uz I–6, XXIX–1, CXC–2 3. bitme, tükenme. XXIX–1
intihâb (a)	: en güzel. CCXCVII–3
intizâm (a)	: nizamlı, tertipli, düzgün olma, düzgünlük. Uz IV–43
intizâr (a)	: bekleme. CVIII–3, CXXI–7, CCXXX–3, CCCVII–3, CCCXIII–5
ir	: sahip. CCCVIII–7
ir–	: 1. yetişmek, vasıl olmak. Uz I–14, LI–1 2. isteğine erişmek, nail ve mazhar olmak, kavuşmak. Uz VII–53, XVII–5, XLV–2
i'râb (a)	: Arapça'da kelimelerin sözdeki yerrine göre uğradıkları değişiklikler. XIX–4
Îrân (f)	: Asya'da bir ülke, İran. Uz IX–12
i'râz (a)	: 1. yüz çevirme, başka tarafa dönme. CLIII–1 2. çeknme, sakınma. CLIII–5
İrem (a)	: Ad kavmi zamanında, Şeddâd tarafından cennete benzetilerek yapılan bir bahçe olup Şam'da veya Yemen'de bulunmuş olduğu söylenir. Uz VI–19, Uz X–37

irgür– : ulaştırmak, eriştirmek.
Uz VII–46, XXIV–3, CXCIX–2, CCIII–5, CCCVII–4

iriş– : yetişmek, vâsıl olmak.
Uz X–18, XVII–5, XXI–7, XXXI–2, XXXVI–2

irlik : yiğitlik, kahramanlık, mertlik.
CCXCVI–2

irtifâ' (a) : yükseklik.
–tutmak.
CLVIII–4

Îsâ (a) : dört büyük peygamberden biri olup, kendisine vahiy yoluyla İncil nâzil olmuştur.
Uz VI–22, Uz XI–9, XL–1, LV–3, CXVI–2

Îsâ–nefes (f) : İsa nefesli, nefesi Hz. İsa gibi olan.
CCLXXXV–5, CCLXXXVI–8

îsâr (a) : 1. dökme, saçma, serpme.
XI–4, CXCIX–6, CCXCVIII–6,
2. ikram.
LXXI–5

isbât (a) : 1. şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.
VII–5
2. var etme.
Müf 7

ise : imek fiilinin şart kipinin 3. teklik şahsı olup, varlık ifade etmekte ve şart belirtmekte kullanılır.
Uz IV–22, Uz IV–124, Uz VI–64, Uz VII–43, Uz VII–45

isgâ (a) : dinleme, işitme.
Uz VI–25

iskâ (a) : sulama, su verme, suvarma.

Uz VI–94

İskender (f) : İskender–i Zülkarneyn diye de tanınmakta olup Kur'an–ı Kerîm'de adı geçen büyük bir hükümdardır. Ab–ı Hayat'ı, Hızır ile beraber aramış olduğuna inanılmaktadır.

Uz VIII–20

İskender (f) : M. Ö. 356–323 yılları arasında yaşamış, Aristo'dan ders almış bir padişahtır. Yunancada Aleksandros olarak bilinen Büyük İskender Makedonya'dan Hindistan'a kadar olan memleketler üzerinde bir imparatorluk kurmuştur. İskender–i Rûmî olarak da tanınır. Eski yazarlarca dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilen, Mısır'daki İskenderiye Feneri'nin, limana girecek gemilere kılavuzluk eden ve 40 mil uzaktan görülen aynası ün kazanmıştır.

CXV–8, Müp 2

İslâm (a) : Müslüman.

Uz VI–62, Uz IX–22, Uz X–7, Uz X–15, LXXVIII–1

ism (a) : isim, ad.

Uz IV–119, Uz IX–8

İsmâ'îl (a) : İbrahim peygamberin oğlu olup, kendisi de peygamberdir. Küçükken Hz. İbrahim'e oğlunu Allah için kurban etmesi emredildi. Halilullah olan İbrahim, İsmail'i kurban etmek isterken Allah, koç gönderdi. Mucize olarak,bıçak,İsmail'i kesmedi; yerine koç kurban edildi.

CCXLIX–2

isrâ (a) : geceleyin yürütülme; gönderme.
Uz IV–41, Uz IV–121

–istân (f) : yer adı yapmaya yarayan ek.
Uz VIII–9, Uz IX–6, Uz IX–32

iste– : 1. dilemek, talep etmek.
Uz IV–81, Uz V–25
2. arzu etmek, isteklisi olmak.
Uz X–43, IV–6
3. aramak, araştırmak.
Mu 40
4. kast veniyet etmek Uz XI–35

isyân (a) : itaatsizlik, emre boyun eğmeme.
Uz IV–46

iş : 1. çalışma, uğraşma, meşguliyet.
Uz VII–66, Uz X–34, XVI–14
2. insanın çalışarak yaptığı şey.
Uz VIII–25, XIII–5
3. yapılan şey, davranış.
XVI–7
4. hal, durum, vaziyet.
LIX–2
–eylemek.
Uz X–50, CCCV–5

işâret (a) : 1. bir şeyi (kaş, göz, el, parmak, baş ile) gösterme.
Uz IV–91, CCLXXXV–5
2. iz, alâmet, nişan.
CCLII–2

işbu : bu, işte bu.
Uz X–4, LXXXIV–9, LXXXIX–6, CVI–2, CXVII–2

işde : işte.
LII–3, LXIV–3, XCII–6, CLXXXVIII–2, CCXXVIII–2

işig : eşik.
Uz VII–4, II–3, III–4, VII–4, VIII–4

işit– : 1. duymak, kulakla hissetmek.
Uz VI–69, Uz XI–39, XXXVI–2
2. haber almak.
Uz VIII–27, Uz X–23

işret (a) : içki.
CXXXVI–4

iştihâ (a) : iştah, yemek yeme isteği.
CXXVII–3

iştihâr (a) : şöhretlenme, şöhret bulma, meşhur olma, ünlü olma. Uz IV–112

it : köpek, mec. değersiz ve ahlâksız adam.
LIV–4, LXX–5, LXXXIX–3, CVI–6, CXXIX–8

it– : etmek.
Uz I–3, Uz VI–6, VI–3, X–3, CXXI–7, CXXVI–3

itâ'at (a) : boyun eğme, dinleme; alınan emre göre davranma.
LIX–5

itâb (a) : azarlama, tersleme, paylama; darılma.
itâb–âlûde (f) azarlama bulaşmış, paylama bulaşık.
LV–3, CCLXIII–5

i'tibâr (a) : 1. önem verme.
Uz VIII–30, CCXXX–4
2. şeref, haysiyet.
Uz III–14

i'tizâr (a) : özür dileme.
Uz III–10

itmâm (a) : tamamlama, bitirme, tamam etme.
CXC–2

iv– : acele etmek.

XLII–3, CXCVIII–6, CCCXVI–2, Mu 21

ivaz (a) : karşılık, bedel, karşılık olarak verilen şey.
CLIV–2, CCXCIII–5

iy : ey.
Uz I–1, Uz III–11, Uz VI–98, Uz VII–31, XXXVIII–1

iz : insan veya hayvan ayağının yerde kalan resmi.
Uz XI–14, LII–4, CXVI–4, CXXIX–8, CCLXXVI–3

izâr (a) : yanak.
L–2, CX–3, CXXIX–2, CXCVII–6, Müf 19

izhâr (a) : gösterme, meydana çıkarma
Uz V–16

izz (a) : ululuk, yücelik.
Uz VI–77, XXXVIII–4

izzet (a) : diğer, kıymet; ululuk, yücelik.
Uz IV–47, Uz IV–125, Uz VI–72, LIV–4

J

jâle (f) : kırağı, çiğ.
LXXX–4, CCXCIX–5

jeng (f) : pas, küf, kir (âjeng sözünden bozmadır).
Uz IV–6, Uz IV–22, CXXIII–2

jengâr (f) : bakır pası.
XXIV–6

kabâ (a) : üste giyilen elbise, cübbe, kaftan.
Uz IV–3, Uz X–4, Uz X–9, II–4,
V–7

kabak : içki kadehi, şarap tası, şarap kabı.
Uz VI–29, CCLXXXVI–3

kaçan : nasıl, ne suretle, ne zaman, vakta ki, ne zaman ki.
Uz VI–5, Uz VI–49, Uz VII–45,
Uz XI–31, LXXXI–1

kadar (a) : miktar ve sayı bildirir.
Uz VI–70, Uz XI–41, VII–3,
XXXIX–2, LXXI–3

kadd (a) : boy.
Uz VI–21, Uz XI–10, I–6, II–4
XIV–4
kadd–i bâlâ (f): uzun boy.
I–6, CXXIII–1, CXXXVIII–1,
CCCIII–4, CCCIV–5
kadd–i bülend (f): yüksek, uzun boy.
CCLXXIV–1
kadd–i mevzûn (f): mevzun, biçimli boy.
CLXXX–5, CXCIV–3
kadd ü kâmet (f): boybos.
CCLXXVII–1

kadeh (a) : bardak; küçük bardak, içki bardağı.
Uz VIII–31, Uz IX–18, XXIX–6,
XXX–1, CVII–5

kadem (a) : 1. uğur.
Uz II–5
2. ayak.
–basmak.
CXIV–4

kader (a) : talih, baht,

Uz IV–79

Ḳâdi–i Hâcât (f) : hacetleri, istekleri, dilekleri yerine getiren, Allah .
Uz VI–100

kadîm (a) : 1. öncesini bilir kimse bulunmayan.
Uz I–2, Uz III–7, Uz IV–48
2. eski.
Uz III–7, Uz IV–85, CCIII–1

kadîmî (a) : eskiden mevcut olan, eskiden bulunan, daimî.
CLXXXVIII–8

ḳâdir (a) : kudret sahibi; kudretli, kuvvetli, güçlü.
Uz III–7, Uz IX–36

Ḳâdir (a) : Allah.
Uz IV–127, Uz VI–81, Uz VI–84, Uz IX–40

kad–kıyâmet (f) : kıyamet (koparan) boylu.
CLXX–1

kadr (a) : 1. değer, itibar.
Uz IV–81, Uz VI–77, CXXX–1
2. şeref, haysiyet, meziyet.
Uz VI–76
3. rütbe, derece.
Uz IV–81

Kâf (a) : masallarda zümrüdüanka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ; şark kavimleri kozmolojisinde arzın etrafını çepeçevre kuşatan dağın adı.
Uz VI–87

kâfer (f) : kâfir.
LXXXVIII–3, CLXXVII–5

kafes (f) : kafes.
XL–2, XC–2, CXXXV–2, CXXXVII–2, CXXXIX–3

kâfî (a) : elveren, yetişen; yeter, yetecek.
CCLV–4

kâfile (a) : birlikte yolculuk eden topluluk; zümre
XC–3, CXXXVII–3

kâfir (a) : 1. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan 2. hakkı tanımayan, bilmeyen.
Uz VI–60, Uz VIII–17, Uz IX–15, Uz IX–19, Uz X–26

kâfir–istân (f) : İslam dininde olmayanların ülkesi.
Müf 5

kâfir–kîş (f) : kafir mezhepli.
CCXLIII–3

kâfiye (a) : kâfi, yeterli.
XXVIII–4

kâfûr (a) : uzak doğuda yetişen bir çeşit taflandan elde edilen ve hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, ıtırı kuvvetli bir madde.
Uz VI–7

kâğıd (f) : yazı yazmak için kullanılan; pamuk, ağaç vesaireden yapılan yaprak.
LII–2

Kâhkeşân (f) : samanyolu, saman uğrusu.
Uz VI–15

kahr (a) : üstün gelerek mahvetme, helâk etme, batırma, ezme.
Uz III–5, Uz VI–75, Uz VIII–6, Uz IX–41, Uz X–4

kâ'il (a) : razı olmuş, boyun eğmiş.
CCXCIV–1

kâ'im (a) : ayakta duran, ayakta bulunan.
Uz IX–37

kâ'inât (a)	: var olan şeylerin cümlesi, hepsi, yaratıklar. Uz IV–29, Uz V–4, XXIII–I
kâkül (f)	: alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, perçem. X–1, LVII–2, LX–3, LXXII–1, XCVII–4 kâkül–i müşgîn (f): misk kokulu kâkül. XX–1, CCV–1
kâl (a)	: söz, laf. Uz IV–34 ḳîl ü ḳâl (f): dedikodu. Uz I–10, XCVII–7, CCXXXII–3
kal–	: 1. olduğu yerde ve halde durmak, devam ve karar bulmak. Uz IV–64, Uz VII–49, CCCXLVIII–4 2. bir tarza dökülmek, bir hale girmek. Uz IV–4, Uz VI–43, Mu 23 3. sürmek, devam etmek. Uz IX–34 –dı ki. XIII–4
kal'a (a)	: kale, hisar. Uz VI–39, Uz VI–75
kalan	: öbür, diğer, başka, geri kalan. Uz X–8
kalb (a)	: 1. gönül. Uz II–6, Uz VI–71, CII–2, CCI–3, CCIV–5 2. değiştirme, diğer bir şekle çevirme. Uz VI–79

kalb (a)	: sahte, taklit . Uz IV–93, CCL–5
kalem (a)	: 1. kalem . Uz IV–108, Uz IV–119, Uz VI–86, LII–2, CIX–1 2. yazı . Uz II–11 –çekmek . Uz IV–15, LXXXVI–2, CLVI–5
kalender (f)	: dünyadan elini eteğini çekip her şeyi hoş gören (kimse).CV–7
ḳâlıb (a)	: vücut, beden. Uz VII–26
kalîl (a)	: az, çok olmayan (şey) CCCXXXIX–3
kalkan	: eskiden savaşlarda ok, kılıç gibi silahlara karşı, öne tutulup,vücudu korumaya yarayan savunma silahı. CII–1
kâm (f)	: 1. lezzet, zevk . III–1 2. arzu, emel, istek . CLXXXV–4
Kamâme (a)	: Kudüs'te Hıristiyanlarca pek kutsal sayılan ünlü kilise . CCCXXIX–4
kamer (a)	: ay . Uz VI–92, VIII–1, LII–4, LX–3, LXVII–2
kamer–çehre (f)	: ay yüzlü . LXIII–3, CXXXIX–5, CLXXVIII–2, CCLXVIII–5
kamer–ruh (f)	: ay yanaklı, yanağı dolunay gibi parlak ve güzel olan . XCI–2, XCIII–2, CXLIII–2,

CCXIV–1, CCCIV–2

kâmet (a) : boy, boybos.
Uz VI–21, V–5, LXXVIII–6, XCVII–8, CIV–1

kamu : hep, bütün, her.
Uz II–13, Uz IV–55, Uz V–7, Uz VII–12, CXLVII–6

kan : insan ve hayvanların vücudunda, damarların içinde dolaşıp hayatı devam ettiren kırmızı sıvı madde.
Uz VIII–19, Uz IX–45, CXX–4, CXXVI–6

–a boyamak.
Uz VIII–9, Uz X–28

–a girmek.
CXCII–11

–ağlamak.
XLVII–2, LX–4, CLXVI–6, CCXXIX–3

–a kan.
LXXXV–6

–bahâ (sı).
LXXXV–4

–dökmek.
LIII–6

–eylemek.
LXII–4, CLXV–2, CXCIV–5, CCCXXXIV–7

–ına girmek.
CXXXIII–4

–ına susamak.
CCCXI–2

–ın içmek.
Uz VIII–2

—içmek .
XXIV–2, CCCXX–4
—itmek
IX–4, XV–1, LXII–4, CXLII–2,
CCXXXIV–5
—olmak .
XLII–4, CXXXVIII–4
—yutmak .
Uz VII–58, XXX–5,XXXIX–8,
CCXLI–4, CCXLII–1

kân (f) : bir şeyin kaynağı, menbâı .
Uz VII–54
kân–ı kerem (f): kerem, bağış kaynağı .
Uz VII–31, Uz VII–34

kan– : yeterli miktarda yemek veya içmek, doymak .
CXXIII–3, CXLV–5,
CCXXII–7

kanâ'at (a) : kısmete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.
CXXXV–8, CCXIX–2

kand (a) : şeker, şeker kamışının donmuş usaresi.
Uz IX–27, XXIII–4, CXXIII–3,
CCCXIX–5
kand–i mükerrer (f): bir kaç defa kaynatılmış şeker; "güzelin iki dudağı" ndan kinaye .
CXXXIX–5, CCLXXIII–7,
CCLXXXVII–3

kanda : nerede, nereye .
Uz IV–75, Uz VI–12, Uz VIII–26,
Uz X–18, XCVIII–1

kandan : 1. nereden .

C-5
2. neden.
LXXIII-1, CXLV-5

kandîl (a) : kandil.
CXV-3, CLII-5, CLXI-1,
CLXII-4, CLXVI-1

kandur– : doyurmak, yeterli miktarda yedirmek veya içirmek.
Uz VII-47

kangı (kankı) : hangi.
Uz II-6, Uz II-12, Uz IV-78,
CCXIII-2

kanı : hani, nerede.
Uz VI-58, Uz VII-42, Uz VII-66,
Uz X-37, CXXI-8

ḳâni (a) : kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen.
CLIX-2, CCLXXXIII-3

kanlu : 1. kana bulaşmış, kana boyanmış.
Uz VI-38, Uz VIII-18, Uz VIII-20. XIV-3
2. katil, câni.
Uz VI-46

ḳânûn (a) : 1. âdet, yol.
LXII-4, LXXII-2
2. kaide, değişmez nizam.
CXCIV-5, CCXXXVII-2

kap– : birdenbire uzanıp, atılıp şiddetle almak, kavramak; alıp götürmek.
CLXXXIII-3, CCCXXIV-4

kapdur– : kaptırmak, kapılmasına veya ele geçirilmesine yol açmak.
Uz VI-31

kapla– : her tarafını çevirmek, ortaya almak.
Uz IV-22

kapu : kapı, her iş için başvurulan yer.
Uz III–10, Uz III–16, Uz V–17, Uz VII–40, CCXX–1

kapuş– : her biri bir taraftan çekip yağma etmek.
Uz VI–88

kâr (f) : 1. iş, iş güç.
CXXI–1, CLXVI–6
2. işleme, tesir.
VII–1, CLXIII–7, CCCXLVI–1

kara : 1. siyah.
Uz VII–5, Uz IX–15, CCXXXVIII–5
2. mec. ayıp, arlı.
Uz VII–57, Uz VIII–10
–gün.
XVIII–2
–haber.
CXIII–8, CCCII–4
–lar giymek.
Uz VII–28

karala– : siyahlatmak, siyah etmek.
Müf 14

Karaman : merkezi, sonradan "Karaman" denilen Lârende şehri olan ve Konya ile bütün çevresini elinde tutan, iki asır kadar yaşayan büyük bir Anadolu beyliği.
Uz IX–2

karanfül (a) : karanfil.
CCLIII–1

karanu : karanlık.
XXIII–2, CVII–2

karanulık : karanlık.
Uz VIII–10, LXI–2

karâr (a) : 1. durma, sükûn .
Uz X–40, VIII–5, LXIX–2, CCLXXVIII–4,
2. rahat, istirahat .
Uz X–40, LXXXIV–8, CXXI–2

karârsuz : rahatsız, huzursuz .
CLXVIII–5

kârbân (f) : kervan .
CLXVIII–3, CLXXV–4

kâr–ger (f) : tesirli, nüfuzlu .
CCXLII–7, CCXLVI–7

ḳarîb (a) : yakın, yakın olan .
Uz II–4, Uz IV–50

karîn (a) : yakın .
Uz VI–50

karşū : 1. bir şeyin karşısında bulunan yer veya şey, mukabil, hiza, karşı .
Uz VII–17, Uz IX–16, Uz IX–30, IV–6

Ḳârûn (a) : Benî İsrail'de zenginliği ile ünlü olan bir insan, Krezüs .
Uz VIII–11

karz (a) : ödünç verilen veya alınan şey; borç .
Uz IV–85

kas– : çekip daraltmak, kasmak .
CCXXXV–5

kasd (a) : 1. dövme, yaralama, öldürme gibi işlere kalkışma .
Uz VI–51, XV–2, CLXV–6
CCXCIX–4
2. niyet, kurma .
Uz VI–56, II–5, LX–3
–itmek .
X–3, XXIV–2, XLVIII–1, LXVII–4, CXXXV–7

kâse (f)	: çiniden, fağfurdan, billurdan, porselenden, madenden veya topraktan yapılmış çanak . Uz VI–13, Uz VI–81, Uz IX–25, CXCIII–1, CCXXXV–4 kâse–i ser (f): kafatası . CCCXXX–3
kasem (a)	: yemin, and . Uz II–13
kâse–ser (f)	: kafatası . CCLXIV–5
Ḳâsım (a)	: has isim. Mu 14, Mu 15
ḳâsır (a)	: kusurlu . Uz IV–54
kâsid (a)	: sürümsüz, geçmez, aranmaz . Uz VI–79
kasr (a)	: köşk, kâşâne, saray . CXXXVI–4
kassâb (a)	: yenecek koyun, sığır gibi hayvanları kesip satan adam, kasap . XIX–5
kassâm (a)	: kısım kısım ayıran, kısım kısım veren . kassâm–ı ezel (f): Allah . CXCIII–2
kaş	: insanın gözleri üzerinde yay şeklinde uzanan kısa kıllardan ibaret iki çizgi . Uz IX–10, Uz IX–20, XV–7, XX–4, XXI–5 –kurmak . CXCI–1
kâşâne (f)	: 1. yuva . CCLIV–6 2. köşk .

	CCCXXXI–3
kat	: nezd, yan, huzur, ön. Uz IV–81, XXXIV–2, LXI–2, CV–3, CCIII–3
kat' (a)	: 1. kesme. Uz IV–23, Uz IV–64, CXXVI–3, CLX–3 2. geçme, ilerleme, yol alma. CCI–1 3. ayırma, bağlantısını kaldırma. CLVIII–6
kat–	: karıştırmak. Müf 12
kat'â (a)	: hiç bir zaman, asla, hiç. CLVIII–6
katı	: 1. çok, çok ziyade, pek, gayet Uz VI–60, XLVIII–2 2. haşin, şiddetli, sert, kırıcı. CCXCV–10
kâtı'	: kesen. CLIX–7
kâtib (a)	: kitabet eden, yazan, yazıcı. CVIII–2, CXLI–2 kâtib–i ezel (f): (Levh–i Mahfuz'u yazmış olan) Allah. CLV–2, CCXCVII–3
kâtil (a)	: katleden, öldüren. CCLIX–5
katl (a)	: öldürme. XXXVIII–5, XLIV–3, CXXVI–7, CCCXI–3
katlan–	: dayanmak, tahammül etmek. CCLXV–3
katre (a)	: damla, damlayan şey. Uz III–4, Uz IV–92, Uz V–22,

	Uz VI–94, Uz VII–7
kavâfil (a)	: kafile'nin c. birlikte yolculuk eden topluluklar, zümreler. CCCXXXV–5
kavl (a)	: lâkırdı, söz. Uz IV–60, LV–5, CCXCVIII–5 kavl ü karâr (f): söz ve karar. CXXXIV–5
kavm (a)	: insan topluluğu. Uz VI–46, Mu 41
kavs (a)	: yay, keman. Uz IV–79, Uz VI–51, Uz VII–21 kavs–i kuzah (f): gökkuşağı, ebem kuşağı. CCCI.–4
kayd (a)	: 1. ayağa vurulan zincir, pranga, bukağı. Uz X–42 2. bağlayacak şey, bağ, bend. XXXI–2 3. yazma. CCXVIII–3 kayd ü bend (f): bağlama. Uz X–18, CLXXXVIII–3
kaygulu	: kaygılı. CVII–1
kayna–	: şişip kabarmak. Uz IX–29
kaysı	: kayısı, gülgillerden, cevizden büyük, derisi ince, açık turuncu renkte, eti sulu, tatlı, güzel kokulu, tek ve sert çekirdekli yemiş. Uz IX–6
kayurmaz	: zarar vermez, önemi yok, beis yok. XIX–3

kaz– : kazma vesair aletle toprağı eşmek, açmak.
XCVI–3, CCLXXXVI–8

kazâ (a) : 1. olacağı ezelden Allah tarafından takdîr olunan şeylerin vukua gelmesi.
Uz VI–53
2. ansızın gelen bela.
CXVIII–5
3. vaktinde yerine getirilmeyen namaz ve oruç gibi bir borcu sonradan şer'î icabına göre ödeme.
CXXIII–5

kazâ–gerdân (f) : kaza döndüren.
Uz VIII–1

kazğan : kazan, büyük tencere.
Uz VIII–6

kazı– : ustura ile tıraş etmek.
CLV–6

kazıt– : tıraş ettirmek.
XCIII–4, CCVIII–1, CCXLII–5, CCCXV–2

kebâb (a) : 1. doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde pişirilen et.
VIII–3, XXXVI–5, XXXIX–9, XLV–5, LXXVI–6
2. mec. yanmış, yanık.
CCXL–1

kebûter (f) : güvercin.
CV–6, CCXCVII–4

kec (f) : eğri.
CXLVI–4, CCCIII–6

kec–nazar (f) : eğri bakışlı; hasetçi, kıskanç.
CCCXXIII–4

kec–râ (f) : reyi, düşüncesi kötü, ters (olan).

XVI–11, LXXIII–6, CXLVI–4, CCCIII–6

kec–rev (f) : eğri giden, tuttuğu yol aykırı, sakat olan.
CCCXXXI–4

kefen (a) : ölüyü sardıkları bez.
Uz VII–64, VI–5, LIV–3, LXXX–7, XCII–8

keff (a) : el içi, el ayası, avuç.
Uz VII–9, CIII–3

keffe (a) : kefe, terazi gözü, terazi tablası.
XX–7, CCXXIX–6

kej (f) : eğri.
Uz X–39, CCVI–5, CCLXXXIII–7

kej–âyîn (f) : kötü törenli, yanlış merasimli.
Uz VIII–15

kej–devrân (f) : kötü talihli.
Uz VIII–15

kej–rev (f) : eğri davranışlı, kötü yola sapan.
Uz VIII–15, Uz X–8.
CCCXXXVII–4

kej–şekl (f) : eğri şekilli, çarpık biçimli.
Uz VIII–15

keklik : tavukgillerden, tavuktan küçük, güzel bir kuş.
Uz IX–25

kelâm (a) : söz.
Uz IV–27, Uz IV–72

Kelâm (a) : Kur'an.
Uz IV–44

kelb (a) : köpek.
CXIII–3

kem (f) : az, eksik, noksan.
Uz V–22, XVI–12, CXVIII–1.
CXLIII–7

kemâhi (a) : olduğu gibi.
CCXVI–4

kemâl (a) : 1. en yüksek değer, mükemmellik; değer, baha.
Uz I–13, Uz IV–25, Uz IX–37, XII–6
2. olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik.
Uz IV–25, XII–6, CCLII–2

kemân (f) : yay.
Uz IV–97, Uz VII–21, XXVII–2, XLII–2, LXXXV–1

kemân–ebrû (f) : kaşı yay gibi güzel, biçimli olan, keman kaşlı.
XCVII–4

kemân–keş (f) keman, yay çeken, ok atan.
CXCI–6, CCCXLIV–4

kemend (f) : uzakta bulunan her hangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip.
Uz XI–40, LI–1, LXXV–6, LXXXIII–4, LXXXIV–1
kemend–i zülf (f): saçın kemendi
CII–3

kemer (f) : 1. bele takılan kuşak, kayış, bel bağı.
Uz VI–69, XVI–14, LXXXIX–5, XCIV–1, XCIX–9
2. kapı ve pencere gibi bir açıklığın üstünde yarım daire mimarî şekli, tâk.
XCIV–5

kemîn (a) : pusu.
CCLI–8

kem–terîn (f) en küçük.

Uz VII–20

Ken'an (a) : Hz. Yakub'un memleketi, Filistin.
Uz VII–49

kenâr (f) : 1. kıyı, çevre.
Uz III–17, Uz IV–82, CIV–8
CXXI–3, CXLIX–6
2. uç, köşe.
CXXXVIII–1, CCXXXI–6
3. kucaklama, kucağa alma.
LXXXIV–3

kendü : kendi, öz, zat.
Uz IV–84, Uz VI–54, Uz VI–70,
Uz VIII–4, Uz IX–37
–ye gelmek.
CXCVIII–1

kendüzi : kendisi.
Uz VI–14, LXXXIII–5,
CCXLIII–4

kenz (a) : hazine, define.
Uz IV–27, Uz IV–111

kepenek (f) : çobanların giydiği, kolsuz, dikişsiz, keçeden –dövülerek– yapılmış giyecek.
CCC–5

kerâmet (a) : 1. velilerin lüzumu anında gösterdikleri olağanüstü hal.
XXI–4, LXXV–5, CXXXI–3,
CXLIX–6
2. kerem, bağış, ihsan.
Uz VII–27, XXI–4

kerem (a) : 1. cömertlik, el açıklığı, bağış, lutuf.
Uz II–17, Uz IV–89, Uz V–24, Uz VII–72
2. asalet, asillik, soyluluk.
Uz VII–1

kerîm (a) : kerem sahibi, cömert .
Uz I–6, Uz IV–127, XIII–5

Kerîm (a) : has isim .
Mu 19

kerre (a) : defa, kez.CCCXXXII–3
Uz VI–23, XXXII–6, CLII–4,
CCXCV–10

kerte : çentik, çizgi, işaret, nişan .
Uz VI–15, CCXCV–2

kes– : 1. ucunu almak .
XXII–3, LX–3, XCI–2,
CXXIV–2
2. bir kesici âletle ayırmak .
CLXII–8, CCCXXVII–2
3. biçmek .
CCCXXVII–4
4. kaldırmak, yok etmek .
CCCXXVII–1

kesâd (a) : alışverişte durgunluk, sürümsüzlük .
XXXV–1

kesil– : kesmek işine konu olmak .
CLXI–9, CCXCIV–6

kesr (a) : kırılma .
Uz IV–17

–keş (f) : çeken, çekici .
Uz VII–21

keşf (a) : 1. açma, meydana çıkarma .
Uz IV–115, Uz XI–37, Uz XI–41,
LXXXIX–3, CXCIX–1
2. bir sırrı öğrenme, bilme.
CLIII–7
3. Allah tarafından ilham olunma .
CCCVIII–7

keştî (f) : gemi .
Uz VII–46, CLXIX–2

kevkeb (a) : yıldız
CCCXX–7, CCCXXXVI–5

kevn (a) : var olma, varlık, vücut .
Uz IV–66
kevn ü mekân (f): varlık, kâinat.
Uz IV–3, Uz IV–110, Uz X–10
LXXVII–5

kevneyn (a) : dünya ve âhiret .
Uz IV–125

Kevser (a) : cennette bir havuzun adı .
Uz VII–16, LVIII–3, CIV–1,
CLXXVII–6, CCXLVIII–5

keyfiyyet (a) : nitelik .
Uz I–10

Keyvân (f) : Zuhal (Satürn) gezegeni .
Uz I–12, Uz VI–6

kez : defa, kere .
CLXI–19, CXCII–2, CCLVII–1,
CCCXL–3

kıble (a) : namaza başlarken yönelinen taraf; Mekke tarafı .
CXXIV–1, CLXXXVI–5, CC–2
CCLXI–7, CCCXXIII–1

kıble–gâh, kıble–geh (f) : kıble tarafı .
CCCXXIII–1, CCCXXVI–2,
CCCXXXIX–6

kıble–nümâ (f) : kıbleyi gösteren âlet, pusula .
CCCXXIII–1

kıdem (a) : kadîm olma, eskilik .
Uz II–14

kıl : insanın ve bazı hayvanların vücudunda biten sertçe ve kalınca tüy .
Uz VIII–11, Uz IX–22, XXXV–3,
XCVII–7, CXV–8
–ı bin yarmak .

: IV–35.

kıl– : eylemek, eylemek, yapmak.
Uz I–4, Uz IV–102, Uz VII–12, Uz VIII–25, Uz IX–7

kılıc : kılıç, dürtücü silahların en ünlü olanı
CLXXXVIII–2, CCCXXXIX–8

kıl kalem : bir kalem çeşidi.
CVIII–7

kıpkızıl : tamamen kızıl, pek kızıl.
Uz IX–27

kısas (a) : kıssa'nın c. kıssalar, hikâyeler.
Uz VII–54

kısmet (a) : talih, nasip, kader.
LIII–9, CXVI–11, CXXXIX–6, CXCIII–2, CCLVI–5

kıssa (a) : 1. macera, vak'a, olay.
Uz IV–51, Uz IV–63, LXXXIX–2
2. hikâye.
Uz X–14, CVIII–2

Kıvâm (a) : has isim.
Mu 41

kıy– : acımamak, gadretmek.
CCLV–1

kıyâm (a) : kalkma, ayağa kalkma.
–itmek XXII–1

kıyâmet (a) : 1. dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
Uz VI–54, Uz VI–96, CXVI–6, CCXXXVIII–3
2. büyük sıkıntı, bela.
Uz VI–54, Uz X–47
kopmak.
XXII–1
-koparmak.

Uz X –47, XCVII–5,CCLXXVII–1

kıyâmet–kâmet (f) : kıyamet (koparan) boylu .
CCLXII–7

kıyâs (a) : 1. bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme, bu yolda verilen hüküm.
Uz IV–81, Uz IV–92, CXXXVI–6
2. karşılaştırma .
Uz IV–81, Uz IV–92, XCIX–6

kıymet (a) : 1. değer.
CV–3, CCXVIII–4
2. bedel, baha .
LIII–3
3. şeref, itibar.
CLXXVIII–1

ki (f) : ki .
Uz II–17, Uz III–15, Uz IV–18,
Uz VI–37, Uz VII–27

–ki : aitlik eki .
Uz IV–32, Uz IV–34, Uz IV–52

kifâyet (a) : yetişme, elverme, yeterlik .
XXI–7

kilîd (f) : anahtar .
CIII–4

kilk (f) : kamış kalem .
Uz IV–119, CCXXVIII–6,
Müf 14

kim : 1. şahıslar hakkında soru için kullanılır.
CI–2, CXI–4
2. belirsiz ve umumî olarak "her kim" mânâsı ile yine şahıslar hakkında kullanılır.
Uz II–4, Uz IV–18, Uz V–12
3. kimse, kimse ki .

CII -2, CXXX -6

kim : bağlama edatı olup şimdi hafifletilmiş ve Farsça'ya benzetilmiş şekli olan "ki" kullanılıyor.
Uz I-2, Uz V-3, Uz VII-16, LXIII-5, CXXXVI-4

kimerde : bazan, arasıra.
LXIV-5, CCLXIV-1

kimesne : kimse.
Uz II-14, CXIII-3, CCXXV-5, CCXXXVIII-3, CCLXIX-5

kimse : belirsiz şahıs, her kim olursa, adamın biri, (menfi cümlede) hiç bir, hiç biri.
Uz VI-93, Uz VIII-14, Uz IX-4, Uz X-7, V-1

kimsene : kimse.
Uz I-10, Uz VI-36, Uz VI-62 XCIV-2, CLXIV-3

kîmuht (f) : deri.
Müf 13

kîmyâ (a) : kimya, iksir.
Uz IV-93, Uz X-54, CXV-18

kirâm (a) : 1. soydan gelenler, soyu temizler, ulular, şerefliler, 2. cömertler, eliaçıklar.
Uz IV-3, Uz V-24, Uz VII-24

Kird-gâr (f) : Allah.
Uz III-7

kirpük : kirpik, gözkapaklarının kenarlarındaki sıra kılların hepsi veya her biri.
CXXVIII-2, CXXXIII-7, CLXV-6, CCLXI-5, CCLXXXVII-4

kîse (f) : kese, küçük, büyük torba, kap.

CXCIII–1, CCCXXX–3

kisrâ (a) : İran hükümdarlarından Nuşirevân–ı Adil'in lâkabı, ki kendinden sonra gelenler de bu ünvanı almışlardır.
CCXXVIII–5, CCLII–5

kisvet (a) : elbise.
CCL–1

kişi : adam, şahıs.
Uz II–10, Uz V–8, Uz VI–32, XXVII–4, LVIII–1

kişver (f) : memleket, ülke.
CLXXVII–4

kitâb (a) : kitap.
Uz V–9, Uz XI–41, XXV–3, LXXV–2, LXXXVI–2

Kitâb (a) : Kur'an–ı Kerîm.
Uz IV–61

kitâbe (a) : bir levhanın etrafına yapılan çiçekli, yaldızlı nakışlar.
CXLVIII–4

ko– : 1. bırakmak, terketmek.
Uz IV–46, Uz V–26, Uz X–58, LXXV–3, LXXXVIII–3
2 yerleştirmek.
Uz IV–75

kohu : koku, burunla duyulan şey.
LXXIV–4, CXVI–5, CXX–3
CLXXVI–7, CLXXXIII–10

kohula– : koklamak, burunla nefes çekerek bir şeyin kokusunu almak, kokusunu duymaya çalışmak.
CXXIX–7

kol : insanın omuz başından parmakları ucuna kadar uzanan organı.
Uz IX–17, LXXXIX–5, XCIV–1,

XCIX-9, CCCII-5

kon– : 1. yolculuklarda bir yere inip oturmak, konaklamak.
LXXXIX-4, XCVII-6, CLXXV-4
2. uçan şeyler bir yere inmek.
CXXXIX-5, CCXCI-2
3. misafir olmak.
CCCI-5

Konya : İç Anadolu'da tarihî bir şehir.
Uz X-41, IX-7

kopar– : çekip çıkarmak, sökmek.
CCXCIII-2

kork– : 1. çekinmek, sakınmak.
CCLXXXIII-2, CCCXLIV-7
2. korkuya uğramak.
CCCXLII-1

korku : 1. tehlike ve hoşa gitmez ihtimal.
LXXII-2, CCXCVII-4
2. kaygı, ürkme.
CLXXVI-9

koş– : arkadaş olarak vermek.
CCCXXVIII-2

kov– : kabul etmemek, geri çevirmek, reddetmek.
LXXIII-7

koy– : 1. bırakmak, terketmek.
Uz VI-12. CI-1
2. yerleştirmek.
CX-9. CCVII-8

köhne (f) : eski, eskimiş.
CXXXVI-5

köpri : köprü, suyun üzerinden öte tarafa geçmek için keresteden veya kemerler üzerine kârgir veya demirden yapılmış yol.

CCXC–4

kubbe (a) : yarım küre şeklinde yapılmış kârgir dam, kümbet.
Uz X–9, LXXXI–6
kubbe–i mînâ (f): gökyüzü.
Uz VI–1, CLXXVI–10

kû–be–kû (f) : köyden-köye.
CCLXII–5

kubur : ok çantası, sadak.
CXII–3

kuc–, kuç– : kucaklamak, sarılmak, bağrına basmak.
XVIII–3, LIV–8, XCIV–2, CXV–5, CXLIX–3

kucak : açık kollarla göğüs arası.
CCLXV–2, CCLXXXVI–2

kudret (a) : 1. kuvvet, takat, güç.
Uz I–4, Uz I–7, Uz VIII–22, Uz IX–38
2. Allah'ın ezelî gücü.
Uz VI–65, Uz VI–71, Uz VIII–22
3. Allah yapısı.
XXXVIII–5
–eli.
Uz V–4

kuds (a) : kutsallık, mübareklik.
Uz V–17, CXXVIII–3, CLXXXIII–4,

kufl (a) : kilit, sürgü.
Uz IV–111, CL–8, CCXCV–7

kûh (f) : dağ.
Uz III–6, CCXLII–3, CCCXI–4

kuhl (a) : göze çekilen sürme.
Uz IV–65, Uz VI–3, Uz VI–88, CCVI–6

kul : 1. esir, tutsak 2. köle .
XV I–15, XXXVIII–4, LX–1, LXVII–7
3. yaratık .
Uz IX–1

kulak : insan ve hayvanda bulunan işitme organı .
Uz VI–65, CIV–7, CCLXVII–8
–(ğ) a düşmek .
CCLXV–5

kulkul (a) : akıştan, bilhassa içkinin kadehe akışından çıkan ses .
CCLXXIII–5

kullâb (a) : çengel, kanca, ucu eğri nesne
CC–3

kulzüm (a) : deniz .
Uz VI–66, CCL–4

kumaş (a) : ipek, yün, keten vesaireden yapılan dokuma .
Uz VI–79, LXV–9, CXVI–4, CCL–5

kumrı (a) : kumru.
Uz VI–71

kur– : 1. parçalardan meydana gelen bir şeyin parçalarını bir yere getirip birleştirmek, çatmak .
Uz VI–2, CCCXXX–2
2 germek .
CCLXXXVI–6, CCCXLV–4

kur'a (a) : yalnız tesadüfe ve talihe bağlı bir ayırma yapmak üzere başvurulan her türlü vasıta; ad çekme .
Uz IV–26

Kur'ân (a) : Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap .
CCLXXXIV–2

kurb (a)	: yakın . Uz IV–57
kurbân (a)	: 1. Allah'ın rızsını kazanmağa vesile olan şey . Uz VII–21 2. mec. bir uğura feda olma . Uz XI–23, XV–7, XXVII–2, XL–1, CXXXII–3
kurı (kuru)	: 1. faydasız, değersiz, boş . Uz IV–115, CCCXLIV–7 2. yaşın zıttı, rutubeti cekilmiş . Uz I–4, Uz IV–53, Uz IV–115
kurıl–	: kurulmak, tesis olunmak . Uz VII–17,Uz VII–71, CCCI–4
kurıt–	: kurutmak, kuru hale getirmek . XV–3, CCLXI–6
kurs (a)	: yuvarlak ve yassı nesne, çörek . Uz IV–115, XLIX–4, CCX–8
kurtar–	: tehlikeden çıkarmak, selâmete eriştirmek . CXVII–3, CXCVIII–7, CCXLI–3
kurtıl– (kurtul–)	: 1. bir tehlike veya bir sıkıntıdan uzaklaşmak . XIII–3, CXC–7, CCXIV–3 2. selâmete cıkmak . CLXVIII–6, CLXXXII–7
kusûr (a)	: 1. suç, kabahat . Uz VI–70 2. ihmal, müsamaha, gevşeklik . CXLV–3
kuş	: kanatlı olan, iki ayak üzere yürüyen ve havada uçan hayvan sınıfı . Müf 10
kûteh (f)	: kısa . Uz X–4

kūt-vâl (f) : kale muhafızı, dizdar .
Uz I-12

kuvvet (a) : güc, takat, kudret .
CCXXXIX-1

kûy (f) : 1 mahalle ve işlek yol; sokak .
X-4, XV-7, XVII-2
2. sevgilinin bulunduğu yer .
XI-3, XXXVIII-2

kuyu : su damarlarını buluncaya kadar derin kazılıp su ile dolu duran, kova veya tulumba ile suyu alınan çukur.
Uz VIII-5

kuzu : koyun vavrusu .
Uz IX-25

küffâr (a) : kâfir'in c. kâfirler, hak dinini inkâr edenler.
Uz VI-58, Uz X-7, Uz X-15, CCLVII-4

küfr (a) : 1. Allah'a ve dine ait şevlere inanmama, Cenâb-ı Hakk'a ortak koşma .
Uz II-2, Uz IV-4, Uz V-10
2. dinsizlik, imansızlık .
Uz V-11, XLVIII-1, XLIX-3, LVII-2
küfr-i zülf (f): zülfün karalığı .
XLVIII-1. CXXXII-2, CCXXII-8, CCXXXIII-5

kühen (f) : eski, yıpranmış .
CCXI-4

kül : 1. vanan odun vesaireden kalan toz .
LXXX-2, CCXVI-2
2. vanmış .
CCXVI-2

külâh, küleh (f) : külâh (eskiden) giyilen, ucu siv.

	veya yüksek başlık, başa giyilen şey Uz X–27, LII–4, CLXXXIX–4, CCLI–8, CCCXII–1
külâle (f)	: kıvırcık saç. CCLI–9, CCCXIV–4
külbe (f)	: kulübe. kûlbe–i ahzân (f): (hüzünler kulübesi): gam, keder, tasa evi CXXXII–1
külçe (f)	: küçük çörek, kurabiye, galeta. Uz VII–32, Uz IX–24
külhen (f)	: külhan, hamamlarda suyu ısıtmak için ateş vakılan yer, hamam ocağı. XCVIII–4, CCXCV–5
künc (f)	: köşe, bucak. Uz VII–49
künûz (a)	: kenz'in c. hazineler. Uz IV–111, CCCXXXIX–1
küre (a)	: küre, vuvarlak şey, top. CLXXX–4
küstâh (f)	: hayasız, arsız, edepsiz, saygısız. CCCXLIII–3
kütüb (a)	: kitâb'ın c. kitaplar. Uz IV–61

L

lâ (a)	: Arapça'da kelime başına getirilen menfîlik edatıdır, "voktur, değildir" mânâlarında kullanılır. V–5
lâ–büd (a)	: 1. elbette, mutlaka, çaresiz. CV–8, CCVII–4, CCLXII–4 2. lazım, gerekli, gerek. XL–3
lâ–cerem (a)	: şüphesiz, besbelli, elbette.

XLVIII–4, LXIII–7, LXXX–3, CCCVIII–5

lâceverdî (f) : lacivert renkte .
CCLXXX–6, CCCXXXI–3

lâf (f) : söz, lâkırdı
CCLXVII–8

lafz (a) : söz .
Uz IV–49, Uz IV–61

lahza (a) : göz ucu ile bir kere bakıncaya kadar geçen zaman, an .
Uz V–26, Uz X–31, V–6, XVI–7

lakab (a) : lağap, bir kimseye, kendi asıl adından başka takılan ad .
CVI–6

lâl (a) : dilsiz .
Uz VI–73, CCXLV–5

la'l (a) : 1. dudak .
Uz IX–9, Uz IX–18, CXCV–2
2 kırmızı ve değerli bir süs taşı .
Uz III–5, Uz VII–6, Uz VII–10
3. kırmızı, al .
XVIII–1, CXCV–2
la'l–i nâb (f): saf dudak, kıpkırmızı dudak .
LV–4, CCXC–2, CCCXXXI–1

lâle (f) : lale .
Uz VI–29, Uz VI–30, Uz VIII–31
III–5, XLVIII–3

lâle–gûn (f) : lâle renkli, lale renginde olan .
XXVIII–3, CLXXIX–4

lâle–ruh (f) : lâle yanaklı, yanağı lâle gibi kırmızı olan .
LXVI–7, CLXX–1

lâle–veş (f) : lâle gibi, lâleye benzeyen
CCCXXXVIII–6

lâle–zâr (f) : lâlelik, lâle yetiştiren yer, lâle bahçesi.
LVI–1, CLXXXIV–6

la'lîn (f) : la'lden yapılmış, kırmızı.
Uz IX–29, CCCX–2, CCCXX1

lâm (a) : Osmanlı alfabesinin yirmi altıncı harfi olup, ebced hesabında otuz savısının karşılığıdır.
Uz IV–121, LXXVIII–6, XCVII–8, CXLVII–2, CCXXIII–2

lâ–mekân (a) : mekânsız, yersiz, yere ihtiyacı olmayan; Allah.
Uz IV–111

latîf (a) : yumuşak, hoş, güzel; nazik.
Uz IV–61, Uz XI–13

lâ–ya'kıl (a) : dalgın.
CCLXXXVI–3

lâ–yemût (a) : ölmez.
Uz IX–43

lâ–yezâl (a) : zevalsiz, bitimsiz.
Uz I–2, Uz IX–44

lâyık (a) : yakışan, yaraşır, vakışık, uygun, yerinde.
CXXVIII–3, CCCXXX–4, Mu 1
–görmek.
Uz VII–56

lâzım (a) : gerek, lâzım.
XXX–2, CLVI–4, CCLVII–3, CCLXXVIII–3, Mu 29

leâlî (a) : lü'lü'nün c. inciler.
Uz VI–57

leb (f) : dudak.
Uz VII–68, Uz VIII–32, Uz IX–9,

Uz XI–20, III–1
leb–i cânân (f): sevgilinin dudağı.
CXLV–1

leb–â–leb (f) : ağzına kadar dolu.
XXXI–5

leb–be–leb (f) : dudak dudağa.
CCCII–7

Leclâc (a) : satranç oyununun icatçısı.
CCL–7

legen (f) : leğen.
CXLVIII–2

lehu (a) : onun için, ondan yana.
CCLXXXIX–2

lem–yezel (a) : zeval bulmaz, baki, kalıcı (Allah'ın sıfatlarındandır).
Uz I–2, Uz III–11

lenger (f) : gemiyi yerinde mıhlamak için denize atılan zincir ve bu zincirin ucundaki çapa.
Uz VIII–16

leşker (f) : asker.
Uz VI–39, Uz IX–22, VIII–2, XV–4, LXVI–2

letâfet (a) : 1. güzellik.
Uz IX–8, XXX–3, CXX–1, CLXXVI–8
2. latiflik, hoşluk.
Uz IX–8, Mu 6

levh (a) : yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.
Uz IV–73, Uz IV–119, Uz VI–86, XCVII–8, CVIII–2
Levh–i Mahfûz (f): Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevî levha; ilm–i ilâhî.

	Uz II–11
levha (a)	: bir yere asılmak üzere yazılmış veya yapılmış yazı veya resim. XI–2, LXXV–2, CCXCVII–7, CCCXXI–6
levlâk (a)	: bir kudsî hadisten alınmış olup Hz. Muhammed'e hitaptır. Uz IV–52
leyl (a)	: gece. Uz IV–62, Uz IV–121 leyl ü nehâr (f): gece gündüz. CLV–4
Leylâ (a)	: Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı. CCLII–6
leyle (a)	: gece. Uz VI–50
Leyletü'l–Kadr (a)	: Kadir gecesi. Ramazanın yirmi yedinci gecesi olduğu kabul edilmektedir. CCLXXIII–3
leylî (a)	: gece gibi karanlık, gece ile ilgili. XIV–2, LXII–5, LXIX–4, LXXII–5, CXXIX–5
lezîz (a)	: lezzetli, tatlı, hoşa gider (şev). XXXIX–1, XXXIX–9
lezzet (a)	: tat, çeşni. Uz IV–53, Uz VII–39, Uz VII–50, XXIX–1, XXXIX–4
libâçe (f)	: elbise. Uz IX–17
libâs (a)	: elbise. CXXXVI–2
licâm (a)	: hayvanın ağzına vurulan gem (Farsça "ligam"dan alınmıştır).

		Uz IV–77
lîk (f)	:	lâkin, fakat, amma, ancak.
		Uz VI–52. Uz VII–35, XC–4, CLXXVI–9, CXCVIII–4
lîkin (f)	:	lâkin.
		Uz III–15. Uz V–9, Uz VI–70, XVII–5, LXXXIV–4
limon	:	Turunçgillerden portakala benzer sarı meyve, ki, yemeklere konur, limonata ismiyle şurubu yapılır.
		Uz IX–6
lisân (a)	:	1. konuşulan dil.
		Uz IV–34, CCX–7
		2. dil (ağızdaki).
		CLXI–12
		–a gelmek.
		Uz IV–68
livâ (a)	:	bayrak.
		Uz IV–1. CII–8
liyâkat (a)	:	iktidar, hüner, fazilet.
		Uz VI–70
lokma (a)	:	bir defada yutulan yiyecek.
		Uz VI–44, XXXIX–9
Lokmân (a)	:	İslâmlıktan önceki Araplarda efsânevi bir şahsiyet olup, Kur'an'da da zikredildiği gibi, sonraki devirlerin efsane ve şiirinde öğüt veren sözleriyle ünlü olan pek eski bir hekimin veya hikâyecinin adı.
		Uz VII–44.
lu'b (a)	:	oyun.
		CCL–7
lûle (f)	:	lüle, çeşme, musluk gibi şeylere takılan küçük boru.
		Uz VI–16

{ kutupyıldızı kitaplığı }
807

40 TL.